

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCII., št. 4
april – mali traven

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrditve z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
*Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Samar

IZ VSEBINE:

M. Toš:	Oteti, kar je še mogoče oteti, ali o spomenici in boljšem načrtovanju	172
M. Toš:	Doma pri Lovrenčiču na Vrhniki	173
IZ DNEVNEGA TISKA		
R. Bernik:	Varovanje prostoživečih živali z infrardečim senzorjem	184
J. Gulič, Z. Miklašič:	Vzdrževanje bivališč ruševca v SV Sloveniji	187
Z. Golob:	Uspešna vrnitev mlade orlice v naravo	190
B. Avbar:	Poškodba lovca pri opravljanju obveznih delovnih ur	192
R. Erhatič Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	193
PO LOVSKEM SVETU		
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	194
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
T. Polanc:	Po zlatih stečinah Mojskega vrha	195
LOVSKA ORGANIZACIJA		
J. Dimić:	6. Mednarodni sejem Lov v Gornji Radgoni	197
M. Petretič:	11. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega roka	198
F. Rotar:	Lovski sejem v Dortmundu	200
R. Gašperšič:	Zgodovina lova v kroparskem okraju	201
F. Rotar:	Prvo lovsko pevsko izobraževanje	201
M. Toš:	Darežljiva narava	202
O. Bakal:	Največji sovražniki so vozila in potepuški psi	203
M. Gselman:	Lov s pobrateno lovsko LD Janžev Vrh	204
D. Leskovec:	Slovesnosti ob 30-letnici pobratenja LD Slovenj Gradec in LUD Srdač – Hum na Sutli	205
P. Nared:	LD Rakitna je aktivna in prepoznavna	206
M. Gselman:	Uresničena želja članov dveh LD	206
M. Bauman:	Ne spreminjajmo dobrega!	206
MLADI PIŠEJO		
J. Marhl:	Odnos človeka do živali se začne že v vrtcu	207
S. F.:	V Vrtcu Škofije	207
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
B. Galjot:	Dva volka v treh dneh	209
D. Vešner:	Bližnje srečanje z bobrom	209
F. Rotar:	Lovci na smučeh	210
B. Skumavc:	Kam s kožami naših kužuharjev	211
F. Matko:	Medgeneracijski pohod do lovcev	212
T. Plavec:	Zimska preizkušnja žena lovcev LD Ormož	212
L. Števanec:	Upokojitev – kaj je to?	213
M. Krofel:	Potrjena prisotnost teritorialnih šakalov na Ljubljanskem barju	213
E. Krašna:	Nenormalna obarvanost prostoživečih živali	213
F. Rotar:	Lov in slikarstvo trdno povezujeta	215
J. Petrič:	O lovu v Kanadi – nekoliko drugače	215
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
I. Lovrenčič:	Istrski brak (nadaljevanje)	218
KZS:	Razpored lovskih kinoloških prireditev za leto 2009	219
KZS:	Predvidena legla	222

SLIKA NA NASLOVNICI:

Fazan – *Phasianus colchicus*

Foto: W. Nagel

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Oteti, kar je še mogoče oteti, ali o spomenici in boljšem načrtovanju ...

Za nami je še eno zimsko obdobje, ki smo ga mogoče s pridom izrabili tudi za kakšen koristen premislek o lovskem vsakdanjiku. Takrat, ko smo zahajali z nahrbtniki v gozd h krmiščem, in takrat, ko smo se doma jezili pred TV zasloni, iz katerih so odmevala nekatera nič kaj laskava poročila o volkovih, medvedih in sivih vranah. Da o drugih zgodah in nezgodah sploh ne pišemo. Za nekatere smo krivi sami in zato pričakujem, da bo predvideni Občini zbor LZS končno zmogel postaviti stvari na pravo mesto. Če naj verjamemo odgovornim, potem je obdobje ukvarjanja samih s seboj mimo in prvi rezultati menda kažejo, da se je marsikaj premaknilo na bolje. Je to res? O tem so si mnenja deljena, a najbrž predsednik krovne lovske organizacije v pogovoru za zadnjo številko revije Lovec ne bi dajal takšnih ocen, če zanje ne bi imel dovolj stvarnih argumentov. Zagotovo je ostalo marsikaj nedorečenega in za nameček se vedno znova pojavljajo nove teme in dileme, ki pošteno zaposlujejo strokovno službo in aktualno vodstvo LZS. O mnogih dilemah vedno znova pišemo tudi v Lovcu, ki poskuša slediti toku časa in medijsko odgovarjati na vedno več izzivov, mnenj in pripomb. Ničesar ne pometamo pod preprogo, zato smo marsikdaj dodatno na udaru, saj je še kar nekaj takšnih, ki menijo, »da je nespodobno pisati o razmerah v domači hiši«. Mar res?

Medtem ko vse pogosteje slišimo primerjave, da bi lovska organizacija še vedno potrebovala več Lovrenčičev in Hribarjev (za slednjega ne vem, če je njegova zgodovinska vloga pri oblikovanju lovske organizacije na Slovenskem dokončno pojasnjena), pozabljamo na mnoge može, ki so pred več desetletji spoznavali bistvo našega poslanstva. Dr. Stanislava Bevka, na primer, vidnega avtorja znamenite Spomenice odseka za varstvo prirode in prirodnih spomenikov iz leta 1920. Od tega dokumenta bo 20. januarja prihodnje leto minilo polnih 90 let. A njegove korenine segajo še kakšno leto nazaj. To je jubilej, ki bi ga morda prezrli, če se v Lukovici ne bi porodila ideja, naj bi odkrili spominsko ploščo rojaku dr. Stanislavu Bevku. Bil je ugleden in priznan biolog, raziskovalec, šolnik in izjemen naravovarstvenik ter tudi eden od urednikov Lovca. Ne za dolgo, a dovolj, da je dal s svojim širokim znanjem in ugledom reviji svojevrsten pečat. Pred devetdesetimi leti je Bevk skupaj z mnogimi sodobniki izpostavil naravovarstveno idejo, kar je za mnoge zdajšnje generacije zelene bratovščine nerazumljivo. A če bi poznali vse razsežnosti pravega poslanstva organizacije, se ne bi čudili nad tem dejanjem. Spomenica ima velikansko zgodovinsko in simbolno vrednost, na katero bi lahko veliko stavila tudi zdajšnja LZS. Nenazadnje so pri njenem nastajanju sodelovala tako ugledna imena takratnega časa, kot so bili odvetnik dr. Ivan Lovrenčič, sodni nadsvetnik Anton Bulovec, profesor Ivan Franke, tehnik Josip vitez Gorup, nadgeometer Alfons pl. Gspan, notar Mate Hafner, muzejski ravnatelj dr. Jos. Mantuani, profesor Alfons Paulin, višji šolski nadzornik dr. Leopold Poljanec, fin. nadsvetnik dr. Janko Ponebšek (prvi urednik Lovca), profesor dr. Guido Sajovic, prof. Ferdinand Seidl in gimnazijski ravnatelj dr. Stanislav Bevk. Imena, ki ne smejo v pozabo. Vsebinsko sporočilo spomenice je bilo za tisti čas naravnost vizionarsko. Njen faksimile bo objavljen prihodnje leto ob 90-

letnici objave v jubilejni številki Lovca ob 100-letnici izhajanja. A vmesno opozorilo ne bo odveč, zlasti še, ker smo tudi na mnogih občnih zborih poslušali vse drugo kot pa tehtno strokovno razpravo o varstvu narave in divjadi. Vsa čast izjemam, ki jih zagotovo tudi ni bilo malo. A so bile tudi zgodbe, ki lovske organizaciji niso v ponos in ki so svojevrsten odraz kadrovske krize na terenu, kjer se mnogi sposobni kadri otepajo funkcij, položajev in odgovornosti. Namesto njih marsikje prihajajo na površje karieristi in nesposobneži, ki s pozicije lovskega funkcionarstva zdravijo lastne frustracije in izstavljajo račune za minula dejanja, s katerimi se niso ravno proslavili. Žal so takšni tudi med nami in žal je tudi to del naše aktualne podobe, ki jo rišemo sami.

Posebno poglavje, ki je sedaj tudi aktualno, je načrtovanje upravljanja z divjadjo in optimalno uresničevanje načrtovanih ukrepov. Kakovostno uresničevanje teh ciljev je lahko le plod dobrega sodelovanja in zaupanja med ZGS in upravljavci lovišč, združenimi v območna združenja (OZUL) in LZS. Da je to res, sta pokazala prvi skupni posvet in delavnici na temo Načrtovanje v lovstvu, ki je bila 10. marca 2009 na Igu. O njem je Milan Cajner v svojem prispevku, ki ga pripravljamo za objavo v naslednji številki Lovca, med drugim zapisal, »da lahko samo upamo, da bo eden izmed prvih pomembnejših korakov pri iskanju takšnega sodelovanja jutrišnja praksa«. In prav je tako, saj razmere terjajo, da moramo biti oboji skupaj odprti tudi za novo znanje in spoznanje zunanjih raziskovalcev, kar je v svojem pozdravnem nagovoru udeležencem posvetovanja poudaril tudi direktor ZGS Jošt Jakša. Optimalno upravljanje s populacijami divjih prostoživečih živali je namreč vse bolj pod budnim očesom izobražene in kritične javnosti. Na načrtovanje vedno bolj vplivajo vse pogostejša nasprotja različnih interesov v prostoru. Trajna ohranitev divjadi in njihovega naravnega življenjskega okolja postaja vse bolj zahtevna, dinamična in kompleksna naloga. Za spremljanje dinamičnih procesov v populacijah divjadi in njihovem življenjskem okolju je in bo vedno na voljo premalo kakovostnih in zanesljivih podatkov. Zato je razumljivo, da moramo biti upravljavci lovišč najbolj zainteresirani, da ciljno usmerjeno zbiramo in posredujemo ZGS in drugim raziskovalnim institucijam vse koristne informacije o populacijah, ki jih lahko pridobimo v loviščih. Pri tej pomembni nalogi nam je dolgoročno v odlično oporo in pomoč lovski informacijski sistem Lisjak, česar se nekateri še vedno premalo zavedajo. Kakor da posamezni upravljavci lovišč nočejo razumeti, da sta učinkovitost in uporabna vrednost tega sistema odvisna od najšibkejšega člena, ki ga predstavljajo prav tisti upravljavci, ki zamujajo s svojimi vnosi podatkov ali vnašajo nepopolne in celo napačne ter zavajajoče. »Ker so nepravčasno zbrani in nezanesljivi podatki resna motnja pri spremljanju dinamike v populacijah divjadi in največja ovira kakovostnejšega načrtovanja, moramo takoj in brezpogojno opustiti takšno prakso,« je med drugim na posvetovanju na Igu še opozoril Cajnar. Posveta in delavnice so se udeležili tudi predsednik LZS, oba podpredsednika in odgovorni urednik Lovca. Posebna komisija že pripravlja skupne sklepe, ki jih bodo oblikovali glede na zbrane pripombe in ocene na dveh ločenih delavnicah. Objavili jih

bomo v naslednji številki Lovca. Zdi se, da mnogih dilem še vedno nismo povsem odpravili, čeprav smo o tej temi prelili veliko črnih in popisali gore papirjev. Še največ jih ostaja v preživelih miselnosti, da nam nihče nič ne more in da smo sami odgovorni le sebi. Prav ste prebrali. To so pač ostanki nekega časa in filozofije, ki ju ni mogoče razumeti in zaradi česar nas tu in tam zaboli glava. Sploh če se spomnimo, da so že leta 1920 naravovarstveno (ekološko) ozaveščeni nosilci lovskega prapora opozarjali, »da je tudi v naši državi, ki prednjači ostalim evropskim državam tako v florističnem kakor v favnističnem in geološkem oziru, nujno potreba v enakem smislu započeti resno delo, otepi znanstvenemu raziskovanju, kar se še otepi da, je jasno, ako se hočemo obraniti sicer opravičenemu očitku nekulturnosti in nepojmovanju važnosti prirodnega varstva«. Imeli so zelo prav, zato jim velja prisluhniti tudi dandanes. V drugačnih časih in razmerah, ki od lovstva terjajo skrajno preiščeno, preudarno in strokovno ravnanje. Vse drugo je zgodba za stare čase in spominske kronike. Žal ali pa na srečo, kakor želite!

Dr. Marjan Toš

Avrikelj

Foto: M. Rovžek – Diana

Uredniška kolumna

DOMA PRI LOVRENČIČU NA VRHNIKI

13. redna seja Upravnega odbora LZS je bila konec februarja v poslovnih prostorih Industrije usnja na Vrhniki. Bili smo doma pri nestorju slovenskega lovstva, v mogočnem domu dr. Ivana Lovrenčiča, slovenske lovske in kinološke legende. Še sreča, da seja ni bila v petek in 13. v mesecu, sicer bi mnogi dvomili v njeno legitimnost in sporočilnost. Te je bilo nasploh bolj malo in še enkrat se je potrdila kritična ocena mnogih, da je upravni odbor krovne lovske organizacije težko obvladljiv, saj je to številčno preobsežen organ, ki težko dela operativno in učinkovito. Za nameček pa se mora ubadati z vprašanji, ki bi jih morala ažurno reševati strokovna služba LZS. Vse to naravnost sili k resnemu razmisleku, da se organizacijski stroj in delovanje organov v doglednem času vendarle kritično pretrese in se sprejmemo boljše rešitve. Tako kot je zdaj, na dolgi rok ne bo šlo, saj jih ni malo, ki odkrito govorijo, da na neproduktivno sejanje preprosto ne bodo več hodili. Je škoda časa in denarja za kilometrine, saj je seja UO LZS skoraj vedno v drugem kraju. To je morda za krepitev neposrednih stikov z organizacijo na terenu simbolično celo dobro, a teža takšnega organa je vendarle v njegovem poslanstvu in odločanju o strateških vprašanih lovske organizacije. Ta pa ima sedež v Ljubljani (za zdaj je temu pač tako), zato bi le kazalo razmisliti o delovnih srečanjih v Župančičevi, kar pa je glede na velikost organa skrajno težko ali za zdaj skoraj nemogoče. Torej je več kot dovolj razlogov, da se začne razprava o spremembi Pravil LZS in se nekateri organi številčno zmanjšajo. Tako je zaradi boljše učinkovitosti in tudi (ali) racionalnosti, na katero včasih radi pozabimo.

Novinarska beležnica z zasedanja UO LZS na Vrhniki ni ravno polna, kaj bistvenega je celo težko izluščiti iz razvlečene razprave, v kateri posamezniki razpravljajo zgolj zato, da razpravljajo. A to je demokracija in tudi v lovstvu ni nič drugega. Še najbolj zanimiva je bila informacija podpredsednika LZS mag. Lada Bradača o uspešni izvedbi razpisa za podelitev koncesij. Za zdaj ni zapletov, lahko pa še nastanejo. Govorili smo tudi o najemnem stanovanju v Župančičevi 9 v Ljubljani in ob tem lahko navrženo nekaj kritičnih pripomb o nekorektnosti in izsiljevanju najemnika. A te zgodbe ne bomo ponavljali, čeprav je iz poročevalskega vidika zelo zanimiva in bi jo bralci Lovca z zanimanjem prebirali. Člani UO LZS so bili seznanjeni s pripravami na 36. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov in s praznovanjem stoletnice izhajanja našega glasila. Že 13. junija naj bi v okviru obeh prireditev odkrili spominsko ploščo zaslužnemu uredniku Lovca, velikemu biologu, naravovarstveniku in šolniku dr. Stanislavu Bevku. Za stoletnico je bilo rečeno, da jo je treba obeležiti skrajno racionalno in strogo varčevalno v okviru dodeljenih sredstev proračuna LZS.

Predsednik KGFP Jožef Grah je tokrat celovito postregel z informacijo o ogledu domačije dr. Ivana Lovrenčiča na Vrhniki. Objekt je pred leti kupila Industrija usnja Vrhnika, ki pa se je zadnja leta znašla v hudih težavah in je šla v stečaj. Objekt je zgrajen v starem nemškem stilu, takšna je tudi vsa oprema, ki je sestavni del objekta in je izjemno zanimiva ter neprecenljive zgodovinske vrednosti. Hiša je bila pred leti celovito obnovljena, zamenjana je bila streha, obnovljena je bila fasada. Stoji v samem središču Vrhnike, je prometno zelo dostopna, na voljo je dovolj parkirišč. Predlagal je, da bi kazalo razmisliti o njenem odkupu za potrebe LZS. Tako bi po njegovem mnenju »oplemenitili kapital slovenskih lovcev in omogočili boljše poslovanje LZS. »O finančni konstrukciji sedaj še ne govorimo, vsekakor pa vidim realne možnosti za nakup tega objekta glede na rezervirana sredstva, prodajo nepremičnin na Seču in Pokojišču ter na najemnine, ki jih bomo prejemale z najemom poslovnih prostorov v vili Zlatorog,« je med drugim poudaril Jožef Grah. Upravni odbor o pobudi ni odločal, z njo se je zgolj seznanil in ni jih bilo malo, ki so imeli zelo resne pomisleke. O njih bomo seveda še poročali, a zdi se nam pošteno zapisati, da smo bili nekaj ur doma pri Ivanu Lovrenčiču. Simbolika je več kot primerna tudi zaradi vloge, ki jo je odigral pri snovanju naše revije. Ob njeni stoletnici je prav, da se je nekaj izhodišč za praznovanje rodilo tudi v njegovih sobanah, ki še vedno dišijo po bogatem lovskem sporočilu ...

Dr. Marjan Toš

PREVOZI ŽIVALI V EU ŠO SKRAJNO NEETIČNI

Večer, 2. februarja 2009 (Stanko Valpatic, Vlado Began). – V EU poteka kampa-
nja za omejitev prevozov živali
za zakol na največ osem ur. Zdaj
so namreč dovoljeni prevozi ži-
vali, ki lahko trajajo celo več dni,
če prevoznik izpolnjuje določene
pogoje. Žrtve takih prevozov so
vsako leto milijoni in milijoni
živali, od katerih večina konča
v klavnicah. Za živali so dolgo-
trajni prevozi grozljivo mučenje,
saj so dalj časa v stresu oziroma
strahu, mnoge med njimi med
prevozom poškodujejo in trpijo
hude bolečine, mnoge celo pogi-
nejo ...

DIVJI PRAŠIČI PUSTOŠIJO

Primorske novice, 4. 2. – Na
pobudo predsednika novogo-
riške območnekmetijsko-gozdar-
ske zbornice Franca Vodopivca
so v Grgarskih Ravnah pripravili
okroglo mizo. Kmetje s Trnovske
in Banjške planote državi pred-
lagajo, naj lovem omogoči še in-
tenzivnejše redčenje populacije
divjega prašiča na tistem koncu
Slovenije. Menijo še, da je treba
omejiti širjenje življenjskega

prostora medveda in volka na
območja, kjer ju do nedavnega
ni bilo.

Egon Rebec se v Kmečkem
glasu sklicuje na **Iztoka Korena**
z Zavoda za gozdove Slovenije,
ki pravi, da je Banjška planota
najgostejše poseljeno območje
z divjimi prašiči v Sloveniji.
Matevž Podjed v daljšem Dnev-
nikovem članku v uvodu citira
predsednika Društva goriških
živinorejcev **Branka Strgarja**,
ki se sprašuje, zakaj se morajo
kmetje sami obvarovati pred div-
jadjo in, ali ni dolžnost lastnika,
da poskrbi, da njegove živali ne
delajo škode drugim.

K temu kaže dodati še mnenje
poznaveca lova in divjadi **Bru-
na Skumavca** (Sobotna priloga
Dela, 28. 2.), da se kraški ovčar
»že poldrugo stoletje ni srečal z
volkom«, zato »še dolgo ne bo
učinkovito zaščitil pašnikov«.

IMAJO LOVCI DOVOLJENJE ZA STRELJANJE PSOV PRED PRAGOM HIŠ?

Večer, 17. 2. (Elza Lerš).
– Avtorico sestavka sta k
pisanju spodbudila dva dogod-
ka, ki sta prizadela njeno družino
in katere povzročitelj je nekdo

izmed članov Lovske družine
Ruše. Oba sta se zgodila na enak
način. Prvi se je zgodil leta 2006,
maja, ko ji je v trenutku nepaz-
ljivosti pobegnil pes. Takoj ko
je ugotovila, da ga ni ob njej,
ga je začela klicati. V tistem je
zaslišala pok puške in cviljenje
psa, takoj zatem še en pok in tih
jok psa. Onemela je, po licih so
ji tekle solze in ni se mogla niti
premakniti z mesta. Še zdaj, po
skoraj treh letih, nosi v sebi nje-
gov jok.

ZA VSE SO KRIVI DRUGI ...

Jana, 24. 2. (Martin Kaste-
lic). – Ovčerejci sami spuščajo
nezaščiteni ovce pred volka in
medveda, piše **Martin Kastelic**
iz Šentvida pri Stični. Za vse po-
kole ovc so bili krivi najprej psi,
nato medved, zdaj pa je na vrsto
prišel še volk. Res pa je čedalje
več ovčerejcev, ki s svojo dejav-
nostjo posegajo na območje zve-
ri, pri tem pa pozabljajo, da je
treba postaviti tudi ograjo in si
nabaviti psa, ki jim bo čuval
ovce. Veliko je takih, ki spomla-
di ovce preprosto spustijo na
pašnik in jih pustijo na paši vse
leto brez psa. Na pašnik gredo
še takrat, ko pride volk in je že
storjena škoda. Nato pa so za vse
krivi ... volkovi.

JELENJAD - NOVOST ZLATOROGOVE KNJIŽNICE

Večer, 12. 2. (dr. Marjan
Toš). – Avtor v daljšem
sestavku piše o Zlatorogovi knjiž-
nici, za katero je Lovska zveza
Slovenije že leta 1980 prejela
plaketo »Prix technique« Med-
narodnega sveta za lovstvo in
ohranitev divjadi (CIC). Pred
nedavnim je izšla 34. knjiga,
tokrat o jelenjadi. Njen avtor je
gozdarski in lovski strokovnjak
Miran Hafner, ki se že vrsto let
ukvarja s strokovnim in znanstven-
nim proučevanjem jelenjadi na
Slovenskem. Trdo vezano knji-
go, ki jo je oblikoval in ilustriral
Igor Pičulin, bogatijo tudi števil-
ne preglednice, grafikoni in izbra-
ne fotografije, ki so jih poleg avto-
rja prispevali **Marjeta Marinič**,
Jaroslav Pap, **Janez Papež**,
Igor Pičulin, **Klaus Schneider**
in **Boštjan Škrlep**. Lektorica in
korektorica je bila **Marjetka**
Šivic, recenzijo sta opravila ugle-
dna strokovnjaka **prof. dr. Miha**
Adamič in **mag. Janko Mehle**,
pod knjigo pa je kot odgovorni
urednik podpisan **Boris Leskovic**.
Izšla je v visoki nakladi 22.500
izvodov. Podrobneje o knjigi smo
prebrali tudi v marčnem Lovcu.

Foto: M. Cerar – Diana

KRMLJENJE DIVJADI POZIMI

Kmečki glas, 25. 2. (Miloš Batistuta). – Avtor obširno in zanimivo piše o krmljenju divjadi pozimi. Pri tem kot zgled navaja **Borisa Komaca** iz Soče, ki je lovec po duši. Pozimi, ko sneg prekrije krajino, se vsak dan odpravi na krmišče. Doma ima pripravljeno silažo iz jabolčnih tropin, v seniku pa dišeče seno iz alpskih rožic, ki ga lovci sami pripravijo v kratkem alpskem poletju. Obenem pa Komac žalostno pogleduje proti zapuščeni domačiji, ki sili k tlom. Tudi Lepena kaže žalostno usodo alpskih dolin. Dandanes je že vse zaraščeno, še pred petdesetimi leti pa so tod kosili travo, redili krave in ovce ... Zdaj v Lepeni nihče več ne živi od kmetijstva. Ljudje vidijo prihodnost le v turizmu.

ŽIVETI Z VELIKIMI ZVERMI

Dnevnik, 28. 2. (Blaž Mazi). – V daljšem sestavku je zanimiv zapis o medvedih, volkovih, šakalinih in drugih velikih zvereh v našem slovenskem okolju, pri čemer se pisec sklicuje na nesporne strokovne vire. Tako, npr., navaja misel **dr. Klemen Jerine**, da so velike zveri po-

vsem odvisne od človekovega ravnanja. »Medved je v Evropi prisiljen živeti z ljudmi in mu kot vrsti ne bo uspelo preživeti, če ljudje razlogov, ki vodijo v konflikte z njim, ne bomo preprečevali.« **Dr. Ivan Kos** meni, da ni na voljo nobenih drugih mehanizmov, temveč le moralni in zakonodajni okviri. Mogočih motivov, zakaj bi si prizadevali za ohranitev medveda, volka in risa, je več. Sam osebno meni, da človek mora ohranjati vrste, ker pač obstajajo. Ne smemo jih iztrebljati in uničevati.

Ob odkritju svežih sledov dveh volkov je biolog **Miha Krofel** z oponašanjem volčjega tuljenja preverjal, ali se bosta morda oglašila nazaj. »V nekaj urah so velike zveri lahko že kjer koli, saj na noč prepotujejo po več deset kilometrov,« je v tišino komentiral Krofel.

Miha Krofel na vprašanje, zakaj biologi nasprotujejo odstrelu velikih zveri, odgovarja: »Saj nismo proti odstrelu, problematično je le, če je odstrel pretiran in če ne veš, kolikšen del populacije izločaš.«

Polona Pečnik je v inDirektu objavila zanimiv članek z naslovom Izbris slovenskih volkov in medvedov. Pri tem navaja predlog predsednika Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije **Cirila**

Smrkolja o odstrelu 30 volkov in 100 medvedov, s katerim je dodobra razburil slovenske ekološke kroge.

Tatjana Pihlar v svojem sestavku ugotavlja, da so apetiti po letošnjem odstrelu volkov in medvedov vsak dan večji. Okoljski minister **Karel Erjavec** se, nasprotno, nagiba k temu, da bi bilo letos manj odstrela velikih zveri, kot ga je bilo lani. Pihlarjeva navaja tudi izjavo **Milana Pogačnika**, da razmišljajo o ponovni uvedbi krmišč – mrhovišč za medvede. Kmetijski minister je obenem tudi zagotovil, da letos ne bo zmanjkalo denarja za odškodnine.

Med zanimivostmi kaže omeniti sestavek **Borisa Šuligoja** (Delo, 24. 2.) o kitu, velikem grbavcu, ki se že več kot dva tedna zadržuje v slovenskem morju. **Nejc Gole** v istem časniku navaja besede predsednika Kmetijsko-gozdarske zbornice **RS Cirila Smrkolja**, da so lani volkovi povzročili za 270.000 evrov škode. Kmečki glas objavlja daljše pismo, v katerem avtor med drugim navaja, da je veljavni lovski zakon pravzaprav zakon ulice – nekakšen komunistični konstrukt. **D. Z.** v istem časniku ugotavlja, da evrop-

ska divjina izginja; zato poslanci Evropskega parlamenta (EP) pozivajo Evropsko komisijo, naj pripravi strategijo, ki bo določila ogrožene vrste in biotipe, države pa naj oblikujejo območja divjine in za njihovo upravljanje namenijo posebna sredstva.

V Delu **Staš Ivanc** piše o poskusu oživitve izumrle vrste. Genetikom je z rojstvom klonirane kozoroga skoraj uspelo obuditi pred desetimi leti izumrlo vrsto, vendar klonirani kozorog ni preživel. V Šepuljah in Luciji so bili v sredo, 11. 2., zaskrbljeni zaradi dveh parov potepuških psov, ki sta raztrgala srno in ogrožala otroke iz vrtca in šole. **B. P.** je v Kmečkem glasu pohvalil člane LD Črešnjevca, ki vsoto zimo skrbijo za živali v naravi, da imajo v mrzlih in sneženih dneh dovolj hrane.

Na koncu naj omenimo še razstavo akademskega slikarja **Staneta Jagodiča** z naslovom Zoo Poetika, ki je bila na Prešernovem trgu v Ljubljani. »Jagodič, avantgardist, je postal klasik,« je dejal umetnostni zgodovinar **Lev Menaše**. Mimoidoči so se soočili s štirimi, v črno oblečenimi moškimi s plinsko masko, ki so kot na pogrebu stali ob mrtvaškem odru nagačenega medveda. Sporočilo: Če je ogrožena žival, je ogrožen tudi človek!

Odmev na februarski Uvodnik

Spoštovani g. **Jožef Grah**, vaš uvodnik, Lovec, 2/09, str. 64, ki si po mojem mnenju sicer ne zasluži mesta med uvodniki, je prežet z netočnostmi in nepreverjenimi informacijami. Prepričan sem, da predhodno niste preverili pogojev, s katerimi je bila sklenjena najemna stanovanjska pogodba z **Blažem Kržetom**. Niti niste preverili, kakšno najemno pogodbo je imel imenovani pred tem. Ko boste to preverili, predvsem pa, ko boste preverili tudi pravno podlago za sklenitev pogodbe, boste ugotovili, da drugačne pogodbe brez soglasja najemnika tudi ni bilo mogoče skleniti. Ne glede na to, da bi si vi danes želeli imeti sklenjeno t. i. tržno najemno pogodbo. Tudi sam sem si to želel, vendar sem spoštoval predpise in zavarovane pravice najemnika.

Nisem želel komentirati pogodbe med izvajalcem tiska izkaznic in LZS, saj so takrat postopke vodili moji sodelavci, vendar naj le opozorim, da so lovci plačali za izkaznico znesek, ki je vseboval poleg stroškov izdelave izkaznice v višini 1 € tudi druge stroške, povezane s pripravo podatkov (preverjanje in digitalizacija podatkov, fotografiranje, dostava podatkov, obveščanje članstva, oblikovanje v skladu s celostno podobo LZS, tisk obrazcev ...) Ker LZS ni imela dovolj kadrovskih virov in primerne opreme za izvedbo vseh nalog, je bilo to delo v večini prepuščeno tiskarju. Pomembno je, da so vse to plačali lovci, denar pa je bil zbran v proračunu LZS. Kako je bil porabljen, imate možnost raziskati vi. Nikakor pa ni korektno navajati, da je nastala finančna škoda, ki jo bodo morale zdaj poravnati članice LZS, saj smo lovci vse to že plačali. Finančna škoda nastane, kadar se porabi denar, za katerega ne dobiš nič. Če je škoda nastala, je

bilo to v času, ko nisem bil več predsednik, zato na to nisem imel vpliva. Sicer pa si lahko ogledate zapisnik 17. seje UO LZS z datumom 15. 2. 2005, ko je predsednik NO LZS poročal, da je NO pregledal poslovanje, povezano z lovskimi izkaznicami in ugotovil, da je zadeva čista.

V Lovcu, 2/09, na str. 83, je izšel zelo zanimiv in kakovosten članek o etiki in lovu, ki ga je napisal **Franč Koščak**. Članek obravnava predvsem odnos lovca do narave in divjadi, pa tudi odnos družbe do narave in lovcev.

V vsakodnevnem delovanju lovcev pa naletimo še na en etični odnos, in sicer na odnos med lovci in lovskimi organizacijami. Lovci nenehno govorimo o lovski bratovščini, marsikdaj in marsikje pa je te »bratovščine« zelo malo ali je sploh ni. Dober primer temu je tudi v ustanavljanju novih lovskih družin ter v dogovarjanju o lovskih koncesijah. Opazujem namreč nastajanje dveh lovskih družin, in sicer LD Dornava - Polenšak in LD Vitomarci. Člani obeh družin si že leta in leta prizadevajo, da bi ponovno pridobili lovišče, ki jim je bilo odvzeto pred časom. Družini sta aktivni, se zavzemata za izobraževanje svojih članov, urejata lovski dom, člani družin pa se medsebojno družijo. Pri njih obstaja prava lovska bratovščina. Prizadevanja lovcev imenovanih družin pa so v nasprotju z interesi sosednjih lovskih družin. To sta LD Bresnica - Podgorci in LD Jože Lacko. Predstavnik teh dveh družin sta na njihovo srečo funkcionarja območne lovske zveze Ptuj, zato z vsemi sredstvi ovirata pristop LD Dornava - Polenšak in LD

Vaše pisanje zato štejem kot nepoučeno pisanje o zadevah, o katerih ste se premalo natančno pozanimali. Upam, da je bilo navedeno pisanje le neroden spodrsrlaj in da boste v prihodnje, preden boste kaj trdili in nato tudi javno objavili, natančneje preverili dejstva in dokumente, ki so še vedno na voljo; če ne na LZS, jih lahko dobite pri meni. Želim vam še veliko lovskih užikov pri vašem delu.

Bojan Lepičnik

Etika in lov

Vitomarci in ju označujeta, da delujeta proti interesom lovskih družin, katerih člana sta, čeprav sicer uspešno upravljata z loviščem. Tako je na predlog **Tomaža Laha** predsednik LD Bresnica - Podgorci, ki je hkrati tudi član UO območne lovske zveze Ptuj - Ormož, na skupščini zveze 22. 6. 2008 zavrnil prošnjo LD Dornava - Polenšak in LD Vitomarci ter predlagal, da se družini ne sprejmeta v lovsko zvezo Slovenije, ker »očitno peljejo svojo pot s ciljem posegati po že obstoječih loviščih, s katerimi se primerno upravlja«. Taki razlagi se je pridružil tudi predsednik območne lovske zveze mag. **Emilijan Trafela**, ki meni, da je delovanje omenjenih družin očitno proti interesom in ciljem že obstoječih lovskih družin. Le-tem naj bi nasprotovalo celo do take mere, da bi se ob potrditvi novih članic ena izmed lovskih družin LD Bresnica - Podgorci ali LD Jože Lacko, dejansko pa ne gre za ogrožanje ne ene ne druge favorizirane LD. Da bi LD Bresnica - Podgorci izpolnila cenzus 2000 ha, je LD Dornava - Polenšak soglasna s predlogom inž. **Martina Krajnc**a z Zavoda za gozdo-

ve, da ji odstopi 800 ha lovišč ne glede na to, kako so postavljene meje. Prav tako bo favorizirana LD Jože Lacko dobila 100 ha najlepšega ravninskega zemljišča.

Po predlogu Zavoda za gozdove oziroma M. Krajncja je lovišče LD Dornava - Polenšak označeno s številko lovišča 1512, poleg tega ima družina 25 članov, od katerih jih kar 20 stanuje na območju lovišča. Z lastnimi sredstvi so si zgradili lovski dom, hladilnico, uredili vse za informacijski sistem Lisjak, medtem ko je lovski dom, ki je na območju Občine Dornava, ostal v lasti LD Bresnica - Podgorci, skupaj z 800 ha lovišča.

Iz opisanega primera je razvidno, da lovski funkcionarji grobo kršijo in zavajajo svoje »lovske sredine«. Imenovana funkcionarja sta prepričala udeležence skupščine LZS, ki je bila 22. 6. 2008, da so skoraj soglasno sprejeli predlog, da se prošnji LD Dornava - Polenšak in LD Vitomarci za sprejem v lovsko zvezo Slovenije zavrneta, čeprav imata lovišči. Hkrati pa so bili soglasni, da se v članstvo LZS sprejme LD Kokra in LD Preddvor, čeprav ju ni zaslediti v Odloku o loviščih v RS in sta torej izglasovani iz drugih, ne povsem etičnih načel. Te dni pričakujemo podelitev koncesij in v skladu z vsemi načeli, ki so zapisana v pogojih za podelitev, bosta LD Dornava - Polenšak in LD Vitomarci pridobili koncesijo, ostaja pa madež neetičnega delovanja med lovci in lovskimi družinami. Posebno to velja za območno lovsko zvezo Ptuj - Ormož, ki v desetih letih ni hotela razumeti in zato tudi ne reševati problemov LD Dornava - Polenšak in LD Vitomarci, ki želita biti gospodarja v svojih loviščih in delovati v korist divjadi in okolja, v katerem lovci živijo in delujejo.

Mag. Milan Lovrenčič

Odgovor

Aktivni lovci se dobro zavedamo lovske etike in kaj pomeni lovsko tovarištvo. Težko pa to razumejo »nedeljski«

lovci, katerim so pomembne samo osebne koristi in prestiž.

Avtor članka Etika in lov mag. **Milan Lovrenčič** že tako dolgo ni lovec v nobeni regularni lovski družini, da ne ve, da so člani UO ZLD Ptuj - Ormož vsi starešine lovskih družin s tega območja. Ne ve niti tega, da se krovni organ odločanja LZS imenuje Občni zbor. Ta je res zasedal, ampak 30. septembra 2008, in je res zavrnil prošnjo za članstvo t. i. LD Dornava - Polenšak (prav tako tudi za t. i. LD Vitomarci), in sicer jih je bilo od 111 delegatov pet za in 96 proti sprejemu, kar je velika večina. Zavrnil jo je zaradi dejstva, da bi obe novi t. i. LD v primeru podelitve koncesije (po končanem razpisu, če bi jo seveda dobili!) postali članici po zakonu, zato ni treba prehitovati dogodkov. Seveda pa je bil na OZ LZS v razpravi opisan le majhen delček dogajanja v minulih letih, ki ga bomo na kratko povzeli v nadaljevanju.

Avtor v omenjenem članku nič ne napiše, kakšni člani se (med drugimi) tudi skrivajo v tej skupini lovcev iz Dornave. Ne napiše, da je tudi sam član te LD, da so ga pred mnogimi leti črtali iz članstva LD Tomaž pri Ormožu zaradi neizpolnjevanja članskih obveznosti. In prav tako ne napiše, da je v Dornavi njemu podobnih še nekaj. Kje pa je bila takrat njihova lovska etika? Od takrat pa do danes lovske etike tudi niso mogli osvojiti, ker so se ukvarjali z opisanimi aktivnostmi v društvu (in so se tudi med seboj večkrat skregali in celo razšli znotraj svojega društva), ki se je najprej imenovalo Doljni Breg - Dornava, da je bilo lažje pritegniti somišljenike. Šele decembra 2004 se je društvo preimenovalo v t. i. Lovsko družino Dornava - Polenšak, ki pa doslej ni upravljala z nobenim loviščem; torej njeni člani niso aktivni lovci (razen tistih, ki so vstopili nazaj v LD Bresnica - Podgorci in v njej popolnoma složno lovsko delujejo).

Zanimivo je, da avtor v članku velikodušno navaja, da LD Jože Lacko in Bresnica - Podgorci »dobita« nekatere dele lovišča. Katerega lovišča? Saj vendar t. i. LD Dornava - Polenšak doslej ne upravlja z nobenim loviščem, s svojim imenom pa zavaja celotno slovensko lovsko in splošno javnost. Pogrevanje zgodovine preoblikovanja lovišč iz preteklosti res nima nič skupnega z zdajšnjim upravljanjem lovišča, v katerem lahko sodeluje vsak član lovske družine ne glede na naslov njegovega stalnega prebivališča. Že dolgo je tega, odkar je lovska stroka spoznala, da je prihodnost v lovstvu gospodarjenje na velikih površinah, kar je v korist divjadi. Zato je neumno govoriti, da je bilo v preteklosti komur koli odvzeto lovišče, ampak so se majhna lovišča združevala v večja, skladno z lovsko stroko.

V resnici je zgodba obratna: t. i. LD Dornava - Polenšak od nastanka naprej želi odvzeti polovico lovišča, s katerim že vsaj 55 let gospodari LD Bresnica - Podgorci, po zvezah in poznanstvih (nekateri avtor omenja tudi v članku). Z zavajajočim imenom jim je zadevo celo uspelo spraviti v odlok o loviščih, ob tem pa so pozabili na ustrezne pravne podlage v lovskem zakonu, kot je na primer dajanje pre-

dnosti dosedanjemu upravljavcu.

Dejstvo, da ima t. i. LD Dornava - Polenšak edini cilj posegati po že obstoječem lovišču, s katerim primerno upravljajo LD, ki so dosedanje upravljavke, je torej popolnoma resnično. V hotenju doseči ta edini cilj so kolovodje delovanja t. i. LD Dornava - Polenšak hitro pozabili na lovsko moralo in etiko in brez pomislekov ovirali naše skupne love, posamični lov na srnjad, porušili so vse lovske preže v tistem delu našega lovišča, ki je na območju Občine Dornava, nastavljali celo žeblje na gozdne poti, ki vodijo v lovišče, da je mnogo naših lovcev predrlo gume na avtomobilih, nekega dne pa je bila razbita tudi vsa notranjost naše lovske kočice. Za vse navedeno imamo dokaze in kopije prijav ustreznim organom.

Obstoječe lovske družine so dokazano kolektivi, kjer lovci sami urejajo medsebojna razmerja. Na žalost pa se najdejo redki posamezniki, ki skušajo izrabiti svoj vpliv v družbi. Tako je tudi v primeru t. i. LD Dornava - Polenšak in t. i. LD Vitomarci, kjer skušajo lokalni veljaki vnesti v tamkajšnje okolje razdor med lovce, ki so desetletja uresničevali svoje interese v kolektivih LD Breznica - Podgorci in LD Juršinci. Nobenega

razloga ni, da vsi zainteresirani lovci ne bi svojih interesov še naprej uresničevali v okoljih, kjer so včlanjeni. To pa se je spremenilo, ko so redki posamezniki želeli in še vedno želijo razbiti lovsko tovarištvo zaradi lastnih interesov (interesov lokalnih veljakov). Nekaj razgovorov prizadetih je bilo tudi na sedežu ZLD Ptuj - Ormož, kjer smo že lep čas opozarjali na posledice takega početja in ponudili sporazumno rešitev (vsak občan ima in je imel pravico, da se včlani v lovsko družino, kjer je menil, da je njegov osebni interes). Žal so bila vsa pogajanja brez uspeha, in to predvsem po zaslugi redkih posameznikov iz novih društev, ki težko razumejo, kaj pomenijo ekološke zakonitosti populacij divjadi posameznih vrst (velike površine) glede na uspešno dolgoročno gospodarjenje. Lovska družina Bresnica - Podgorci je ponudila roko vsem tistim, ki so bili zavedeni z napačnimi obljubami. Veliko lovcev, ki so v začetku verjeli razbijalcem lovskih kolektivov, se je tudi vrnilo v matično LD. Spoznali so, kje je njihovo mesto in z vsem spoštovanjem so bili sprejeti nazaj. Lovci imajo torej ves čas vse možnosti včlanitve v pravo oz. priznano LD (LD Jože Lacko, LD Bresnica -

Foto: M. Samar

Močvirski tulipan ali logarica

Podgorci, LD Juršinci) in s tem uresničevanja svojih interesov ter tudi dokazovanja lovske morale in etike. Lovci LD Bresnica - Podgorci so dokazali svojo etično držo in lovsko tovarštvo, ko so v zadnjih letih v LD sprejeli nazaj devet članov, ki so bili v vmesnem času včlanjeni v t. i. LD Dornava - Polenšak. Sprašujemo se, kje so bile lovska etika vodilnih v t. i. LD Dornava - Polenšak in njihove želje po lovski bratovščini, ko je LD Bresnica - Podgorci januarja 2007, kljub vsem težavam, ki so jih povzročili v preteklosti, predlagala združitev s t. i. LD Dornava - Polenšak in skupno kandidato za lovišča na razpisu, njihov UO pa je to pobudo zavrnil?

Podpisana tudi nikakor ne moreva dovoliti, da nama bodo po mnogih letih aktivnega opravljanja funkcij (starešina, član oziroma predsednik ZLD Ptuj - Ormož) o lovski morali in etiki »pridigali« tisti, ki so jo v minulih letih najočitneje kršili, obenem pa že skoraj deset let sploh niso bili člani nobene od priznanih LD, članic LZS. Še bolj smešen se zdi avtor, ko želi učiti lovske etike dolgoletnega predsednika ZLD Ptuj - Ormož. Verjetno je vsakemu bralcu popolnoma jasno, da je ob vsem navedenem edino pravilno stališče ZLD Ptuj - Ormož, da podpira delovanje

veljavnih in priznanih lovskih družin in si prizadeva, da se lovišča ne bi razpolavljala oz. drobila na manjše kose, saj so še obstoječa premajhna! Po naših izkušnjah so takšni poskusi namreč nalezljivi ...

Ob upoštevanju vsega napisanega bi človek res lahko poklical nekemu na pomoč vso literaturo o lovski morali in etiki. Vprašanje pa je, koliko bi to pomagalo, kajti **če bi vodilni in nekateri člani t. i. LD Dornava - Polenšak lovsko moralo in etiko v resnici upoštevali in nosili v srcu, ob tem pa upoštevali razum, opisana večletna problematika sploh ne bi nastala.**

Vsa dolga leta v medijih nismo želeli javno omenjati sramote slovenskega lovstva, ki se dogaja v Dornavi in Vitomarcih, ker bi tako le še bolj škodili odnosu družbe do narave in lovcev! Zato poudarjava, da je to prvi in zadnji prispevek, ki je javno opisal to problematiko na izziv v neetičnem članku Etika in lov. Zahvaljujema se uredniškemu odboru našega glasila, da nama je dal možnost napisati tudi našo stran resnice, v prihodnje pa ne želiva več sodelovati v nadaljevanju te polemike.

Mag. Emilijan Trafela,
predsednik ZLD Ptuj - Ormož

Tomaž Lah, starešina
LD Bresnica - Podgorci in
član IO ZLD Ptuj - Ormož

Komu koristi dvojna članarina - LZS in ZLD?

Ze 12. 1. 2009 sem zahteval od predsednika LZS mag. **Srečka F. Kropeta** pisno pojasnilo glede dvojnega plačila članarine LZS in ZLD. Prejel sem ga, vendar ga je napisal in podpisal **Niko Suštarič**, predsednik Statutarno pravne komisije pri LZS. Pojasnilo je bilo pravno suhoparno in podobno odgovoru, ki ga je na podobno vprašanje mag. **Borisa Kolarja** v 3. številki Lovca letos objavilo uredništvo.

Menim, da LZS nima pravice zahtevati od dvojnih članov LD dvojnega plačila članarine za LZS. **Zanima me le, katere so tiste dvojne usluge, ki mi jih LZS nudi, da moram zanje plačevati dvojno članarino?** Če sta to revija Lovca in knjiga Zlatorogove knjižnice, **se še enemu izvodu odrekam.** Če pa je problem povezan s stroški za program Lisjak, zaradi vodenja in spremljanja dvojnega članstva, potem naj LZS zamenja slabega programerja. Dandanes take zadeve »preprogramirajo« že mulci iz srednje šole. Ne želim tudi dvojno plačevati za območno lovsko zvezo (ZLD/LZ), lovsko kulturo, lovsko strelstvo,

lovsko kinologijo, mednarodne odnose itn., ker si delujoči v teh organih tega denarja ne zaslužijo (pa četudi gre samo za 55 mojih evrov!). Kako je z delovanjem teh organov in komisij, mi je dobro znano, saj sem več kot deset let deloval v njih in, razen brezplodnega politiziranja, niso dali nobene pravega strokovnega prispevka lovskim družinam. Njihov starostni sestav je bil vedno odraz splošnega stanja v lovstvu in vse bolj v slogu **»bolje družboslovec kot inženir«.**

Po mojem trdnem prepričanju so se pravni strokovnjaki na LZS napačno lotili problema dvojnega članstva. Menim, da si LZS očitno želi samo **»pokasirati«** denar od dvojnega članstva, s katerim se načelno ne strinja, problemi, povezani z njim, pa bodo lovskim družinam ostali še naprej. Menim, da nihče v Sloveniji, ki je dvojni član, ne sme take odločitve tudi dvakrat plačati vrhovni organizaciji, saj se povsod za eno uslugo vedno plača le enkrat! LZS ima pravico zaračunati le izdelavo in izdajo dodatne izkaznice in nalepke, kar pa je povsem razumljivo in prav.

Tako je povsod v upravi z upravnimi taksami, trgovini, gospodarstvu itn. Tudi knjižico za orožni list plačamo samo enkrat; vedno plačamo le takso za vnos posameznega novega kosa orožja.

Prav zanima me, ali imam ob dvojnemu članstvu tudi dvojno pravico glasovanja na Občnem zboru LZS ali območne lovske zveze, dvojne popuste v trgovinah (ki smo jih ponekod deležni člani LZS), dvojne objave istega članka v isti številki Lovca itn. in končno do dvojnega nastopa LPZ in registrov na pogrebu!? Meni osebno se to zdi sicer smešno, pa ob vsem tem tako vprašanje le terjaja odgovor. Dvojno članstvo mora biti stvar posamezne LD oz. upravljavca lovišča, ki mora imeti v Pravilih LD določeno in od upravne enote potrjeno, pod kakšnimi pogoji je nekdo lahko član LD. V Pravilih je lahko ena od omejitev izjava, da oseba, ki vlaga prošnjo za članstvo, ni nikjer drugje član LD. Naloga LZS pa je, da to uskladi s pristojnim ministrstvom, v Zakonu o društvih itn.

Sem član dveh LD. Kot revirni gozdar namreč pokrivam območje dveh LD. Dolga leta sem bil član samo ene LD in sem se šele na prigovarjanje več prijateljev - lovcev iz druge LD naposled odločil za članstvo tudi v drugi LD ob tem, da sem jim že vnaprej povedal, da se ne nameravam odreči moji prvi LD. Ni namreč odveč povedati, da se je v dvajsetih letih, kolikor sem revirni gozdar, spletlo nič koliko za lovce in LD pomembnih vezi. V času, ko so bili nenehni spori med LZS in ZGS, kjer sem zaposlen, smo na terenu lovci in gozdarji doslej vedno zgledno sodelovali. In končno sem prepričan, da sem z mojo strokovno gozdarsko in lovsko izobrazbo (inženir gozdarstva, lovski čuvaj, vodnik psa krvosledca in goniča) obema LD vendarle več koristil, kot škodoval ali odnesel. Da je to res, je dokaz tudi v tem, da sem bil v kratkem obdobju

ju izvoljen v eni LD za člana UO (vodja lovskočuvajske službe), v drugi pa za člana NO in vodjo revirne skupine. Tudi glede dela v LD ni bilo z mano nobenih težav, saj sem vse neplačane delovne ure v obeh LD opravil z delom (ne plačal!). Da o dnevnem zimskem krmljenju divjadi, obveznih obhodih lovišča in neprecenljivi pomoči ob pridobivanju subvencij za LD niti ne govorim. Vem, da ni veliko ljudi, ki želijo in zmorejo toliko narediti v korist ene ali dveh LD, vendar sam zaenkrat s potrebno voljo to še zmorem in želim. Ali se LD brani takšnih ljudi? V tistih LD, kjer vlada zdrav razum, najbrž ne! Ovira so lahko le »ozkogledi« sklepi organov LZS, ki pa upravljavcem lovišč (LD) finančno nič ne pomagajo. Pa še ti so navadno znani le omejenemu številu lovcev (članom UO LZS) in ostanejo brez širše lovske javne razprave ter odobritve.

Le komu to koristi?

Sodim v kategorijo mlajših članov LD (pred nedavnim sem dopolnil 40 let), pa vendar sem si nabral že dovolj izkušenj. Bil sem član UO LD, dva mandata starešina LD, dva mandata predsednik NO LD, več let vodja delovne skupine, deset let tajnik območne ZLD, dva mandata član UO LGO, podpredsednik IO LUO, predsednik komisije LZS za malo divjad in dva mandata član te komisije itn. Moje osebno načelo je, da nikoli v nobeni funkciji ne vztrajam več kot dva mandata. Območne lovske zveze so to načelo, ki je bilo zapisano v osnutkih pravil, v glavnem črtale. **Le kdo se boji tega?** Očitno si s tem nekdo že leta in leta v ZLD in LZS ter v nekaterih LD ureja svoj »vrtiček«. Vsak normalen in sposoben človek se po dveh mandatih »izprazni«, pa tudi drugi so ga verjetno že sili. Žal pa opažam, da to načelo ne velja za večino funkcionarjev v območnih lovskih zvezah in tudi v organih LZS, kjer se že leta pojavljajo eni in isti ljudje. To ne prinaša nič dobrega, še manj pa napredka. Zato

so LZS in območne ZLD izgubile večino mlajšega strokovnega kadra, ki je zdaj zbran okrog in v Zavodu za gozdove Slovenije ali še kje drugje. LZS in ZLD/LZ v svojih organih v večini nimajo več mlajših lovcev, ki bi bili tudi gozdarski strokovnjaki. Bojim se, da v prihodnosti niti ne bomo več imeli ljudi, s katerimi bi se lahko postavili ob bok ZGS, ministrstvom ali kateremu drugemu državnemu organu.

Govoriti o zavodu za lovstvo pa je žal le naša pobožna želja. Država ima skoraj ves strokovni kader že osredotočen v Zavodu za gozdove (več kot 700 inženirjev in magistrorov gozdarstva), Gozdarskem inštitutu Slovenije, Zavodu za naravno dediščino. V teh recesijskih časih si prav gotovo ne bo privoščila ustanavljanja, kaj šele financiranja še novega Zavoda za lovstvo. Če pa bi ga že, bi prav gotovo nastavila svoje ljudi s primerno izobrazbo, ki pa je lovstvo žal zdaj nima (razen pravnikov, ekonomistov in nekaj veterinarjev).

Druga možnost je, da bo lovstvo samo ustanovilo zavod za lovstvo. To pa je spet veliko vprašanje, saj se bo lovska članarina morala kvečjemu znižati in ne zvišati zaradi plačevanja koncesij LD, recesije (nižje plače in pokojnine) in povprečne starosti članstva. Razen, če si nekateri novodobni lovski bogataši želijo čisti kapitalistični, zasebni lov in lovstvo ter bi si zato lahko privoščili skupno poklicno servisno službo.

Z raznimi statističnimi manipulacijami in birokratskimi akrobacijami lahko v javnost umestimo podatke o zabeleženih manjši povprečni starosti in o prenehanju zmanjševanja števila članstva. Žal pa je resnica takšna, da LD postajajo iz leta v leto vse starejše, častne člane so zaradi oprostitve članarine do LD iz-brisale iz sistema Lisjak (članstva), a so vendar ostali člani LD. Kako je to mogoče, se sprašujete!? Da, vse to je mogoče! Tako je starostna sestava članstva

umetno (nerealno) res lahko tudi nižja. Nihče pa se ne poglubi v analizo in se vpraša: Kdaj pa nekdo vstopi v lovske vrste? Iz moje generacije nas je več kot 10 vstopilo v LD pri starosti 20 let ali manj. Kaj pa zdaj? Najmlajšega pripravnika smo sprejeli v zadnjih desetih letih pri starosti 31 let, zdaj pa imamo enega samega pripravnika, starega 55 let!

Ali se vam ne zdi, da je nekaj narobe z lovstvom?

Jaz mislim, da! Kaj naj dandanes nekega mladega še potegne, da bi se vpisal med »jagre«? Že tako slabi odnosi v večini LD in doživljenjski funkcionarji na vseh nivojih lovske organizacije (LD, ZLD in LZS) prav gotovo ne. Takšna organizacija se mora prej ali slej sesuti sama vase. Nihče od zunaj je ne bo pomagal rušiti, saj ni potrebno! To že skoraj vrabci čivkajo. Na eni izmed okroglih miz, kjer sem sedel, je eden od mladcev iz kmečkega združenja prepričljivo dejal: *»Mi imamo čas in smo mladi, vi, lovci, ste pa na splošno zelo, zelo stari ... Čas je na naši strani!«* Vse bolj se mi dozdeva, da je imel kmečki mladenič kar prav ... Koliko jih je med nami, ki se vprašajo, kdo bo vodil LD, LZS čez deset let (čez 20 let si niti pomisliti ne upam!)? Meni je že kar jasno, kdo bo koncesionar čez dvajset let! Če bi se zdaj pisalo čez dvajset let, bi najbrž večina LD, ki plačujejo manj kot 400 € koncesnine, postala zasebna lovišča. Morda je zdajšnjim 60-letnikom ob zdajšnjih razpisih in merilih za podelitev koncesij vseeno, kaj bo čez dvajset let. **Meni, ki sem star 40 let, pa ni!**

In na koncu:

Ni težko plačati 55 € in sam tudi nisem več željan še katere funkcije, ker sem se doslej že dovolj »nafunkcioniral«, želim pa si, da vodstvo LZS ve, da med lovci le nismo vsi taki »mandeljci«, ki bomo dvigovali roke za vsakogar in sprejemali slabe sklepe.

*Radko Biličič,
inž. gozd.*

Divji prašič in škoda v kmetijski krajini

Začetek sistematičnega reševanja problematike v Sloveniji

Divji prašič (*Sus scrofa* L.) je ena najuspešnejših sinantropnih (na človekovo dejavnost prilagojenih) vrst prostoživečih živali v Evropi. Ker so ljudje povzročili različne spremembe življenjskega prostora, ki so prašiču izboljšale habitatne razmere, se po letu 1960 v večjem delu območja razširjenosti vrste srečujemo z obsežnim, pogosto nepričakovanim večanjem njegove številčnosti (Sodeikat in sod., 2005).

Divji prašič se je uspešno prilagodil življenjskim razmeram v kulturni krajini in sodi med tiste živalske vrste, ki najuspešneje kljubujejo različnim pritiskom, ki jih je sprožila človekova dejavnost. Socialno življenje v družinskih skupnostih, visok razmnoževalni potencial, velika giblivosť, vsejeda prehranska strategija ob zmožnosti osredotočenja na energetsko bogate prehranske vire in inteligenca so vrstne značilnosti, ki omogočajo uspešnost (Geisser in Reyer, 2005; Jerina, 2006; Schley in sod., 2008). Tako se je, npr., odstrel divjih prašičev (kot dober kazalnik populacijske številčnosti) v Sloveniji od leta 1970 naprej večal s povprečno letno stopnjo >12 % (Jerina, 2006); **odstrel se je povečal za več kot 17-krat, od 472 uplenjenih živali leta 1970 na 8.170 živali leta 2008** (Statistični letopisi LZS, podatki iz Lovskega informacijskega sistema Lisjak).

Opredelitev problema

Kot generalistični vsejedi, ki se prehranjujejo z zelo raznolikimi viri hrane, imajo divji prašiči velik vpliv na svoje okolje, in sicer na (so)naravne in agrarne ekosisteme, zaradi česar so opredeljeni kot problematična vrsta (Herre, 1993; Costa in sod., 2008; Kamler in Dvorak, 2008). Najbolj negativno vplivajo zaradi škode, ki jo povzročajo na poljščinah zaradi uživanja hrane ali teptanja in lomljenja, zelo pomembna pa je tudi škoda na travinju, ki jo povzročajo z ritjem (Dardaillon, 1986; Herrero in sod., 2006; Schley in sod., 2008). **Zaradi večanja številčnosti in prostorske razširjenosti divjih prašičev v zadnjih letih v Sloveniji (podobno kot povsod po Evropi) se škoda, ki jo povzroča ta vrsta, drastično veča.** Pri nas je dandanes divji prašič od vse divjadi (upoštevaje število škodnih primerov in višino škode, ki jo povzroča) najbolj

problematična in upravljavsko »izgubarska« vrsta, zaradi česar je – upoštevaje pritiske lastnikov zemljišč, ki se odražajo tudi v zelo odklonilnih stališčih lokalnih skupnosti do te vrste, pa tudi do splošnih nalog in aktivnosti, povezanih z lovstvom in ohranjanjem divjadi – ogroženo trajnostno upravljanje z njo. Še posebno, ker analize, opravljene s pomočjo t. i. »prostorskega modeliranja«, kažejo, da se bodo v prihodnje številčnost, prostorska razširjenost vrste in posledično tudi škoda v kmetijski krajini še povečevale; še zlasti, če se bodo zdajšnji kazalci okoljskih sprememb (povečevanje temperature zaradi globalnih podnebnih sprememb, povečevanje deleža gozdnatosti, povečevanje deleža listavcev zaradi zmanjševanja deleža jelke in smreke), ki so za divjega prašiča ugodni, nadaljevali tudi v prihodnje (Jerina, 2006).

Z vidika trajnostnega in ekonomsko sprejemljivega upravljanja z vrsto in njenimi habitatmi je **treba začeti s sistematičnim reševanjem konfliktnih situacij (škode), ki jo divji prašiči povzročajo v kulturni krajini**. Tega se zaveda tudi *Lovska zveza Slovenije*, ki se je leta 2008 v sodelovanju z *Inštitutom za ekološke raziskave ERICo - Velenje* odločila za izvedbo raziskovalnega projekta **Preizkus učinkovitosti odvračalnega krmljenja divjih prašičev s proteinskimi in vitaminskimi dodatki za zmanjšanje škode na travniških in kmetijskih kulturah** (Jelenko in sod., 2008). Z izvedbo omenjenega projekta smo želeli: (i) predstaviti problematiko povzročanja škode od divjih prašičev v Sloveniji; (ii) pripraviti pregled v svetu znanih preprečevalnih ukrepov; (iii) ugotoviti učinkovitost poskusnega dodajanja beljakovinskih dodatkov krmi, z namenom zmanjšanja škode oziroma razritin na travnikih; (iv) spremljati časovno dinamiko prisotnosti in aktivnosti divjih prašičev na izbranih krmiščih Kamniško-Savinjskega lovsko-upravljskega območja (LUO); (v) pripraviti izhodišča za izvedbo kompleksne projektne naloge v obdobju 2009–2010, s katero bomo skušali pridobiti ustrezne strokovne osnove za sistematično reševanje tovrstne problematike v prihodnje. Najzanimivejše dele in rezultate projekta (t. j. natančen pregled v svetu znanih preprečevalnih ukrepov, vključno z njihovimi prednostmi in slabostmi; časovna dinamika prisotnosti divjih prašičev na izbranih krmiščih) bomo podrobneje predstavili v naslednjih številkah *Lovca*.

Toda izvedba omenjenega projekta je le začetek naših poizkusov za sistematično reševanje škodne problematike od divjih prašičev v kmetijski krajini. Z namenom obsežnejšega in bolj sistematičnega dela smo leta 2008 na javni razpis za *Ciljni raziskovalni program*

Konkurenčnost Slovenije na inštitutu *ERICo - Velenje*, skupaj z *Oddelkom za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete* prijaviteli predlog bistveno zahtevnejšega projekta z naslovom **Divji prašič in škode v kmetijski krajini: opredelitev populacijskih in habitatnih vplivnih dejavnikov, določitev vpliva lastnosti tal na pojav razritin na travniških ter preizkus možnosti za zmanjšanje škode z dodajanjem beljakovinskih dodatkov krmi** (nosilec: doc. dr. Boštjan Pokorny). *Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano* ter *Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS* sta prepoznala pomen tozadevne problematike in potrebo po njenem reševanju, zato bosta s svojimi finančnimi sredstvi v letih 2009 in 2010 omogočila izvedbo številnih aktivnosti, s katerimi nameravamo: (i) ustvariti ustrezne strokovne podlage za potencialno uvedbo najprimernejših odvrčalnih ukrepov v vsakdanjo prakso upravljanja z divjim prašičem v Sloveniji; (ii) ustvariti primer dobre prakse, ki ga bo mogoče prenesti tudi zunaj meja Slovenije. V nadaljevanju nekoliko

na nastanek škode od divjih prašičev na poljščinah in travinju; (ii) ugotoviti vpliv pedoloških (talnih) lastnosti na pojavljanje razritin na travnikih; (iii) ugotoviti vrstno sestavo in številčnost osebkov talnega živalstva (zlasti nevretenčarjev), primerjalno na razritih in nerazritih ploskvah, ter vpliv prehranske zmogljivosti tal na pojavljanje škode v kmetijski krajini; (iv) ugotoviti priljubljenost beljakovinsko-vitaminskih dodatkov za divje prašiče, in sicer s snemanjem obnašanja živali na krmiščih z uporabo infrardečih (IR) kamer; (v) ugotoviti sprejemljivost in učinkovitost beljakovinsko-vitaminskih dodatkov kot sredstva za zmanjševanje škode na travniških, in sicer s časovnimi, prostorskimi primerjavami nastale škode ter tudi z nekaterimi drugimi metodami, ki bodo neposredno ali posredno potrdile vpliv omenjenih dodatkov na rabo prostora (GPS-telemetrijsko spremljanje osebkov) oziroma fiziološke odzive osebkov (določitev vsebnosti vitamina B₁₂ v jetrih prašičev); (vi) ugotoviti habitatne lastnosti in selitvene (migracijske) značilnosti divjih prašičev (s pomočjo

Foto: K. Jerina

Legli divjih prašičev pred označitvijo (markiranjem) v lovki

podrobneje predstavljamo namene, cilje in predvidene aktivnosti tega projekta, za katerega upamo, da se bodo *Lovska zveza Slovenije* in lovišča s posebnim namenom (LPN) *Zavoda za gozdove Slovenije* aktivno vključili vanj.

Namen in cilji izvedbe projekta ter delovni sklopi

Najpomembnejši cilji izvedbe projekta so: (i) opraviti analizo populacijskih in habitatnih vplivnih dejavnikov (prostorska analiza v GIS okolju), ki vplivajo

GPS-telemetrijske spremljave odraslih živali ter ušesnega markiranja mladičev/ozimcev; (vii) občutno zmanjšati škodo, ki jo divji prašiči povzročajo na kmetijskih površinah.

Rdeča nit izvedbe celotnega raziskovalnega projekta bo usmerjena k ugotavljanju potencialne učinkovitosti beljakovinsko-vitaminskih dodatkov, ki naj bi zmanjšali škodo na travnikih zaradi ritja divjih prašičev. Vedno večja dostopnost do plodov plodonosnih drevesnih vrst (želod, žir, kostanj), ki so bogati z ogljikovimi hidrati in maščobami, ter intenzivno *odvrčalno krmljenje* s koruzo (le-ta je zelo bogata

z ogljikovimi hidrati, a ima nizke vsebnosti beljakovin ter je zato brez nekaterih nujno potrebnih aminokislin) povzroča povečevanje potreb divjih prašičev po živalskih beljakovinah. Potrebe po uravnovešeni prehrani skušajo živali zadovoljiti z beljakovinsko bogato hrano, kot so žuželke in njihove ličinke pod travno rušo (Duderstaedt, 1995; Schley in Roper, 2003; Herrero in sod., 2006; Schley in sod., 2008), zaradi česar se v zadnjih letih drastično povečujeta obseg škode in višina odškodnin zaradi ritja divjih prašičev na travnikih. V zadnjih letih so se z namenom uravnovešenja prehrane oziroma zagotavljanja zadostne količine beljakovin začeli na tržišču pojavljati nekateri proizvodi, ki so se v prejšnjih (žal zgolj s strani izdelovalcev financiranih) raziskavah pokazali kot zelo učinkovit ukrep za zmanjšanje škode na travinju. Z namenom zagotavljanja nadzorovane in strokovno podprte uporabe tudi v slovenskih razmerah je nujno treba njihovo učinkovitost, še zlasti pa vse pozitivne ter negativne posledice, sistematično preskusiti tudi v našem prostoru.

Prostorski obseg izvedbe projekta

Večino delovnih sklopov (t. j. določitev vpliva značilnosti tal in vrstne pestrosti talnega živalstva na pojavljanje razritin na travnikih; ugotavljanje prehranske priljubljenosti in učinkovitosti beljakovinsko-vitaminskih dodatkov) bomo opravljali v dveh LUO, za katera je značilna velika škoda od divjih prašičev na travinju, in sicer v Kamniško-Savinjskem in Zahodnovisokokraškem ali Zasavskem LUO. Delovni sklop, ki temelji na GPS-telemetriji, bomo opravljali v dveh LUO z različno naravo nastanka škode, t. j. v Kamniško-Savinjskem LUO (škoda na travinju) in Pomurskem LUO (škoda na poljščinah). Intenzivno prostorsko analizo populacijskih in habitatnih vplivnih dejavnikov, ki vplivajo na nastanek škode od divjih prašičev, pa bomo opravljali v tistih LUO, za katere je značilna največja škoda na vseh kmetijskih kulturah skupaj (natančen izbor LUO in lovišč znotraj njih bo opravljen v sklopu projekta, in sicer ob upoštevanju trenutnih razmer v populaciji divjih prašičev). V nadaljevanju navajamo podrobnejši opis načrtovanih aktivnosti v okviru vsakega od petih raziskovalnih sklopov.

Sklop 1: Prostorska analiza populacijskih in habitatnih vplivnih dejavnikov, ki vplivajo na nastanek škode od divjih prašičev na poljščinah in travinju

V sklopu prostorskih analiz (GIS-analize) bomo na ravni celotne države določili

»vroča območja«, kjer je škoda od divjega prašiča največja in so ukrepanja najnujnejša. GIS-analize znotraj teh območij bodo razjasnile, kje in zakaj se škoda pojavlja, in sicer: (a) kako se verjetnost nastanka škode spreminja v primerjavi z večanjem populacijske gostote divjega prašiča; (b) kako nanje vplivajo drugi okoljski dejavniki, ki opredeljujejo habitatno primernost prostora, kot so, npr., oddaljenost od gozdnega roba, delež plodonosnih drevesnih vrst v okoliških gozdovih in oddaljenost od krmišč (dostopnost energetske bogatih virov); (c) kakšne so verjetnosti za nastanek škode na posameznih kmetijskih kulturah (npr. travniki, njive s koruzo itn.).

Za leto 2008 bomo skušali zbrati vse zapise o izplačilu odškodnin za škodo od divjih prašičev v najbolj problematičnih LUO. Sočasno bomo od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pridobili podatke o dejanskih rabah vseh kmetijskih zemljišč. Poleg tega bomo v analize vključili: (a) podatke o kazalnikih lokalne populacijske gostote divjega prašiča in nekaterih prstoživečih vrst prežvekovalcev (npr. jelenjad, srnjad); (b) podatke o zgradbi prostora (npr. dolžina gozdnega roba, notranja zgradba gozda, nadmorska višina, oblika rabe tal) in drugih domnevno pomembnih okoljskih dejavnikov (povprečna letna temperatura, padavine, debelina snežne odeje), ki bi prek prehranske nosilne zmogljivi-

vosti in nekaterih drugih elementov habitatne primernosti (dostopnost kritja, toplotno okolje itd.) lahko vplivali na lokalno gostoto in prehransko strategijo divjega prašiča (glej Jerina, 2006).

V GIS-okolju bomo našete podatkovne sloje prekrili, jih povezali in s povezanjem vrednosti spremenljivk pripravili podatkovne nize za nadaljnje statistične obdelave, v katerih bomo proučili, kateri dejavniki vplivajo na obseg škode zaradi divjega prašiča.

Sklop 2: Določitev vpliva značilnosti tal, zastopanosti in vrstne sestave talnega živalstva na pojav razritin na travnikih

Določitev potencialnega vpliva značilnosti tal na aktivnost divjega prašiča na travnikih oziroma na pojav razritin bomo skušali ugotavljati s parnimi primerjalnimi ploskvami na istih travniških kompleksih, in sicer bomo v vsakem izbranem LUO izbrali 2–3 lovišča, v katerih bomo skupaj analizirali 8–10 parov ploskev (razrito : nerazrito). V celotnem obdobju trajanja projekta bomo tako v ta del projekta vključili po 25 razritih in 25 nerazritih ploskev.

Za ugotavljanje talnih oz. pedoloških lastnosti, ki opredeljujejo fizikalno-kemične in biološke lastnosti tal (z njimi je posredno mogoče podati tudi oceno rodovitnosti tal), bomo določili reakcijo kislosti (pH vrednost) tal, teksturo

Foto: J. Pop

tal, vsebnosti organskih snovi, dušika, kalija in fosfatov v tleh ter zbitost tal, nato pa skušali ugotoviti, kako navedene spremenljivke vplivajo na verjetnost pojavljanja škode od divjega prašiča na travnikih. Sočasno z vzorčenjem tal za pedološke analize bomo na istih parnih oziroma primerjalnih ploskvah opravili tudi vzorčenje talnega živalstva in skušali ugotoviti razlike med razritimi in nerazritimi ploskvami.

Sklop 3: Ugotavljanje prehranske priljubljenosti beljakovinsko-vitaminskih dodatkov

V izbranih loviščih z izrazito problematiko škode zaradi divjih prašičev na travnino bomo izbrali po 2–3 odvrtačalna krmišča, na katerih bomo koruzi začeli dodajati beljakovinsko-vitaminske dodatke takoj, ko bo skopnela snežna odeja. Izbrana krmišča bomo pred začetkom dodajanja opremili z infrardečimi (IR) kamerami z digitalnimi videorekorderji, s katerimi bomo snemali dogajanja na krmiščih najmanj 14 dni pred začetkom dodajanja aditivov in nato še najmanj en mesec v fazi dodajanja. Pri tem nas bodo zanimale zlasti razlike v pogostnosti, številčnosti in trajanju obiskov divjih prašičev ter njihovem vedenju pred dodajanjem aditivov in po začetku dodajanja. Dobljeni podatek bo pomemben za potencialno vzpostavitev najprimernejšega sistema prilagojenega odvrtačalnega krmljenja z dodajanjem ustreznih beljakovinsko-vitaminskih dodatkov h krmi.

Sklop 4: Ugotavljanje učinkovitosti beljakovinsko-vitaminskih dodatkov kot sredstva za zmanjševanje škode zaradi divjih prašičev na travnino

Učinkovitost beljakovinsko-vitaminskih dodatkov glede zmanjšanja škode na travnino bomo preizkušali: (i) s primerjavo nastale škode na travnino v raziskavo vključenih loviščih pred uporabo dodatkov h krmi in potem ter v primerjavi s kontrolnimi lovišči; (ii) z določitvijo vsebnosti vitamina B₁₂ v vzorcih jeter 15–20 divjih prašičev, ki so bili uplenjeni na travnikih oziroma na privlačnih krmiščih, na katerih smo dodajali tudi omenjene dodatke. *Hipoteza:* prašiči, ki so zaužili dodatke, ne potrebujejo naravnih beljakovin, zato se na travnikih ne pojavljajo; zaradi tega imajo prašiči, uplenjeni na krmiščih, na katerih so dobili tudi dodatke (vključno vitamin B₁₂) bistveno višje vsebnosti slednjega v jetrih, v primerjavi s tistimi prašiči, ki so bili uplenjeni na travnikih.

Sklop 5: GPS-telemetrija in ušesno markiranje divjih prašičev

GPS-telemetrija je najsodobnejša tehnologija, ki je bila primarno razvita za

spremljanje gibanja in aktivnosti intenzivno se premikajočih, prikrito živečih kopenskih živali, kakršni so tudi divji prašiči. S to tehniko je mogoče več let zapored, nepretrgoma 24 ur na dan, snemati lokacije (z nekaj metrsko natančnostjo) in dejavnosti (osebek počiva, se hrani itn.) živali.

V raziskavi nameravamo na krmiščih, kjer bomo divjim prašičem dodajali beljakovinsko-vitaminske dodatke h krmi, **odloviti in z GPS-telemetrijskimi ovrtnicami opremiti štiri odrasle svinje** (dve v Kamniško-Savinjskem LUO oziroma v LD Dreta - Nazarje; dve v Pomurskem LUO oziroma v LPN Kompas - Peskovci) in jih nepretrgoma spremljati vse leto. Ovrtnice bodo nastavljene tako, da bodo vsako uro javljale natančen položaj označene svinje, kar pomeni, da bomo za vsako opremljeno žival zbrali skupaj več kot 8.500 zapisov o njenem položaju. Dodatno bo elektronika v ovrtnicah na vsakih 5 minut javljala tudi podatke o aktivnosti, s čimer bomo skupaj zbrali več kot 105.000 zapisov o aktivnosti posamezne živali (npr. počivanje, prehranjevanje, premikanje itn.). Na tak način bomo za živali, opremljene z ovrtnicami, dobili izredno zanesljive podatke o njihovih dnevnih in sezonskih premikih (migracijah) ter o rabi prostora.

Po odlovu in namestitvi GPS-ovratnic na živali bomo prvi mesec spremljali rabo habitatov teh živali, vključno z obiskovanjem krmišč in aktivnostjo na travnikih. Glede na dobljene podatke bomo za dodajanje dodatkov v Kamniško-Savinjskem LUO izbrali tista krmišča, ki so jih z ovrtnicami opremljene živali redno obiskovale, nato pa bomo ugotavljali njihov morebitni zmanjšan obisk in ritje po travnikih. *Hipoteza:* po začetku dodajanja beljakovinsko-vitaminskih dodatkov se tisti prašiči, ki obiskujejo krmišča, zaradi zmanjšanih potreb po beljakovinah ne prehranjujejo več na travnikih.

V sklopu tega dela projekta bomo v omenjenih loviščih **spomladi 2009 skušali odloviti tudi čim več mladičev divjih prašičev in jih opremiti z ušesnimi oznakami**. Medtem ko bomo z GPS-telemetrijo pridobili zelo natančne podatke o mestih pojavljanja in aktivnosti prašičev, in sicer neprekinjeno vse leto 2009 in tudi še v prvi polovici leta 2010, nam bodo z ušesnimi oznakami (le-te bodo rumene barve in opremljene s serijsko številko) označene živali omogočile pridobitev enkratnih podatkov o selitvah in trenutnem položaju posamezne živali v primeru opažanja ali odstrela take živali.

Podatki, ki jih bomo dobili s pomočjo označenih živali, bodo omogočili opredelitev habitatnega izbora živali, posle-

dično pa tudi ugotoviti: (a) kako na rabo prostora divjega prašiča vplivajo okoljski dejavniki; (b) kako se le-ta spreminja čez dan oziroma med letom. Pri tem je izjemno pomembno dejstvo, da v Sloveniji doslej še nismo spremljali divjih prašičev z GPS-telemetrijo; ta del raziskave bo zato omogočil pridobivanje novih dragocenih spoznanj o ekoloških in drugih bioloških lastnostih vrste pri nas. Spoznanja bodo pomembno prispevala k doseganju najpomembnejšega cilja projekta, t. j. **ustvariti ustrezne strokovne podlage za takšno upravljanje s populacijo divjega prašiča v Sloveniji, za katerega bo značilno čim manj konfliktnih situacij z ljudmi.**

**doc. dr. Boštjan Pokornj¹,
Ida Jelenko¹,
dr. Helena Poličnik¹,
dr. Klemen Jerina²**

¹ ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave d.o.o., Koroška 58, 3320 Velenje; boštjan.pokornj@erico.si

² Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

(Seznam uporabljenih virov je na voljo pri avtorjih.)

Z namenom pridobitve bistvenih oz. temeljnih podatkov vse upravljavce lovišč prosimo, naj v primeru, če opazijo starejše svinje, opremljene z dobro vidnimi ovrtnicami, ne odstrelijo takih živali. Nasprotno pa z rumenimi ušesnimi oznakami označenih živali ni treba/zaželeno posebej varovati (le ob normalnem lovu bomo pridobili tudi realne podatke o njihovih prostorskih premikih/migracijah). V primeru odstrela ali opažanja označene živali vas prosimo le, da odgovorni predstavnik upravljavca lovišča o tem nemudoma obvesti Inštitut za ekološke raziskave ERICo - Velenje (Boštjan Pokornj; telefon: **031/360-637**) ali Biotehniško fakulteto (Klemen Jerina; telefon: **031/ 386-532**).

ZAHVALA

Začetek v prispevku predstavljenih aktivnosti je omogočila *Lovska zveza Slovenije*, ki je tako izkazala zanimanje za reševanje problematike škode od divjih prašičev v Sloveniji. Glavnino finančnih sredstev za izvedbo zahtevnega projekta bosta zagotovila *Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano* ter *Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS*, in sicer v sklopu projekta **V4-0498: Divji prašič in škoda v agrarni krajini**.

Varovanje prostoživečih živali z infrardečim senzorjem

Foto: W. Nagel

Kljub številnim institucijam, ki naj bi varovale okolje in s tem tudi prostoživeče živali, lahko ugotovimo, da živalim zdajšnji čas ni naklonjen. Predvsem lastništvo okolja, vsakomur in kadar koli, ni v korist prostoživečim živalim.

Nasprotno temu je kmetijstvo kot gospodarska panoga v kultiviranem okolju prisotno in potrebno, vendar obenem tudi moteča dejavnost za prostoživeče živali. Z zavestjo, da je z znanjem mogoče olajšati življenje prostoživečih živali, smo na Oddelku za agronomijo Biotehniške fakultete pripravili diplomsko nalogo o **varovanju prostoživečih živali pri kmetijskih delih**. Njen avtor je **Peter Štemberger**. Namen

njegovega diplomskega dela je bil proučiti učinkovitost infrardečih senzorjev IR pri varovanju srnjadi in drugih prostoživečih živali med košnjo travinja pri različnih višinah travne ruše. Želeli smo ugotoviti, kako uspešni bomo pri odkrivanju živali z bočno in čelno namestitvijo infrardečih sprejemnikov na kmetijskem stroju ter kakšne so razlike v uspešnosti odkrivanja prostoživečih živali pri različnih nastavitvah navpičnih kotov sprejemnikov. Zanimalo nas je tudi, na kakšni razdalji so infrardeči sprejemniki še učinkoviti pri odkrivanju živali v travni ruši med košnjo. Dosedanje raziskave so pokazale, da so infrardeči sprejemniki (IR) učinkovit pripomoček pri varstvu pro-

stoživečih živali med mehanizirano obdelavo kmetijskih zemljišč. Obseg izgub zaradi poškodb srnjadi s kmetijsko mehanizacijo je odvisen od velikosti površin za košnjo in načina (tehnike) košnje. Ne glede na izvedbo kosilnice vsaka poškoduje žival. Kadar so površine košene zgodaj, še pred vrhuncem obdobja poganjanja, so izgube manjše. Pri intenzivni živinoreji je zgodnja prva košnja pravilo. Površine, ki so manj primerne za intenzivno izkoriščanje travinja, pa ponavadi ostanejo za poznejšo košnjo. Take površine, ki so na vlažnih tleh in ob gozdnih travnikih, so predvsem primerne za poganjanje srnjadi.

Srnjad večino poškodb utrpí zaradi cestnega prometa in

posledic kmetijskih tehnologij. Na nekaterih kmetijskih območjih je skupno število poškodovanih živali celo večje od števila odstreljenih, vsaj tako navajajo nekatere LD. Največ poškodb zaradi kmetijskih del nastane ob košnji in siliranju uvele krme. Pri tem delu so najbolj ogroženi mladiči do starosti okrog treh tednov, ki neposredno nevarnost sicer spoznajo, vendar ob preteči nevarnosti nagonsko obmirujejo v travni ruši (kot značilni pritajevalci) in tako ne odkrijejo svojega položaja. To je pri takih kmetijskih opravilih zanje usodno. Večina tovrstnih poškodb prostoživečih živali se konča s smrtnim izidom. Vrste poškodb mladičev srnjadi in drugih prostoživečih živali

so odvisne predvsem od vrste delovnega stroja in trenutnega dela na kmetijskih površinah. Načeloma kosilnice največkrat poškodujejo mladiča v predelu trupa, vratu ali nog.

Med sredstvi in različnimi načini uporabe sredstev za preprečevanje poškodb prostoživečih živali smo preizkusili delovanje infrardečih senzorjev, ki jih v državah zahodne Evrope uporabljajo že od konca devetdesetih let prejšnjega stoletja.

Med sodobne načine varstva srnjadi pred poškodbami zaradi kmetijske mehanizacije v času košnje in obdelave kmetijskih površin sodijo: predhodno preiskovanje košnih površin s psi, uporaba mehanskih zvočnih naprav, uporaba IR-senzorjev in pravilna košnja travnika. Ko kosimo predele, ki jih naseljujejo živali, se najpogosteje priporoča pravilna košnja od znotraj navzven (*slika 2*). Pri tem začnemo kositi na sredini travnika in košnjo nadaljujemo navzven. Tako živalim omogočimo pravočasen umik pred kosilnico in traktorjem in jih obvarujemo poškodb zaradi košnje. Pri klasičnem načinu košnje pa začnemo kositi na zunanjem robu parcele in nadaljujemo proti notranjosti. Žival se skriva v travni ruši, dokler je s kosilnico ne poškodujemo, saj ji z načinom košnje zapiramo izhod v gozd ali na druge zatravljene površine.

Na področju učinkovitega varstva živali so med mehanično obdelavo kmetijskih zemljišč revolucionarna novost infrardeči senzorji, ki so jih v Nemčiji v praksi začeli uporabljati leta 1999. Delujejo na načelu sistema senzorjev, ki zaznavajo razliko med telesno temperaturo živih bitij in temperaturo okolice.

Človek in večina sesalcev vidi svetlobo le v vidnem spektru ali, povedano drugače, vidi svetlobo valovnih dolžin od 400 do 700 μm , kar je le neznaten del spektra elektromagnetnega sevanja. Nevidni spekter omogoča pridobivanje pomembnih informacij. Vsako telo, ki ima telesno

temperaturo nad absolutno ničlo ($-273,15^\circ\text{C}$ ali 0 K), elektromagnetno seva. Moč sevanja je sorazmerna telesni temperaturi.

IR-spekter (*slika 3*) se začne pri valovnih dolžinah okrog $0,78\text{ }\mu\text{m}$ na meji z UV in konča pri okrog $1000\text{ }\mu\text{m}$ na meji z VHF-valovanjem. Za spremljanje temperatur in razlik med temperaturo objekta in njegovo okolico so najpomembnejše valovne dolžine

od $0,7$ do $15\text{ }\mu\text{m}$. Energijski nivoji višjih valovnih dolžin so prešibki, da bi jih lahko zaznali s klasičnimi IR-senzorji. Na uspešnost odkrivanja toplokrvnih živali vpliva temperatura okolice in vlaga ter vsebnost CO_2 v zraku. Če bi skušali odkriti žival, ki ima enako temperaturo kot okolica, nam to zagotovo ne bi uspelo. Razlika med temperaturo živali in njeno okolico mora biti vsaj 15°C . V

takem primeru mora biti temperatura okolice nižja od temperature živali. Toplogredni plini v večjih koncentracijah absorbirajo sevanje IR. Količniki prepustnosti pri CO_2 so različni pri različnih valovnih dolžinah. Infrardeči senzorji so najbolj učinkoviti v hladnejših okoljih, v temperaturnem območju od 15 do 20°C .

Pri preizkusu smo hitrost traktorja omejili na 10 km/h ali $2,8\text{ m/s}$, ker je gibanje za odkrivanje živali z infrardečimi senzorji nujno potrebno, saj se ti odzivajo na premike toplotnih teles. Pri preveliki hitrosti traktorja je verjetnost, da bi se med košnjo zmanjšala uspešnost odkrivanja prostoživečih živali v travni ruši, kar je posledica prehitrih premikov IR-žarkov na površini IR-detektorja gibanja. Poskus tudi ne bi uspel, če bi traktor in žival mirovala ali pa bi vozili počasneje od omejene hitrosti.

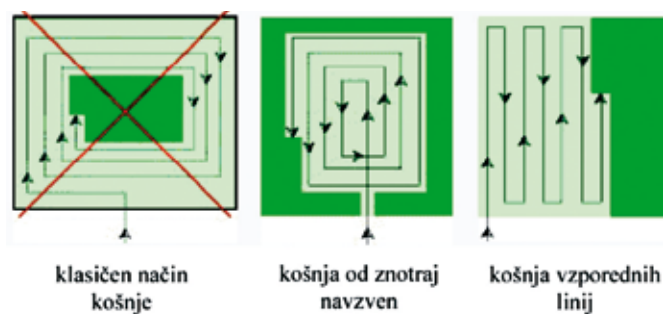
Zaradi ponovljivosti, etičnih in okoljevarstvenih omejitev smo v poskusu uporabili domačo žival - psa, ki leže na ukaz in miruje kljub neposredni bližini delujočega traktorja.

Gosta travna ruša do določene mere preprečuje oziroma zakriva IR-sevanje živali, ki leži na tleh. Na delovanje in uspehe pri odkrivanju živali z infrardečimi senzorji bistveno vpliva tudi nastavitve pokončnega kota IR-senzorskega modula oziroma vpadnega kota IR-žarkov na travno površino ali žival. Večji kot je pokončni vpadni kot IR-žarka na žival, manj je IR-sevanje živali zastrto z zelenjem in večja je verjetnost, da bo IR-senzor zaznal živali. Zato smo se odločili toplokrvne živali v travni ruši odkrivati pod različnimi nastavitvami pokončnih kotov. IR-žarki št. 1, 2 in 3 so bili usmerjeni na travno površino pod vertikalnim kotom 10 , 16 in 22° (*preglednica 1*), IR-senzor št. 4 pa je bil usmerjen pod kotom 45° .

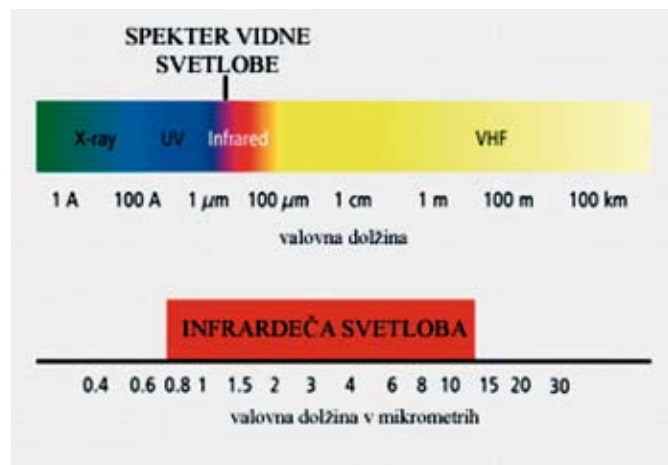
S tremi senzorji IR, št. 1, 2 in 3, smo odkrivali živali, postavljene čelno v smeri vožnje traktorja (*slika 4*), s senzorjem s št. 4 pa živali, postavljene

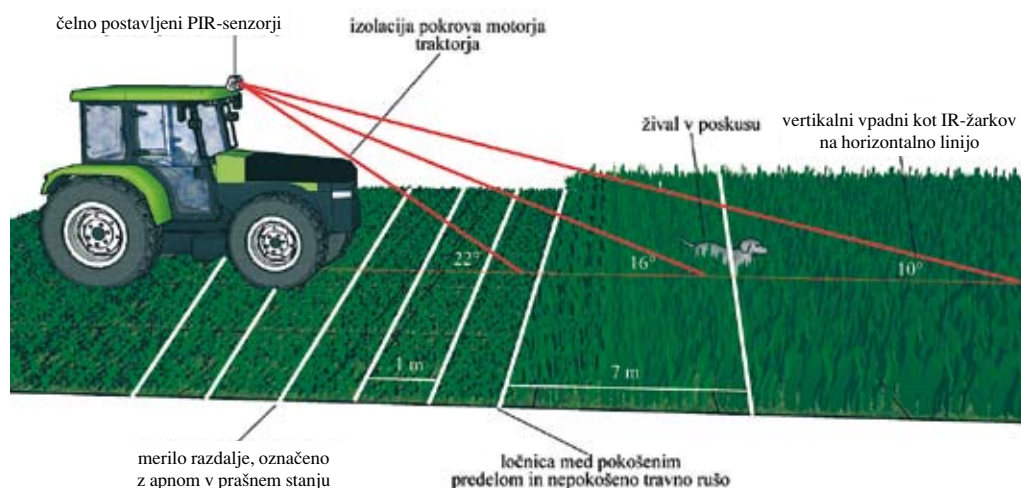
Slika 1: Mladič srnjadi v travni ruši (Vir: Roe deer calf, 2008)

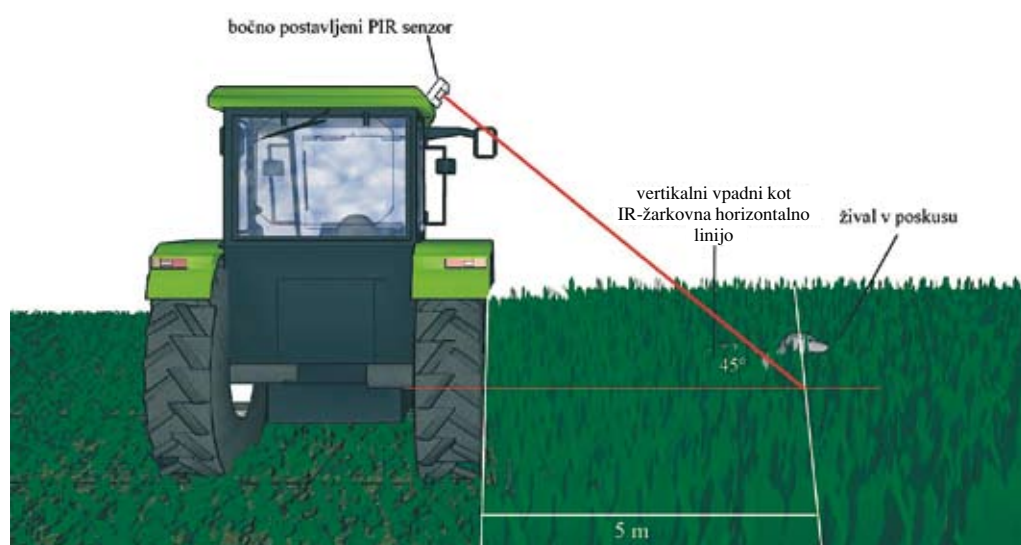
Slika 2: Načini košnje

Slika 3: Spekter elektromagnetnega in IR-sevanja (Vir: Basics ..., 2008)

Slika 4: Prikaz odkrivanja živali s čelno namestitvijo IR-senzorjev

Slika 5: Prikaz odkrivanja živali z bočno namestitvijo IR-senzorjev

ne v travno rušo bočno glede na smer vožnje (slika 5).

Odkrivanje živali z infrardečimi senzorji med košnjo

odkrivanja živali s sistemom IR-senzorjev v travni ruši različnih višin glede na čelno ali bočno namestitev.

Preglednica 1:

Nastavitve vertikalnih kotov in razdalj odkrivanja živali ter način namestitve posameznega senzorskega modula PIR glede na smer vožnje

Številka senzorja	Postavitev senzorja	Vertikalni vpadni kot IR-žarkov senzorja	Razdalja odkrivanja
1	čelna	10 °	15 ± 2 m
2	čelna	16 °	10 ± 2 m
3	čelna	22 °	7 ± 2 m
4	bočna	45 °	5 ± 2 m

smo opravili v travni ruši, visoki 20 do 25 cm, 35 do 45 cm in 55 do 60 cm. Pri vsaki ponovitvi smo omejili hitrost traktorja na 10 km/h ali 2,8 m/s in uporabili isto poskusno žival. Ob poskusu je bila temperatura okolja na dveh lokacijah 20 °C, na tretji pa 21 °C.

V preglednici 2 predstavljamo razlike v uspešnosti

Preglednica 2:

Odstotek uspešno odkritih živali glede na čelno ali bočno namestitev IR-senzorjev

Višina travne ruše	Čelno	Bočno
20–25 cm	70 %	100 %
35–45 cm	30 %	100 %
55–60 cm	10 %	90 %

Za najprimernejše so se izkazali bočno nameščeni IR-senzorji, ki so odkrili vse živali v travni ruši, visoki 20 do 25 cm. Za prav tako zanesljivo se je izkazala bočna namestitev v travni ruši, visoki 35 do 45 cm. V še višji travni ruši (več kot 50 cm) pa se je odstotek uspešno zaznanih živali z bočno nameščenimi senzorji zmanjšal za 10 %, kar pomeni, da smo uspešno odkrili devet od desetih živali. Pri čelni namestitvi pa se je odstotek uspešno odkritih živali gibal od 10 do 70 %. V travni ruši, visoki do 25 cm, smo živali uspeli odkriti v 70 % vseh ponovitev. Odstotek uspešno odkritih živali s čelno nameščenimi senzorji pa se je drastično zmanjšal v travni ruši, visoki 35 do 45 cm, ko smo zabeležili le 30 % uspeh. Za najmanj zanesljivo se je izkazala čelna namesti-

tev v najvišji travni ruši, ko nismo zabeležili nobene odkrite živali (preglednica 2).

Pri odkrivanju prostoživečih živali med košnjo na večjih razdaljah infrardeči senzorji niso zanesljivi. Infrardeči senzorji so najučinkovitejši pri nastavitvi razdalje odkrivanja do sedem metrov od traktorja in pri odkrivanju živali v travni ruši, ki ni višja od 50 cm.

Najzanesljivejši način je bočna namestitev infrardečih senzorjev na traktorsko kabino in ob sočasno že znanim načinu košnje – »od znotraj navzven«, kar zagotavlja največje mogoče varstvo prostoživečih živali.

Rajko Bernik¹

¹Izr. prof. dr., Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana (LD Križna gora)

NOVICE PODROČJA VARSTVA NARAVE

Bilten eNatura izhaja enkrat na dvakrat na mesec v elektronski obliki. Prinaša novice o Naturi 2000, projektih in razpisih, novih publikacijah ter napovednik dogodkov (seminarji, delavnice, razstave ipd.). Na kratko poročajo tudi o novicah s področja varstva narave na Ministrstvu za okolje in prostor. Nanj se lahko naročite na: breda.ogorelec@gov.si; bilten je brezplačen.

Vožnja v naravi, zlasti z motornimi vozili, povzroča vse več konfliktov med različnimi uporabniki, pozimi zlasti med motornimi sankarji in vozniki terenskih vozil ter planinci, lovci, sprehajalci, tekači na smučeh ter naravovarstveniki. Ministrstvo za okolje in prostor je zato pripravilo novo spletno stran www.mop.gov.si/voznja-v-naravi. Predstavljeni so predpisi v Sloveniji in sosednjih državah, delovna skupina za ureditev vožnje v naravnem okolju, poročila, publikacije, članki, pobude poslancev in državnih svetnikov. Objavljen je tudi seznam nevladnih organizacij in podjetij, ki so dali predloge oziroma pobude za sodelovanje pri spremembi predpisa, ki ureja vožnjo v naravi. Med njimi je tudi Lovska zveza Slovenije.

Vzdrževanje bivališč ruševca v SV Sloveniji

Ruševac (Tetrao tetrix L.) je palearktična ptica. Njegov areal obsega borealno cono iglastih gozdov in gozdno tundra Evrazije, pa tudi južno ležeče gorske masive Evrope in Centralne Azije. V Evropi je bilo opaziti zmanjševanje številčnosti vrste že konec 19. stoletja, dramatično zmanjšanje populacije pa po letu 1970. Slovenija pri tem ni nobena izjema; dostopni podatki za celotno državo kažejo na značilno zmanjšanje in drobljenje (fragmentiranje) populacije. Zaradi dejstva, da pri nas ruševac dosega južno mejo areala razširjenosti vrste, lahko pričakujemo, da se bo njegov življenjski prostor še naprej zmanjševal zaradi robnega učinka. Pri tem bodo največje izgube utrpeli prav subpopulacije v sredogorju. V Sloveniji je številčno stanje ruševca od 2.300 do 2.600 ptic.

Ruševac, ki živi v alpskem prostoru, kaže veliko navezanost na območja z zgodnjimi sukcesijskimi stadiji razvoja gozdov, ki so nastali kot posledica naravnih dejavnikov oz. kot posledica izkoriščanja/krčenja gorskih gozdov. Takšne sestave so v Sloveniji predvsem nad 1.400 metrov n. v. V življenjskem okolju potrebuje ta gozda kura pestro krajinsko zgradbo, kjer zadosti potrebe po hrani, ima na voljo odprte oz. delno zaraščene površine za rastitev, dobro kritje za gnezdenje, prenočišča v krošnjah dreves. Potrebna zgradba prostora je izrazito prehodnega značaja, ki sčasoma izgubi del svoje vsebine. Ruševčevo bivališče lahko predstavimo

v pomenu dinamičnega procesa neprestanih oblik in funkcij prostora. Ena največjih nevarnosti za zmanjšanje populacije ruševca v Evropi se kaže v uničevanju in drobljenju bivališč. Povezljivost krajine je kritična za obstoj vrste glede izgube habitata in njegovega drobljenja. Kot argumenti za ohranjanje prostora na krajinski ravni so: vključevanje procesov, pestrosti ter izoliranosti habitatov.

Na večini območij v SV Sloveniji so zdajšnje subpopulacije ruševca domnevno drugotne (sekundarne) narave, ker so tod našle zadovoljive življenjske razmere v času krčenja gozdov in intenzivnega izkoriščanja gozdnih prostranstev (glažutarstvo, rudarjenje) ter v tradicionalnem

načinu fratarjenja in novinarjenja, ki je potekalo od 17. pa vse do sredine 20. stoletja. Po letu 1970 lahko vzroke za lokalno zmanjšanje številčnosti vrste iščemo tudi v obsežnem opuščanju tradicionalne kmetijske rabe (paša, košnja) v gorskem svetu. V sredogorskem in gorskem svetu severovzhodne Slovenije je življenjski prostor ruševca omejen na habitatne krpe znotraj heterogene krajine. Opredelitev habitatne krpe je pogojena z ekološkimi zahtevami vrste. Individualno gibanje osebkov med krpami je ključni proces v dinamiki prostorsko strukturiranih delnih populacij. Tako se zagotavlja povezanost med prostorskimi podenotami populacije, ki vodi do zavzetja (naselitve) nezasedenih območij. Primerni habitat je sestavljen iz diskretnih fragmentov (kombinacija negozdnih oz. zaraščajočih površin) in je za obravnavano vrsto majhen – predstavlja le nekaj odstotkov celotnega območja krajine.

Ruševac je ena ptičjih vrst, ki je ogrožena v evropskem merilu, zato je njegovo aktivno varstvo, za katerega se zavzemajo varstvene organizacije, še kako pomembno. Ruševac je uvrščen v Prilogo I evropske Direktive o ohranjanju prostoživečih vrst ptic (Council Directive 79/409/EEC, OJ C 139, 13. 6. 1977). Prav tako je vrsta uvrščena v prilogo II/2, ki dovoljuje odstrel zunaj gnez-

dilne sezone (v osmih državah članic Evropske unije) v prilogi III/2, ki dovoli shranjevanje za prodajo, transport in prodajo živih in mrtvih ptic v vseh oblikah in izpeljavah. Vrsta je uvrščena v Prilogo III Bernske konvencije, bolj znane kot Konvencija o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njenih naravnih življenjskih prostorov (Uradni list RS, 1999). Konvencija poziva podpisnike, naj zagotovijo varstveni status ruševca in da je vsaka izraba (npr. odlov) uravnavana tako, da ni prizadeta populacija oziroma ne povzroči resne motnje. Uredba o varovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS, 1993) že od leta 1993 med drugim prepoveduje lov in ubijanje vseh vrst koco-nogih kur v Sloveniji. Po novem Zakonu o divjadi in lovstvu ZDLov-1A (Uradni

Zahodno Pohorje – pogled proti Črnemu vrhu

Foto: J. Gulič

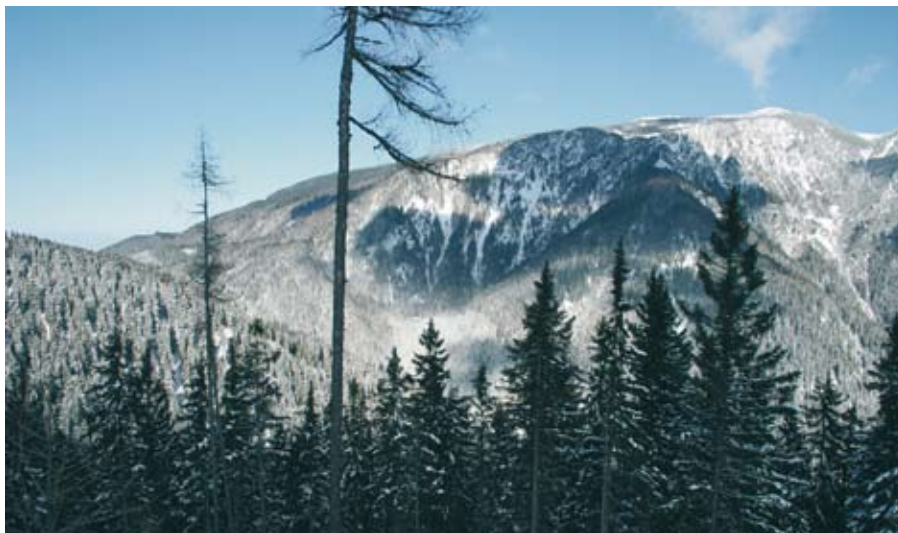

Foto: J. Gulič

Zahodni del Pece

list RS, 2008) ter na podlagi Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, 2004) je ruševca izvzet iz lova.

Cilji in namen akcije

Cilj akcije je izboljšati neugodno stanje zaraščenosti gorskih travnišč okrog vrha Pece, na Uršlji gori, zahodnem Pohorju in Košenjaku (Kobansko), in sicer z namenom ustvarjanja razmer za srednje-ročno ohranjanje/izboljševanje biotopske funkcije prostora. Akcija je usmerjena v vzdrževanje bivališč ruševca ter obenem krepitve obsega habitatnega tipa alpskih travnišč oz. travnišč na silikatnih tleh in habitatov ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst pa tudi ohranjanje značilne podobe krajine.

Območja

Peca

Celotno območje Pece je del omrežja Natura 2000, in sicer po obeh direktivah (SPA Kamniško-Savinjske Alpe in vzhod-

ne Karavanke, koda SI5000024 (Uradni list RS, št. 49/04) in pSCI Peca, SI3000132 (Uradni list RS, št. 110/04)). Za območje nad gozdno mejo je značilna velika pestrost habitatov, predvsem travnišč, skališč in grmišč. V zadnjih nekaj desetletjih se je bistveno spremenila raba prostora. Kmetije so se preoblikovale v pretežno gozdarsko dejavnost in prenehale z ekstenzivno pašo na planini. Travišča so se začela zaraščati. Naravovarstvena akcija je usmerjena v čiščenje evropsko pomembnih travnišč na ovršju Pece. Predmet ureditve so z rušjem in drugim nizkim grmovnim rastlinjem zaraščena alpska travnišča na zahodnem delu ovršja Pece. Predlog območij čiščenja je bil pripravljen glede na opravljeno kartiranje habitatnih tipov (Osnutek načrta upravljanja za zavarovano območje Topla, PHARE CBC KP Topla, 2005/06). Akcije čiščenja zarasti na ovršju Pece, v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave in Zavodom za gozdove Slovenije, opravlja in vodi LD Koprivna - Topla. V letih 2007, 2008 so lovci očistili 9 ha

površin. Leta 2008 se je prostovoljne akcije udeležilo več kot 50 lovcev. Dela, ki jih lovci opravljajo v okviru svojih zmožnosti, še ne zagotavljajo doseganja postavljenih srednjeročnih ciljev.

Pohorje

Na Pohorju ruševca naseljuje grebenske lege nad 1.400 metrov n. v. Večina tega območja so negozdne površine – planje ter obrobni gozdni pasovi in barjanske površine. Planje sodijo med evropsko pomembne habitatne tipe vrstno bogatih travnišč na silikatni podlagi ter so s tem povečini zajete v omrežje Natura 2000. Na Pohorju so Planje nastale v razcvetu glažutarstva in rudarstva v 18. in 19. stoletju, ko so začeli bolj posegati v gozdove. Skozi obdobje selitev (migracij) prebivalstva v doline (po letu 1945) so vse bolj opuščali košnjo in pašo po planjah. Zato so se začele postopoma zaraščati, najintenzivneje pa po letu 1970. V tistem obdobju je bilo v fazi zaraščanja 660 ha površin. Dvajset let pozneje se je zaraslo več kot 300 ha površin. Na planjah tla večinoma prekriva rastlinska združba volkovja (*Nardetum*), kjer najdejo ugodne razmere borovnica, brusnica in jesenska vresa. Te rastlinske vrste so odločilne v prehrani ruševca na Pohorju. V 90-tih je med koroškimi gozdarji in naravovarstveniki prevladalo mnenje, da je treba načrtovanje ohraniti (ZGS, projektna naloga Čiščenje negozdnih površin na vrhu Pohorja, 1995). Med letoma 1998–2002 je bilo opravljeno obširno čiščenje zaraščajočih površin vse od Male Kope do Ostruščice. Čiščenje je potekalo na več kot 200 ha površin. Največ površin je bilo očiščenih prav v osrednjem delu ruševčevega habitata. Dela sta financirala Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (SKZG RS) in Občina Mislinja; izvajalec je bilo gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec GG SG),

izvajanje pa je bilo pod strokovnim vodstvom in v organizaciji ZGS, Krajevna enota Mislinja. Na večini očiščenih planj je zdaj zagotovljena raba, ki do določene mere omogoča ohranjanje teh habitatnih tipov.

Košenjake

Košenjake je gorski vrh (1.522 m n. v.), ki se strmo dviga severno od Drave in Dravograda ter se naslanja na široko gorsko gmoto avstrijske Golice kot njen južni odrastek. Predlagano območje, kjer potekajo ukrepi za ohranjanje ugodnega stanja za subpopulacijo ruševca, obsega površino 965 ha.

Območij, kjer naj bi potekali posegi v sam osrednji habitat, je 26 ha. Večinoma so to zasmrečeni gozdovi, ponekod se pojavljajo gorska travišča in resave. Na severu to območje meji na državno mejo z Avstrijo. Območje Košenjake je z gledišča varstva vrstne pestrosti (biodiverzitet) in zanj ključnih elementov krajine izredno pomembno ter hkrati tudi dovolj veliko, saj omogoča dolgoročno ohranjanje narave brez večjih upravljavskih

ukrepov. Posebno pomembno je tudi kot povezovalno območje, nekakšen biogenetski most, ki povezuje Pohorje z osrednjim delom Vzhodnih Alp (Golice). Aktivnosti, ki izhajajo iz Akcijskega načrta za varstvo ruševca *Tetrao tetrix* na območju Košenjake (SSV Slovenija), so usmerjene predvsem k: vzdrževanju ali povečanju kakovosti in obsega habitata vrste in posledično v stabilnost delne populacije ter njeno številčno povečanje v daljšem časovnem obdobju.

Za ohranitev ruševca na območju Košenjake si že več kot 20 let prizadeva Lovska družina Dravograd. Akcijski načrt naj bi jim služil kot opora za strokovno opravljanje zadane naloge. Leta 2008 je bila v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, lastniki zemljišč in Zavodom RS za varstvo narave izvedena akcija čiščenja zaraščajočih površin na samem ovršju v obsegu 1,0 ha.

Uršlja gora - usmeritve v prihodnost

V fazi priprav na obnovo Gozdnogospodarskega načrta GG enote Ravne je

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, septembra 2008 organiziral delavnico z naslovom Uršlja gora – med preteklostjo in prihodnostjo. Delavnice se je udeležilo 30 predstavnikov različnih uporabnikov prostora.

Udeleženci delavnice so pri ravnanju s tem prostorom izpostavili naslednje bistvene usmeritve:

- ohranjanje obstoječih negozdnih površin in ukrepi za preprečevanje zaraščanja vrha Uršlje gore,

- ohranjanje biotske pestrosti, varovanje naravnih vrednot ter izboljšanje življenjskih razmer redkih in ogroženih vrst,

- prilagoditev intenzivnosti gospodarjenja z gozdovi in gozdnim prostorom naravnim danostim in drugim uporabnikom prostora.

Kot udeležanje rezultatov z delavnice je bilo oktobra 2008 na ovršju Uršlje gore opravljeno čiščenje zaraščajočih visokogorskih travišč. Pod nadzorom predstavnikov Zavoda RS za varstvo narave in ZGS v okviru načrtovanih biomeliorativnih del je dela opravljalo Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Čiščenje je obsegalo odstranitev posameznih dreves in skupin drevja na površini 2,0 ha. Tako so se izboljšale razmere za srednjeročno ohranitev specifičnih habitatnih tipov visokogorskih travišč, ki so bivališče ruševca. Območje Uršlje gore je pomembna lokacija za ohranjanje ruševca v sistemu mreženja lokalnih populacij na sosednjih varovanih (SPA) območjih. Predvidene akcije za leto 2009 in naprej so usmerjene v povečevanje deleža negozdnih površin na ovršju Uršlje gore ter izkoriščanje travišč za usmerjeno rejo drobnice. Zavod za gozdove OE Slovenj Gradec skupaj z Zavodom za varstvo narave RS OE Maribor načrtuje podrobnejšo predstavitev omenjene problematike predstavnikom koroških lovskih in planinskih organizacij. Na tak način bomo skušali ob obljubljeni podpori predstavnikov lokalnih skupnosti zagotoviti čiščenje tudi na zahodnem delu Uršlje gore.

Z uresničevanjem ciljev v predvidenih načrtih za (ne)posredno doseganje ugodnega stanja habitata ruševca ter njegovih subpopulacij ugotavljamo, da je za uspešno delo potreben širši pristop; naj naštejemo nekaj poglobitvenih skupin za dogovarjanje: lastniki zemljišč, lovske družine, občine, Zavod za gozdove Slovenije, Zavod RS za varstvo narave, strokovnjaki na področju kmetijstva, planinska društva ... Le skupni pristop omogoča, da je delo mogoče opraviti na način in v obsegu, ki sta strokovno utemeljena ter obenem sprejeta v širši javnosti.

Jurij Gulič, Zdravko Miklašič
jurij.gulic@gmail.com

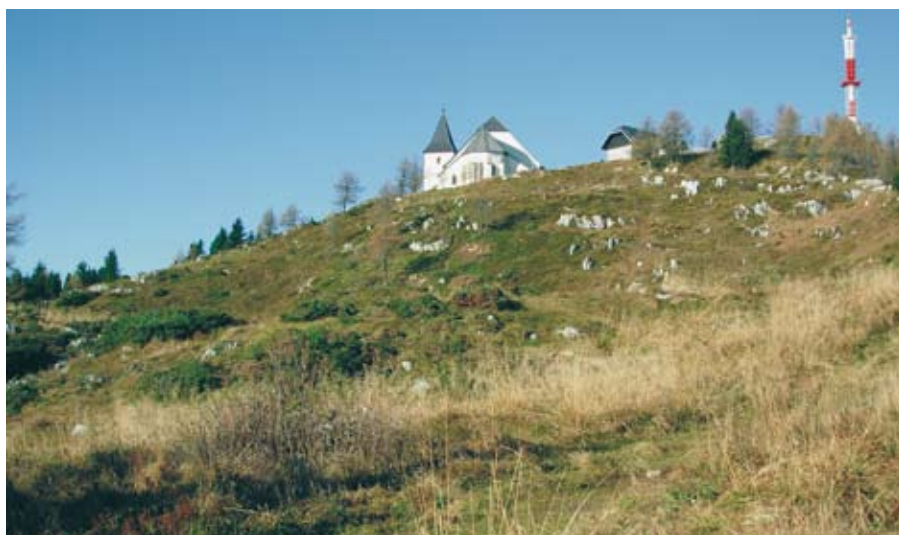
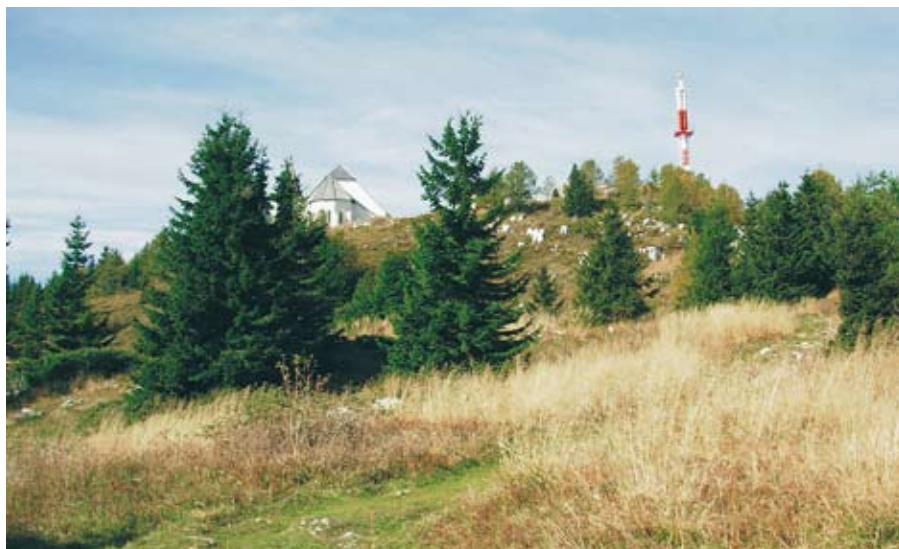

Foto: Z. Miklašič

Uršlja gora (fotografija zgoraj območje pred čiščenjem, spodaj po opravljenem čiščenju)

Uspešna vrnitev mlade orlice v naravo

Kaj se je v resnici dogajalo s »škofjeloško« orlico

Zanimanjem sem se lotil branja prispevka mag. Ivana Ambrožiča, dr. vet. med., objavljenega v reviji Lovec (Bogatejši za škofjeloški par planinskih orlov, Lovec, XCII, št. 2/2009, 80–82). Pri nadaljnjem prebiranju pa se mi je porodilo nekaj vprašanj, kaj je bil pravzaprav namen prispevka. Avtor namreč obravnava primer najdene mlade orlice, ki se je zdravila in usposabljala za vrnitev v naravo (rehabilitacije) v Azilu za divje živali Golob, d. o. o. V obravnavi je navedel nekatere neresnične podatke, na katerih je gradil svojo zgodbo. Takšen pristop za seznanjanje javnosti seveda ni strokoven; v njem je mogoče zaslediti tudi odkrito

neprijaznost in škodonamernost.

Mag. Ambrožič se v prispevku ponuja kot oseba, primerna za svetovalca »operativnega načrta izpustitve« orlice, četudi se hkrati razglaša za ljubitelja, t. j. amaterja. Na tem mestu nimam namena širiti te tematike, dodal pa bi vendarle, da je za svetovalca treba mnogo več kot posvetovanje z ornitologi - poznavalci. Predvsem je potrebna formalna dopolnilna izobrazba pa tudi lastne izkušnje. Sam sem opravil vrsto podiplomskih usposabljanj, leta 2000 sem bil na usposabljanju v centru za ujede v St. Paulu, ZDA (Raptor Center, College of Veterinary Medicine, University of Minnesota). V ome-

njenem središču sem sodeloval v programu nujne medicinske pomoči ob sprejemu ujed, še posebno orlov, kirurškem zdravljenju (osteosinteza kostnih zlomov) in internističnem zdravljenju, hranjenju, oskrbi in ravnanju ter usposabljanju za njihovo vračanje v naravo.

Med lažnimi navedbami mag. Ambrožiča je tudi, da je bila mlada orlica »povsem nepoškodovana in popolnoma zdrava, sicer pa 'le' prestrašena, ker se je naenkrat znašla v ujetništvu ljudi in ji je gotovo primanjkovalo hrane«. Na zadevo poskušajmo pogledati z našega zornega kota.

Orlico so našli 3. 8. 2008 v Soteski Vešter pri Škofji Loki

pod električnim daljnovodom, naslednji dan pa je bila sprejeta v Azil. Ob sprejemu je bila videti oslabela, izčrpana in v šoku. Pri kliničnem pregledu smo ugotovili težo živali (4.200 g) in telesno temperaturo (40,3 °C). Pri pregledu kože in perja smo ugotovili nepoškodovano letalno in krovna peresa, prisotni pa so bili zunanji zajedavci (hipoboski, tekuti in klopi). Ob sprejemu je bilo delovanje nog prizadeto, saj je orlica sedela na tarzometatarsusu (sl. 1). Leva perut je bila poškodovana v predelu karpometakarpusa (sl. 2). Iz rane se je izcejala sokrvica. Vendar pa je bila iztegljivost preletalnih kožic dobra, razen preletalne kože leve perutke

Slika 1. Orlica čepi na stopalih (primerjaj s sliko 3), kar je znamenje šoka. Videti je neobgljena, neorientirana.

(t. i. *patagium alulae*). Skelet peruti ni bil poškodovan. Po standardnem postopku smo proučili in ocenili še vrsto drugih parametrov. Diagnoza zdravstvenega stanja je bila: šok, poškodba leve peruti (domnevno električni ožig), ektoparazitoza, dehidracija (7 %), oslabeledost.

Žival smo zdravstveno oskrbeli v skladu z ugotovljeno diagnozo, kar je vključevalo zdravljenje dehidracije, šoka in poškodbe. Stabilizirali smo presnovo in orlico tri dni hranili po sondi (pripravek iz krvnega seruma) in ročno (glodavci). Zunanje zajedavce smo odstranili. Žival smo nastanili v letalnico, velikosti 28 m² (višina 4 m), kar je ugodneje od predpisane norme 24 m² (višina 3 m).

Tritedensko zadrževanje orlice v našem azilu je bilo nujno zaradi površinske poškodbe kože nad predelom zapestnodlanskih kosti leve peruti (sl. 2). Počakati je bilo treba na pojav morebitnih naknadnih sprememb, ki bi bile lahko posledica električnega udara (npr. naknaden pojav nekroze, odpoved ledvic in drugo). Po poškodbi z električnim tokom sta okrevanje in preživetje odvisna od pravega in hitrega zdravljenja. Po stiku z električnim tokom ptič ponavadi sedi apatičen in šokiran pod električnimi žicami (to je bilo v našem primeru). Po sprejemu v naše zatočišče smo ukrepali po standardih nujne medicinske pomoči. Celoten postopek re-

habilitacije do popolnega okrevanja je potekal tri tedne.

Zdravljenje je bilo uspešno in žival je dobro okrevala (sl. 3), kar se je pokazalo tudi pri hranjenju: orlica je dnevno zaužila tri odrasle podgane oz. kunca ustrezne velikosti. Skratka, orlica je imela dobro razvit plenilski nagon (sl. 4).

Slika 2. Pri razprti levi peruti je opaziti poškodbo v dlančnem predelu (predel rane je jasno videti v označenem polju).

Slika 3. Dobro okrevanje živali se kaže v značilni stoji (na prstih) in zanimanju za okolico.

Pri kliničnem pregledu orlice pred izpustom smo ugotovili dobro telesno kondicijo živali (teža 4.280 g), simetrijo in veliko moč zamahov peruti, dobro ravnotežje in ustrezno hitrost pri gibanju ter primerno sposobnost pristajanja. Dobro zdravstveno kondicijo so potrdile tudi pre-

iskave krvi. Rana se je zacelila in prerasla jo je vrhnjica kože, vnetna oteklina je izginila. Skratka, perut je bila zdravstveno in glede na funkcijo brezhibna. Pred izpustitvijo jo je obročkal predstavnik Prirodoslovnega muzeja Ljubljana. Orlico smo vrnili v naravo 25. 8. 2008. Prvega

uspešnem zdravljenju in izpustu obravnavane orlice ter o pomembnosti označevanja živali pred njihovim vračanjem v naravo.

Zdravljenje poškodovanih divjih živali je zahtevno iz več razlogov, kajti živali potrebujejo celovito zdravstveno oskrbo. V našem primeru je bilo treba poleg negovanja rane ublažiti posledice šoka in motenega obnašanja, kar je privedlo do dehidracije. Kožne zajedavce smo odstranili, saj bi le-ti dodatno oslabili prizadeto žival. Naj sklenem, da za nas ni bilo nerazumljivih zapletov pri vrnitvi mlade orlice v naravo. Preprosto rečeno, opravili smo svoje delo. Sicer pa smo v obdobju od maja 2004 naprej sprejeli v azil 247 ujed in jih po uspešni oskrbi 186 vrnili v naravo. Med njimi je bilo največ kanj, postovk in skobcev, med drugimi pa tudi beloglavci jastrebi, sršenarji, kragulji in sokoli selci.

Omeniti moramo še nekaj. Mag. Ambrožič nastopa v svojem prispevku kot predstavnik Veterinarske uprave Republike Slovenije in Zavoda za ekologijo Narava 2001, kar je mogoče domnevati po naslovih, ki jih navaja ob svojem imenu. Iz tega bi lahko sklepali, da mag. Ambrožič obravnava konkretni primer orlice kot uradna oseba VURS. Pričakujem, da bodo odgovorni pri VURS proučili, ali gre v tem primeru za navzkrižje interesov oz., ali je obravnavana problematika vsebinsko zajeta v dejavnosti VURS.

Dr. Zlatko Golob

Slika 4. Orlica je imela izvrsten plenilski nagon. Rana se je dobro zacelila.

Vse foto Golob, d.o.o., 2008

Poškodba lovca pri opravljanju obveznih delovnih ur

Iz sodne prakse

Lovske družine imajo svojo odgovornost za škodo, ki jo lovci lahko utrpijo pri lovskih dejavnostih in obveznostih, navadno zavarovano pri zavarovalnicah, kar je koristno in pohvalno. V mnogih primerih pa pri opravljanju neplačanega dela v korist LD in divjadi v lovišču oz. pri drugačnem lovskem udeleževanju posamezniki utrpijo poškodbe ali škodo, ki jo potem uveljavljajo pri pristojni zavarovalnici. Toda v življenju ni vse preprosto, zadeve se lahko zapletejo in kot poučen primer za lovsko prakso bom v prispevku opisal primer lovca, ki se je poškodoval pri opravljanju obveznih delovnih ur v lovišču.

Zgodilo se je, da je lovec, član neke LD, v lovišču opravljal obvezne delovne ure. Pri strojni obdelavi lesenega opaža si je zelo poškodoval roko. Pri zavarovalnici je uveljavljal plačilo odškodnine za premoženjsko in nepremoženjsko škodo (bolečine, nelagodnosti med zdravljenjem in po njem, strah glede izida zdravljenja, posledice ...). Zavarovalnica mu je zavrnila izplačilo odškodninskega zahtevka, zato je zoper njo vložil tožbo. Sodišče je zavrnilo njegov tožbeni zahtev, ker naj bi zavarovalnica kot tožena stranka glede na sklenjeno zavarovalno pogodbo z LD za izplačilo škode po splošnih pogojih za zavarovanje odškodninske odgovornosti ne bila dolžna plačati toženega zneska. Nezadovoljni lovec je zoper takšno sodbo vložil pritožbo in višje sodišče je, kot pritožbeno sodišče, ugodilo njegovi pritožbi ter spremenilo sodbo sodišča I. stopnje tako, da je ugotovilo obstoj odškodninske odgovornosti tožene zavarovalnice za odškodnino.

Zavarovalnica se ni predala in je potem, ko je izgubila pravdo na II. stopnji, na vrhovnem sodišču vložila revizijo. Predlagala je spremembo sodbe sodišča II. stopnje z zatrjevanjem, da ni pravne podlage za odškodninsko odgo-

vornost, ker po njeni oceni splošni zavarovalni pogoji za zavarovanje civilne odgovornosti določajo, da lovška družina odgovarja za škodo, ki jo povzroči tretji osebi, če bi ta škoda izvirala iz dejavnosti, lastnosti in pravnega razmerja, navedenega v zavarovalni pogodbi. Tožnika, kot člana lovske družine, po mnenju zavarovalnice ni mogoče šteti za tretjo osebo, ker se je pri delu poškodoval sam, s svojim orodjem in pri delu, za katerega se je odločil prostovoljno. Statusa, ki ga je imel lovec kot tožnik, ni mogoče enačiti s statusom delavca v delovnem razmerju pri delodajalcu, ki ima zavarovano odškodninsko odgovornost pri zavarovalnici. Lovci so si svoje obveznosti zadali prostovoljno v okviru športnorekreativskih aktivnosti. Zavarovalnica je trdila, da je poškodovani lovec sam odgovoren za nastalo škodo zato, ker je les obdeloval z orodjem, ki je bilo njegova last.

Vrhovno sodišče je revizijo zavrnilo, ker je zaključilo, **da zavarovanje odgovornosti lovske družine krije tudi škodo, ki jo član LD utрпи pri obveznem delu za lovsko družino, če je delo opravljeno v okviru osnovne dejavnosti lovske družine, na primer pri načrtovanem izdelovanju lovske preže ali**

pri uresničevanju lovskogojitvenega načrta. Iz utemeljitve sodne odločbe sledi, da je bila za poškodbo podana *objektivna odgovornost lovske družine*, ki jo je zavarovala pri zavarovalnici. Sodišče je zaključilo, da je delo, ki ga je opravljal lovec (v tem primeru tožnik), objektivno nevarno glede na to, da zaščita stroja, ki ga je uporabljal pri delu, ne pomeni stoddostne varnosti, zaradi česar ni bila izključena možnost poškodovanja. Revizijsko sodišče je ocenilo, da je LD odškodninsko objektivno odgovorna za škodo, ki jo je utrpel poškodovani lovec. Ni mogoče sprejeti tudi teze, po kateri naj bi bila izključena odgovornost lovske družine samo zato, ker je tožnik pri delu uporabljal lastno nevarno orodje. Namreč, LD je privolila v neplačano delo svojih članov oziroma je svojim članom celo s sklepom UO predpisala minimalno število obveznih delovnih ur v lovišču. Orodje, ki ga je tožnik uporabil pri delu, pa je bilo namenjeno za obdelavo dela. Tudi les, ki ga je lovec

prejel v obdelavo, je izbrala LD, zaradi česar tožniku glede izbire lesa ni mogoče očitati soodgovornosti in s tem utemeljevati predlagane odločitve o lastnem soprispevku k nastali poškodbi. Upoštevanje izhodišče o polni odgovornosti LD je bila potrjena teza, da so se stekli pogoji, po katerih tožena zavarovalnica jamči svojemu zavarovancu na podlagi zavarovanja njegove odgovornosti. Sestavni del zavarovalne pogodbe so splošni pogoji za zavarovanje odgovornosti. Obveznost zavarovalnice, da jamči za škodo tretjim osebam, je pogojena z ugotovitvijo, da škoda izvira iz dejavnosti zavarovanca. Do izplačila odškodnine po zavarovalni pogodbi je zato upravičena vsaka oseba, razen lovske družine.

Po takrat veljavnem lovskem zakonu (prejšnjem) je lovska družina samoupravna združba občanov, ki se prostovoljno združujejo v društvo zaradi varstva, gojitve in lova divjadi, upravljanja lovišč ter zaradi drugih, z lovstvom povezanih dejavnosti. Lovec se sicer ni poškodoval pri lovu, temveč pri dejavnosti, ki je prav tako glavna dejavnost lovske družine. Zato je škoda nastala pri gospodarjenju z loviščem. Člani lovske družine so izdelovali leseno prežo, kar sodi v okvir lovskogojitvenega načrta. Preža omogoča nadzor nad številčnostjo divjadi, zagotavlja načrtovani odstrel divjadi in kontrolo nad dogajanjem v lovišču. Lovec, ki se je poškodoval pri obveznih delovnih urah, je za lovsko družino – po prepričanju sodišča – opravljal dejavnost, ki je zaradi svojega širšega pomena presegla ozke društvene cilje. Zato je sodišče utemeljeno primerjalo tožnikovo upravičenje s pravico do odškodnine, ki jo ima delavec v delovnem razmerju v podjetju, ki ima zavarovano svojo civilno odškodninsko odgovornost.

Lovec je uspel in sodišče je zavrnilo revizijo, ki jo je vložila zavarovalnica s ciljem, da poškodovancu ne plača odškodnine.

Bojan Avbar, univ. dipl. iur.

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic

(Nadaljevanje)

Že pred 1. svetovno vojno so posamezniki ugotavljali, da so divje race redke, za vzrok pa so obtoževali nepravilnosti na lovih. Lastniku lovske pravice na Cerkniškemu jezeru, knezu Windischgraetzu, so očitali, da je za skromno plačilo prepustil lov na race domačinom, ki se niso vedli *lovsko*. Posledica je bila manj rac (Anon., 1912). Navedbe o redkosti ne prese-nečajo, saj so jih ponekod množično lovili. Grof Lichtenberg je, na primer, sredi februarja 1913 samo v dveh dneh uplenil 64 rac (P., 1913).

Lov na divje race je veljal za zanimivega in zabavnega. Poleg legalnih načinov so jih posamezniki (divji lovci) lovili v vrše, z zankami in celo na trnek. Lovci so pastirje in ribiče obtoževali, da uničujejo račja gnezda in pobirajo račja jajca. Tudi lovci so race streljali brez omejitev v prepričanju, da bodo uplenjene ptice nadomestile druge. Takšno pojmovanje so označili za napačno in svarili, da ob takšnem ravnanju rac kmalu ne bo več. Opozarjali so, da race lovijo tudi drugod ter da jih povsod uplenijo preveč. Kot druga divjad naj bi tudi race potrebovale varstvo. Lovci bi morali poskrbeti za ohranitev račjih gnezd, kjer ta niso bila varna, pobrati jajca, da bi jih nato izvalile domače race ali kokoši. Enako naj bi storili z mladimi račkami. Tudi te naj bi, če bi jim grozila nevarnost, polovili s starimi vred in preselili na varnejše mesto. Račja gnezda bi morali zavarovati pred škodljivci, zato naj bi okoli gnezd nastavljali pasti in strupe. Race naj bi gojili tudi v domačih rib-nikih (Bučar, 1913).

Posebno veliko pozornosti so namenjali kljunačem (sloki). Lov na kljunače je veljal za posebno zanimivega (Hanzlovsky, 1910); kot enega najlepših lovov ga je opisal pisatelj Rado Murnik (1910). Kljunač je bil kulinarčna specialiteta. Največ poročil in zapisov je bilo namenjenih uspehom posameznih lovcev, novicam, kateri lovec je v lovski sezoni prvi uplenil klju-nača in kdo jih je uplenil največ. Redno so poročali o spomla-danskem ali jesenskem preletu. V slovenski lovski organizaciji so lovce večkrat prosili za poročila o prvih uplenitvah v sezoni, kako, kdaj in kje je potekala selitev, kje je bila najštevilčnejša in kdaj so odleteli zadnji kljunači. Lovci so se praviloma vedno odzvali. Poročila, ki so prihajala iz različnih predelov Kranjske, je uredništvo Lovca odstopilo znanemu ornitologu dr. Janku Ponebšku (Uredništvo, 1910).

Praviloma so lovci, četudi so se kljunači pojavili v manjšem številu ali le posamezne ptice, nanje streljali povsod. Posebno zanimive so bile uplenitve zunaj običajnega lovskega časa, na primer pozimi (Primec, 1913). Na lovih so se pogosto dogajale nepravilnosti, med lovci pa je vladala tekmovalnost. V letu pred vojno je rekord dosegel ljubljanski puškar s štiriinpetdesetimi kljunači. To naj bi bil dokaz, da so lovci kljunače bolj malo opa-zovali, preveč pa streljali (P., 1914). Že takrat so bile podane zahteve za opustitev spomladanskega lova; posebno vnet zago-vornik opustitve takega lova je bil dr. Janko Ponebšek. Po nje-govem mnenju so se *pravi lovci* vedno bolj zavzemali za opusti-tev spomladanskega lova, medtem ko so drugi vztrajno branili lovce, ki so kljunače lovili že marca, ko je zanje še veljala var-stvena doba. Od vidnejših lovcev je jasno stališče glede opusti-tve spomladanskega lova zavzel tudi dr. Viktor Jeločnik (1911). Prizadevanja posameznih lovcev za opustitev spomladanskega lova na kljunače je označil za hvalevredno pobudo, vendar pa

naj bi bila takšna odločitev za *častilce* lova prevelik udarec. Zadostovalo naj bi, če bi kljunače lovili samo na večernem preletu, poostriili pa nadzor nad divjim lovom (zankarji).

Kozice so bile zastopane s tremi vrstami: velika kozica ali čoketa, srednja ali prava kozica in puklež. Slednji so na Kranj-skem gnezdili in zapisali so, da mladiči hitro rastejo in so sredi julija že godni za lov. Pravi *eldorado* za vse vrste kozic je bilo Ljubljansko barje, najboljši čas za lov pa naj bi bil septembra in oktobra. Takrat je bilo mogoče najti tudi po 50 in več ptic skupaj. Mlade kozice naj bi bilo najlažje streljati julija, ko še niso mogle dobro leteti, odrasle pa jeseni. Maloštevilnih kozic, ki so ostale na Kranjskem tudi pozimi, se ni splačalo loviti, pač pa naj bi se lov izplačal samo jeseni, ko so bile kozice debele in tudi najokusnejše.

V Lovcu so redno pisali o spomladanskem prihodu belih štor-kelj na Ljubljansko barje, o štorcljah na Gorenjskem (Šega, 1912) in okolici Ljubljane (Herfort, 1912). Lovci so redko ptico, čeprav je bila zavarovana z zakonom o varstvu za polje-delstvo koristnih ptic, pogosto tudi uplenili. Posebne pozorno-sti je bila deležna črna štorclja, ki je pred prvo svetovno vojno še gnezdila na Ljubljanskem vrhu. Lovci so jo največkrat vide-vali ob pomladni ali jesenski selitvi. Spomladi 1911 je lovski čuvaj logaškega lovskega društva ustrelil samico. Ponebšek je dejanje označil za vandalizem, ki bi ga morali javno obsoditi. Čuvajevo izgovarjanje na nepoznavanje živali ne bi smelo biti opravičilo, saj je med lovci veljalo pravilo, da streljajo samo živali, ki so jih poznali (P., 1911). Podatkov, ali so kršitelja pri-javili oblasti ter kako je ravnalo Logaško lovsko društvo, ni. Verjetno so se zadovoljili z opravičilom. Opozorila niso zaleg-la; naslednje leto so na Barju spet ustrelili črno štorcljo. To je bil dokaz, da lovci niso upoštevali zakona, oblasti pa ga niso izvajale. Lovci so streljali ptice, ne da bi jih poznali. Oblasti kršiteljev niso kaznovale. Če so lovili zavarovane vrste brez posledic v bližini mest, je moralo biti veliko huje na deželi. Uplenjeno črno štorcljo je lovec daroval muzeju, vendar to ni moglo opravičiti njegovega dejanja (P., 1912).

Pozornost lovcev so vedno pritegnili njihovi tekme-ci – ujede. Splošno uveljavljeno ime zanje je bilo *roparice*. Med lovci je prevladovalo prepričanje, da je vse, kar ima zakrivljen kljun in ostre kremplje, škodljivo in nevarno divja-di. Da bi obvarovali koristno divjad (zajce, poljske jerebice, prepelice, fazane in druge vrste) so ujede, vneto zasledovali in uničevali. Za zmanjšanje števila lovskega zanimivih vrst pa po prepričanju priznanega ornitologa dr. Janka Ponebška niso bile vzrok ujede, pač pa *nerazumno lovsko gospodarstvo*, pa tudi vrane (predvsem siva vrana), srake, šoje in veliki srakoper. Za uničevanje navedenih vrst naj bi bilo lovcem žal streliva. Namesto njih so raje streljali nedolžne kanje in postovke (Ponebšek, 1912). Glede škodljivosti ujed so bila mnenja delje-na. Že v prvih letnikih glasila najdemo pozive posameznikov, naj bodo lovci prizanesljivi do ujed. V Lovcu so povzeli tudi ugotovitve bavarskega ornitološkega društva, katerega člani so preiskali želodce 801 ujede devetnajstih vrst. Raziskave so potrdile, da ni mogoče zagovarjati tez o škodljivosti ujed za lovstvo, saj naj bi pokončale samo oslabele in bolno divjad, kar pa naj bi bilo za lovstvo koristno (M., 1911).

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Rusija: Ob nesreči helikopterja podjetja Gazpromavia je prišel na dan tudi primer nezakonitega lova pokrajinskih funkcionarjev na nekatere zavarovane vrste. Omenjeni helikopter je strmoglavil v sredini januarja na območju gorovja Altaj v ruski republiki Altaj. V helikopterju je bilo, poleg pilota in kopilota, še 11 ljudi. V nesreči je izgubilo življenje devet ljudi; štirje, med njimi tudi kopilot, pa so preživeli. Reševalci so med razbitinami helikopterja našli tudi dve divji ovci vrste argali, ki je v tej ruski republiki strogo zavarovana vrsta. Domnevajo, da sta bili, poleg dejstva, da je bil lov nezakonit, uplenjeni iz helikopterja. Med ponesrečenimi so bili tudi podpredsednik republike Altaj, visoki funkcionar iz Kremlja ter lovski čuvaj.

(Wild und Hund, 4/2009)

Evropa: Po podatkih inštituta Friedrich - Loeffler je bilo v prvem četrtletju leta 2008 ugotovljenih 3.732 primerov okužbe s steklino. V nadaljevanju minulega leta je nastalo rahlo umirjanje te, tudi za človeka smrtno nevarne bolezni. V drugem četrtletju so namreč ugotovili 1.895 primerov okužbe, od tega je bilo okuženih 1.037 divjih živali (925 lisic). Največ primerov okužbe s steklino je bilo ugotovljenih v Rusiji (688), Ukrajini (413), na Hrvaškem (221), v Romuniji (196) in Belorusiji (194). Cilj pristojne evropske komisije je standardizacija postopkov preventivnih ukrepov boja proti steklini. V ta namen je bil med drugim v Franciji julija 2008 ustanovljen tudi nacionalni laboratorij za steklino in bolezni divjadi.

(Wild und Hund, 4/2009)

Švica: Raziskovalci univerze iz Berna in švicarske organizacije za varstvo ptic iz Sempacha so ugotovili, da je na območju smučišč številčnost ruševca kar 49 % manjša kot v primerljivih predelih, kjer ni smučišč. Na robu smučišč naj bi bila številčnost ruševcev še vedno za 18 % manjša, medtem ko so negativni vplivi smučišč na številčnost te vrste gozdnih kur opazni na razdalji do 1.500 m oddaljenosti. Raziskovalci so postavili tudi splošno trditev, da je smučarski šport 'odgovoren' za 15 % zmanj-

šanje številčnosti ruševcev, pri čemer vplivi smučarskega teka in drugih oblik smučanja v naravi sploh še niso bili raziskani. V nadaljevanju naj bi študija opozorila na pomen načrtovanja mirnih con za to vrsto gozdnih kur, ki naj bi bile določene v neposredni bližini smučišč.

(St. Hubertus, 2/2009)

ZDA: Raziskovalci univerze iz mesta Ohio so ugotovili, da se v primeru odstranitve velikih rastlinojedov iz nekega gozdnega ekosistema zmanjša tudi vrstna pestrost drugih živalskih vrst, kot so kače, dvoživke in nekateri nevretenčarji. Navedena ugotovitev je bila za mnoge precejšnje presenečenje, saj so domnevali, da veliki rastlinojedi s pašo gozdnega rastlinja slabšajo rastne razmere za mnoge rastlinske vrste.

(Wild und Hund, 4/2009)

Finska: Na Finskem ulovljeno in obročkano lastovko so ornitologi ponovno odlovili na samem južnem koncu Afrike, v Južnoafriški republiki. Lastovka, katere telesna masa znaša okoli 17 g, je tako preletela več kot 10.000 km.

(Wild und Hund, 4/2009)

Nemčija: Da se nesreče na lovu dogajajo tudi pri drugih oblikah lova in ne samo pri

lovu na divje prašiče, o čemer smo obširneje poročali v prejšnji številki našega glasila, priča primer z zgornje Bavarske. Pri jamarjenju je lovec dvakrat streljal na bežečo lisico in pri tem zelo poškodoval 58-letnega pomočnika. V bolnišnici so nesrečnemu pomočniku iz desne noge odstranili 27 šiber, iz leve pa eno.

(Wild und Hund, 3/2009)

Nemčija: Škoda na kmetijskih površinah zaradi divjih prašičev je pogosta tudi v tej državi. Tako so, npr., na območju krajev Altenahr in Mayschlo divji prašiči v začetku decembra 2008 zelo poškodovali (izruvali) več vinskih trsov in pojedli posušene grozdne jagode, ki so čakale na »ledeno trgatve«. »Pobrali« naj bi kar 2.400 kg grozdja in okrog 600 trsov. Skupno ocenjena škoda znaša več kot 25.000 €.

(Pirsch, 2/2009)

EU: Pristojna znanstvena evropska komisija je podaljšala prepoved uvoza rjavih medvedov - grizljev (sem spadajo tudi trofeje - koža in lobanja) iz kanadske province Britanske Kolumbije na območje EU. Čeprav je bilo gospodarjenje z omenjeno (pod)vrsto medveda na območju Britanske Kolumbije uspešno in je zdajšnja številčnost grizljev ocenjena na

16.000 živali, se je omenjeno telo EU odločilo za podaljšanje prepovedi uvoza. Tako je še naprej dovoljen uvoz trofej (rjavih medvedov) na območje EU samo iz Rusije, ZDA in kanadske province Yukon.

(Pirsch, 2/2009)

Nemčija: Sodnik iz okrožja Diez v zvezni deželi Rheinland-Pfalz je kaznoval kmeta z denarno kaznijo 2.000 €. Kmet je maja 2008 zmulčil prej neobdelano površino in pri tem usmrtil pet mladičev srnjadi, ne da bi poprej pregledal površino glede morebitne prisotnosti mladičev ali pa obvestil najemnika lovišča o načrtovanem delu.

(Wild und Hund, 3/2009)

Avstrija: Kot vse kaže, se v tej državi povečuje število primerov krivolova. Tako so leta 2008 v Avstriji zabeležili 358 prijav primerov krivolova, pri čemer prednjačijo zvezne dežele Spodnja Avstrija (105), Zgornja Avstrija in Tirolska. Za hujše primere krivolova, kamor sodi krivolov v času lovopusta, uporaba razstreliva ali strupov ter oškodovanje v vrednosti več kot 3.000 €, je predvidena zaporna kazen do treh let, v primeru uporabe sile proti osebam pa celo do pet let. Po podatkih pristojnih organov se število razrešenih primerov približuje 50 %. Če krivolov izvajajo lovci, je nedvomno razumljiva posledica takega dejanja tudi odvzem lovske dovolilnice (karte).

(Pirsch, 3/2009)

Južna Afrika: V tej državi se je v zadnjem letu zelo povečalo število primerov krivolova nosorogov. Tako so leta 2008 po podatkih tamkajšnjega ministrstva za okolje krivolovci ustrelili vsaj 76 nosorogov, po nekaterih drugih podatkih pa naj bi bila ta številka zelo podcenjena. Leta 2007 so na območju celotne države odkrili zgolj 10 primerov krivolova nosorogov. Samo na območju Krügerjevega narodnega parka so leta 2008 našli 37 ubitih nosorogov. V nekaterih azijskih deželah velja nosorogov rog za močan afrodiziak.

(Pirsch, 3/2008)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Mojški vrh in njegov višji brat Češevik stojita tesno drug ob drugem. Z radovednima glavama opazujeta raztresene gorske vasi naokoli, globoke drage, osamele vrhove in široke gozdove Trnavske planote. Čez južni rob strmita na morje v daljavi, proti severu pa zreta na Julijske Alpe. Odeta sta v zelene plašče bukev, javorjev, smrek, malinja in pra-proti. Njuni kamniti apnenčasti pleši je mati Narava okrasila, kot bi umetnik z dletom izklesal mojstrsko umetnino. Čez severni rob se možaka spuščata prek prepadnih Govcev nad dolino Tre-

kot otrok z njim zahajala po pobočjih Črnega vrha in Koprivnice. Tako je vedno govoril: »V naravo hodi počasi in previdno, z vsem spoštovanjem, opazuj, poslušaj, uči se, a nikoli ne pretrgaj njene tišine. Bodi neopazna, kajti ti si v gosteh in temu primerno se moraš vesti. Le tako ti bo narava pokazala tiste skrite čare, ki jih nameni le redkim ...«

Tla so še vlažna, ker je ponoči deževalo. V blatu na kolovozu je jelenjad pustila sled. Ponoči sta tod hodila košuta in tele. Sledim stopinjam in kmalu pridem na konec kolovoza. Pred mano se odpre velika poseka. Z dvogledom jo skrbno pregledujem. »Kje si, kozel? Kje se sončiš v tem poznem popoldnevu?«

popotnik izgubil in raztrgane vreče. Sonce je začelo počasi zahajati, a visoke grebene še pozdravlja s svojimi prijetnimi žarki. Počasi vstanem in s tihimi koraki se po kamnih potiho dvignem v sam vrh Mojskega vrha. Kozla pa od nikjer ... »Le kje si?« se sprašujem. S samega vrha je jugozahodna stena Poldanovca videti še mogočnejša. Prepadne stene in gozdnat južni hrbet se mi zdita tako blizu, kot bi mi hotela nekaj prišepniti. Sprašujem se, če ima mogoče Igor kaj več sreče spodaj, na zgornji stezi. Verjetno čaka Pri rogu ... Po tistih grapah gamsi vedno radi prehajajo. Z vrha Češevika pihlja prijeten jugozahodni veter in s seboj prinaša

Po zlatih stečinah Mojskega vrha

TANJA POLANC

buše. Nekoliko oddaljeni bratranec Poldanovec skrbno opazuje dogajanje v tem divjem svetu in jima z lahnim vetričem prišepetava, kaj se dogaja v globokih grapah in prepadnih stenah, v tistem divjem gamsjem raju.

Le redki zaidejo v ta skrivni kotiček Trnavskega gozda. Tja grem, se odločim! Spomnim se na svojega starega znanca – tistega, ki me vedno znova preizkuša. Tistega, kateremu so leta prinesla modrost, strpnost predvsem pa previdnost. Ki se prikaže kot strela z jasnega. Ki mi vedno nameni pozdrav in sporočilo, da je še tu. Tistega lepega starega kozla, ki s svojo eleganco in visokimi roglji domuje tam na vrhu Mojskega vrha. S svojega razglednega domovanja od daleč opazuje Poldanovec, Mojsko drago, Bukovec ... Včasih se spusti čez ostre robove v prepadne Govce, a vselej se vrača na svoj vrh. Redek bukov gozd mu omogoča preglednost, gosto mladje in malinove mu dajejo varno zavetje. Dvakrat sva se že srečala, a vedno le za hip. Kot bi me preizkušal in se posmehoval moji neizkušeniosti.

Sredi popoldneva. Pozno poletje se počasi preliva v zgodnjo jesen. Sonce se še zelo upira v mogočna pobočja gozdnatih vrhov Trnavske planote. Hodim počasi, po travnatem kolovozu, korak za korakom, previdno, da me ne bi izdal pok vejice pod nogami. V sebi nosim rek svojega starega očeta, ko sem še

se potiho sprašujem, medtem ko zrem v greben nad poseko.

»Moram biti še bolj pazljiva, saj lahko tu gori srečam gamsa na vsakem koraku,« si rečem, preden stopim na rob poseke. Prekrita je z morjem malinovja, praproti in kopriv. Do pasu se pogreznem v bogato zelenje. Zdaj bo hoja še težja, saj nič ne vidim, kod hodim. Pred vsakim korakom z nogo potipam tla, da se izognem suhim vejam. Vseskozi se razgledujem, opazujem vsako premikanje malin, vsak sumljiv gib v praproti v upanju, da bi se prikazala radovedna gamsja glava. Pa nič ... Po polžje prilezem iz zelenja in končno sedem na staro podro drevo. Starost, sedem in viharji so ga upognili in za vedno je ostalo na svojem sončnem pobočju. Drevesa se tu zgoraj ponašajo z nenavadnimi oblikami. Močna burja jih je oblikovala v krepke postave, podobne tršatim močicem. S svojimi močnimi koreninami se trdno držijo kamnitega površja. Z visokega javorja poleg mene že odpada prvo listje, zajadra v vetriču in pada na tla. Počasi prihaja jesen ... Iz malinovja se dviga star panj, iz njega so zrasle gobe. Drobcene ptice preletavajo med drevjem, žvrgolijo in brskajo po listju, tako da postanem pozorna, misleč, da kaj prihaja. Vedno se nekaj dogaja. Med visokimi drevesi se za hip zazrem tja čez na tiste samotne kmetije nad dolino Trebuše. Kot bi jih raztresen

zvonjenje zvonov, mogoče s Svete gore ali iz Lokovca. Po starem so rekli, da ta veter prinaša slabo vreme. Mogoče bo v prihodnjih dneh res deževalo. Pogled na uro in svetloba zgodnjega večera mi narekujeta, naj zapustim prijeten kotiček. Gamsi verjetno že legajo k počitku. Preden zapustim greben, pokličem Igorja po mobilniku in mu sporočim, da se bom začela spuščati. V mislih si rečem, da bom šla potihoma še do sedla, potem pa se bom hitro spustila po kolovozih, da bom pred temo na cesti. Počasi prečim kamniti rob in opazujem južno pobočje. Prijetno pihlja. Sestopam in ko sem skoraj že na dnu grebena, nad sedlom zaslišim čuden pok velike veje. Spomnim se na sledove košute in teleta na kolovozu tam spodaj. Mogoče sta onadva, si mislim. Na grebenu nad sedlom med drevjem zagledam veliko rdečkasto oranžno postavo. »Jelenjad,« rečem z gotovostjo in hitro snamem puško z ramena. Opazujem, pa ne vem še, kaj je. Mogočna postava se kar spušča po grebenu proti meni ... Kjer je drevje malo redkejšo, ugotovim, da se približuje velik jelen. In kakšen jelen! Ni časa, da bi iskala naslon, ni časa, da bi preveč razmišljala. Ob pogledu na kralja gozdov se kar tresem in srce mi razbija, kot bi hotelo nekam ulti. Vse se dogaja zelo hitro. Jelen ne ve zame in zdaj sva sama, tu, na vrhu Mojskega vrha ... Poklekнем in

komolec prislonim na koleno. Jelen se še približuje ... Imam ga že v strelnem daljnogledu, a križ kar pleše. »Umiri se!« si govorim. Globoko požrem slino, za trenutek umirim križ in pritisnem na sprožilec. Močan pok razbije tišino nad širimi gozdovi. Jelen v hipu pade na tla, kot bi mu izmaknil gozdno preprogo izpod nog. Prevali se in izgine v sedlu pod menoj. Ponovno napolnim puško, naredim nekaj korakov, da bi videla sedlo. Da mi le ne bi ušel! In ko stopim na rob, ugotovim, da jelena ni več. Vsa se še tresem. »Pa saj to ni mogoče,« si začudeno rečem. »Kam bi pa lahko izginil v nekaj sekundah. Saj ga nisem videla, da bi se pobral ...« Zazvoni mobilni telefon. Kličče me Igor. Oglasim se, še vsa vznemirjena. »A si ti streljala?« me vpraša. – »Ja,« mu odgovorim. »Jelena,« še dodam. – »Kakšnega jele-

glas na drugi strani telefona predlaga, naj vse pustiva, da bo prišel naslednje jutro in bomo pregledali s psom. Vetrici vije čez vrhove in popolna tema leže na planoto. Z Igorjem se spuščava po kolo-vozih proti cesti. V najin pogovor se prepleta le zgodba o jelenu ... Tako sem vesela in hkrati zaskrbljena. »Kaj če zaide v Govce? V tiste prepadne stene ... Nikoli več ga ne najdemo,« se tiho bojim.

Pri vpisni knjigi srečava še lovca Vita in Jožka. Povem, da sem streljala jelena in znova se zavrti celotna zgodba o srečanju, strelu in vsem tistem, kar se je zgodilo potem. Dolgo razpravljamo, pa ne samo o jelenu, tudi o divjih prašičih, ki prihajajo vsak večer 'meliorirat' pašnike in travnike Trnovske planote. Zvečer, ko ležem k počitku, dolgo ne morem zaspati. Razmišljam o jelenu, o

kapljice krvi ... nič. Kako pa zdaj to? Naposled psa povlečeta čez sedlo, na severno stran. Močni sledovi v listju. To tudi nekaj pove. Hodimo za njima in ga naposled zagledamo za grebenom. Leži v mladju, s svojim zadnjim pogledom obrnjenim na Poldanovec, Govce in tisto veliko poseko pod njim. Potem pa veselje, neskončno veselje! Psa lajata, Jure vriska, Igor žari od sreče, Vladimir mi že čestita k lovskemu blagru, jaz pa še vedno ne morem verjeti. Našli smo mojega jelena! Igor me objame in zaželi lovski blagor. Z vsem velikim spoštovanjem dam jelenu zadnji grizljaj. Zahvalim se boginji Diani, zahvalim se čudoviti Naravi! Jure orosi vejico, jo položi na klobuk in mi iskreno zaželi: »Lovski blagor!« – Odvrnem: »Lovska hvala!« in si zatakнем vejico na desno stran klobuka. Del vejice odlomim in jo namenim Juretu in njegovima zvestima spremljevalcema, Benu in Lordu, brez katerih si ne moremo predstavljati uspešnega iskanja ranjene in obstreljene divjadi. Iskrena želja in objem. Veliko veselje zavlada pod severno kapo Mojskega vrha ...

Medtem ko moški iščejo prehod, kako ga bomo spravili iz njegovega kraljevega domovanja, sedim ob njem in ga gledam. Stari Ben laja poleg njega, Lord teka naokrog. V mislih podoživljam najino srečanje prejšnji večer. Pokličem domov in sporočim, da smo ga našli. Oče pravi, da nam bo prišel pomagat. Nato sledi naporni del. Dve uri potrebujemo, da ga po strmem severnem pobočju spravimo do gozdne ceste. A čas hitro mine, saj med nami vlada prijetno vzdušje, veselje, smeh. Kralj širnih gozdov Trnovskega gozda še zadnjič pozdravlja svoj Mojski vrh, Češevik, Govce ... Ko je jelen že na gozdni cesti, prispeta še naš lovec Vito in sovaščan iz Lovev. Vito mi krepko stisne roko, zaželi lovski blagor, me objame in reče: »Tebi ga privoščim, vesel sem, da si ga ti, ker si naša ...« Avtomobilsko prikolico posteljemo s smrekovimi vejami in nanje položimo jelena. Odhajamo. Na Lokvah se nam pridruži lovec Jožko. Iskreno mi stisne roko in zaželi lovski blagor, nato pa jelena dolgo opazuje z vseh zornih kotov in naposled reče: »Če bi ga sam delal, ga ne bi mogel narediti lepšega ...«

Odpeljemo se skozi Trnovski gozd na Predmejo. Pri zbiralnici divjadi se kar po vrsti zvrstijo Žarko, Roman, Marko, Zlatko, Roman, Darko, še en Roman ... Njihove iskrene želje, ki sežejo do srca, bom vedno nosila s seboj.

Objemi pred veličastnim kraljem gozdov ter smeh, sreča in toplota solovcev spremenijo nedeljsko jutro v pravi praznik.

Foto: I. Polanc

Srečna upleniteljica Tanja, Jure Pagon in Vladimir Velikonja

na, kako, kje, kaj se je zgodilo?« me takoj preplavi z vprašanji. Na kratko mu opišem celotno zgodbo. »Počakaj me, pridem do tebe z lučko, ker bo kmalu tema, da bova videla, kaj je na nastrelu,« mi reče.

Sedem na velik kamen, poraščen z mahom. Razmišljam ... in v meni se zavrti celoten prizor ... Še vedno se tresem, srce še vedno močno bije. Mrak se hitro spušča na pobočja Mojskega vrha. V temi mi postaja neprijetno. Kličem Igorja. »Kje si?« – »Saj prihajam, kolikor hitro morem, a saj veš, da sem bil še zelo daleč, ko si streljala.«

Čakam in zdi se mi, da je minila cela večnost. Tema ... veter ... in končno zagledam, kako se drobna lučka pomika po pobočju proti meni. Ko pride do mene ves zasopel, mu razložim, kaj se je zgodilo. Iščeva z lučko, pa je pretemno. »Pokliči Pagona,« mu rečem. Jurijev

Mojskem vrhu, o Govcih. »Da bi ga le našli,« si zaželim. Obračam se, sanjam o gozdu, jelenu, se zbujam ... Zunaj se že dani. Pogledam na uro: 6.30. »Moram vstati, Jure bo kmalu tukaj,« si rečem. Vstanem in skuham kavo, a mi ne tekne. Nekaj minut po sedmi pridejo Igor, Jure in Vladimir. »Kaj si pa tako blede?« me vpraša Jure v značilnem godoviškem narečju. – »Ah, nič nisem spala ...« mu odvrnem. – »Saj tudi jaz ne, mislil sem na tvojega jelena. Zdaj mi pa vse natančno opiši.« Opišem celotno dogajanje in nato krenemo po kolovoznih poteh proti vrhu Mojskega vrha. »Samo to se bojim, da je dobil le oplazni strel. Če je tako, je malo možnosti, veš,« mi med vzponom reče Jure. »A res nimaš sreče z jeleni?« še doda že skoraj pod sedlom in me spomni na lansko neuspešno iskanje mojega prvega jelena. Ko smo na mestu, pregledujemo nastrel. Niti

Foto: M. Migas

6. Mednarodni sejem Lov v Gornji Radgoni

6. Mednarodni sejem lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi

Gornja Radgona, 17. do 19. april 2009

Bienalni mednarodni sejem lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi, sejem Lov, bo ponujal opremo, pripomočke, oblačila in obutev za lov, ribolov in aktivnosti v naravi, ribiški in lovni turizem, darilni program, orožje, strelivo, optiko, opremo za kinologijo, strokovno literaturo, kot novost pa tudi opremo za rejo konj in konjeništvu.

Še pomembnejša od ponudbe izdelkov in storitev pa bo ponudba znanja in prijateljskega druženja s poslanstvom uživanja v naravi in njenega ohranjanja za prihodnje rodove.

Organizator bo v partnerstvu s krovnimi naravovarstvenimi organizacijami pripravil zanimive strokovne razstave in pestro sejensko dogajanje. Njihova zelena nit bo – skladno s skupnim geslom sejma Zagledani v naravo – poudarek sožitju narave in človeka, naravovarstvu in izobraževanju mladih.

Strokovne razstave in predvideni dogodki

Lovska zveza Slovenije se bo na dobrih 180 m² razstavnega

prostora predstavila z več programi. Osrednji del bo namenjen predstavitvi lovske organizacije kot take, poleg tega pa bo Slovenijo predstavil kot eno poslednjih oaz za velike zveri v Evropi. Del razstavnega prostora bo potekal v obliki učilnice s predvajanjem in različnimi tematskimi predstavitvami s področja lovstva. V tem delu bo na dan odprtja, 17. aprila, ob 12. uri tudi novinarska konferenca s predstavitvijo nove, 34. knjige Zlatorogove knjižnice, katere avtor je Miran Hafner, delo pa nosi naslov Jelenjad. Poleg tega bo v sodelovanju ZLD Prlekija del razstavnega prostora namenjenega predstavitvi male divjadi v zimskih razmerah. Na posebnem panoju se bo predstavilo tudi glasilo Lovca ob skorajšnji 100-letnici izida prve številke. V nedeljo, 19. aprila, bosta ob 12. in 15. uri prikaza lova z vabili, pri čemer bo najzanimivejši del nedvomno oponašanje jelenjega rukanja. Letos se bodo v velikem številu predstavili tudi slovenski lovski pevski zbori in skupine rogistov.

Ribiška zveza Slovenije bo skupaj z lokalnimi ribiškimi družinami in Tehniškim muzejem Slovenije predstavljala pomen reke Mure in zavarovanih ribjih vrst v njej, Ribiški muzej v Bist-

ri, multimedijško predstavitev Ribe v slovenskih vodah, delo z mladimi ribiči, vključevanje mladih v RZS ter vezavo umetnih muh. Poleg strokovne literature in promocijskih materialov RZS in ribiških družin bodo predstavljali filme na temo ribjega življa v naših vodah in športni ribolov. Organizirali bodo tudi srečanje mentorjev za mlade ribiče. Skupaj s Slovensko turistično organizacijo in Zavodom za ribištvo Slovenije bodo predstavili novo promocijsko brošuro Muharjenje v Sloveniji. Moto njihovega nastopa bo: »Že več kot 125 let skrbimo za vode in življenje v njih.«

Center za promocijo in pospeševanje športnega ribolova in ribiškega turizma – Raccoon, d. o. o., pripravlja predstavitev založniške dejavnosti (revija, nove knjige, filmi Lov in ribolov ...), predstavitev opreme in turistične ponudbe za užitek v naravi doma in v svetu ter prodajno razstavo slik umet-

nikov iz Mongolije, kamor tudi vodijo ribiške turiste.

Planinska zveza Slovenije že od nekdaj namenja veliko pozornosti varstvu gorske narave. Z raznimi naravovarstvenimi akcijam še posebno delovno obeležijo okoljske dneve, kot so mednarodni dan Zemlje, evropski dan parkov, dan biotske raznovrstnosti, svetovni dan habitatov ter mednarodni dan gora in z njimi ozaveščajo in izobražujejo planince in druge obiskovalce gora. Na sejmu bo Planinska zveza podrobneje predstavila delovanje komisije za varstvo gorske narave, komisije za turno kolesarstvo in delo z mladimi.

Zavod za gozdove Slovenije in Območne enote Tolmin, Bled in Kranj, v sodelovanju z lovišči s posebnim namenom (LPN), bodo predstavili alpske vrste divjadi: gamsa, muflona, alpskega kozoroga in alpskega svizca.

Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed bo predstavila dejavnosti sokolarjev, opremo za sokolarstvo ter žive ptice ujede. Na zunanjem razstavnem prostoru pripravljajo tudi praktične prikaze sokolarjenja.

Streliška zveza Slovenije bo predstavljala izobraževanje športnega strelca, varno rokovanje z orožjem ter delo z mladimi.

Puškarkstvo Skobir bo predstavilo izdelovanje kakovostnih lovskih pušk.

G2O, d. o. o. – Danijel Gospić organizira razstavo rib (jez, bolen, kečiga, smuč, ščuka, som) in opreme, ki se uporablja v sodobnem ribogojstvu.

Razstavo jamarstva pripravljaja **Jamarsko društvo Planina**. Poleg jamarske in potapljaške opreme bo predstavila tudi Planinsko jamo in Planinsko polje.

Vsak sejmski dan bodo potekale spremljajoče sejemске prireditve, pa tudi nastopi lovskih rogostov in lovskih pevskih zborov (hala A1, oder). Predstavitev sokolarjenja z živimi pticami (pred halo A), bo pripravila Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed.

Streška zveza Slovenije bo v hali A organizirala nagradno streljanje s simulatorjem streljanja.

Prvi razstavni dan, ob 17. uri, bodo izročili nagrade najboljšim trem navzočim mladim strelcem do 20 let. Vsak dan ob 12. uri bo na razstavnem prostoru Društva A.R.O. predstavitev varne vožnje s terenskimi vozili, ki ga bo organiziralo Društvo ljubiteljev terenskih vozil A.R.O. – Trnje.

Zanimive bodo konjeniške prireditve; predstavitev kočij in vožnje za obiskovalce.

Organizirano bo jahanje na oslih in ponijih – za otroke.

V petek, 17. aprila, bo predstavitev lovskih psov s strokovnim komentarjem (dogajanje bo v hali A1 ob 16. uri, oder). **Novinarska konferenca Lovske zveze Slovenije** bo predvidoma ob 12. uri v dvorani 2. **Radenska konjenica** bo v sodelovanju s Pomurskim sejmom ob 13. uri pred halo A1 predstavila policijsko konjeniško enoto Kamnica, ob 14. uri, pa bo pred isto halo prikaz podkovanja konja.

V soboto, 18. aprila (od 9. do 17. ure, v hali B), bo **Državna razstava psov vseh lovskih pasem – CAC**. Razstava v organizaciji Lovskega kinološkega društva Maribor bo predstavila okrog 300 psov. **Državno prvenstvo Slovenije v agilityju** bo z mednarodno udeležbo. Začelo se bo ob 9. uri in naj bi trajalo do 16. ure. Na tekmovanju v organizaciji KZS in ŠKD Ljutomer - Križevci bodo nastopili psi najrazličnejših pasem, ki bodo še posebno zanimivi za gledalce.

Društvo rejcev vodnih živali, G2O, d. o. o., in Ragoon, d. o. o., bosta pripravila strokovni posvet – **Simpozij o akvakulturi**, ki se bo začel 9.30 v dvorani 1. Drugi del simpozija bo pripravila Ribiška zveza Slovenije. V sodelovanju s Slovensko turistično orga-

nizacijo ter Zavodom za ribištvo bodo predstavili novo promocijsko brošuro z naslovom Muharjenje v Sloveniji in spregovorili še o športnem ribolovu v rekah in jezerih Slovenije.

Isti dan ob 17. uri bo v hali A1 zabava za vse ljubitelje narave ob živi glasbi.

V nedeljo, 19. aprila, bo ob 12. in 15. uri v hali A1 (oder) v organizaciji Lovske zveze Slovenije **predstavitev oponašanja jelenjega ruka**, ob 11. uri (hala A1, oder) pa tudi **predstavitev lovskih psov** s strokovnim komentarjem.

Tekmovanje v kuhanju lovskega golaža, ribje čorbe in gobove juhe bo od 9. do 16. ure (pred halo A1, v primeru slabega vremena pa v hali)

Organizator tekmovanja so Pomurski sejem, Ragoon, d. o. o., LZS, RZS in Revija 5 zvezdic.

Konjeniške prireditve bo pripravila Radenska konjenica v sodelovanju s Pomurskim sejmom.

Začetek prireditev bo ob 10. uri v maneži, organizirali pa bodo avkcijo konj, prikaz dela s konji in viteške igre.

Zavod za gozdove Slovenije bo tisti dan ob 9.30 v dvorani 1 organiziral strokovni posvet **Ritje divjih prašičev na visokogorskih pašnikih in nižinskih travnikih**. Predaval bo mag. **Darko Veternik**.

Organizator si pridržuje pravico do nekaterih sprememb v programu dogajanja.

Jana Dimec

jana.dimec@pomurski-sejem.si

11. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

Minilo je komaj dobrega pol leta od 10. Evropskega prvenstva na Češkem, ko smo kot slovenska ekipa oponašalcev jelenjega rukanja že odrinili na tekmovanje na 11. Evropsko prvenstvo v oddaljeni Dortmund v Nemčiji. Nemčija kot organizatorica je tekmovanje pripravila v času njihovega največjega lovskega sejma, ki se je razprostiral na površini 17-tih velikih sejmskih hal.

Na dolgo pot, 1.200 km, in zaradi slabih vremenskih razmer smo se odpravili 5. februarja zjutraj, da bi v enem dnevu prispeli čim bliže Dortmundu, kjer naj bi prespali in nato drugi dan pravočasno prišli na uradni zbor vseh udeležencev tekmovanja. Sejem je bil namreč načrtovan za **6. in 7. februar**. Našo delegacijo so sestavljali: trije tekmovalci: **Simon Ferlinc** (LD Puščava), **Pavel Nared** (LD Begunje) in **Jože Gril** (LD Ribnica), sodnik **Ernest Kerčmar** (LPN Kompas - Petrovci), **Franc Rotar** – podpredsednika Komisije LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo, **Blaž Krže** – predsednik komisije LZS za mednarodne odnose – in **Marko Petretič** – vodja.

Pot nas je vodila iz Ljubljane prek Maribora, Gradca, Regensburga, Nürnberga do Wursburga. Prvi dan smo res uspeli premeriti 900 km z manjšimi postanki, noč pa smo prespali v hotelu v Wursburgu. Na recepciji so nas sprejeli kot ruske državljane, tako da smo jih morali naslednje jutro kar malo »gnjaviti«² zaradi popravkov hotelskih računov.

Nato je sledila vožnja, dolga še približno 300 km, ko smo se naposled pripeljali v Dortmund. Prijazen ženski glas iz Garmina nas je privedel natančno pred vrata hotela, kjer smo imeli rezervirane sobe. Ker je bil hotel v neposredni bližini sejmišča, smo se po nastanitvi takoj odpravili v izvidnico, da bi videli, kje bo potekalo tekmovanje. Seveda pričakovati miren ambient na takih sejmih je le pobožna želja, zato smo se morali sprijazniti, da bo tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja v bučnih sejmskih razmerah. Predvsem se je nad razmerami razburjal **Jože Gril**, ki takih razmer in pogojev za tekmovanje ni pričakoval. Malo se je potolažil, ko si je kupil nov rog in upali smo, da bo nakup pre-

Foto: S. Vesel

ZA PRAVILNEJŠE FINANČNO POSLOVANJE

Komisija za finančno-gospodarsko področje pri LZS je 3. 3. 2009 v veliki dvorani Koloseja v Ljubljani organizirala enodnevno usposabljanje za odgovorne osebe lovskih družin, ki vodijo finančno poslovanje. Zanimanje za novosti iz zakonodaje je bilo precejšnje, saj se ga je udeležilo več kot polovica predstavnikov vseh članic LZS. Osrednja tema usposabljanja, ki ga je vodil davčni svetovalec Igor Zadravec iz podjetja PRECEP, d. o. o., iz Celja, je bila usmerjena v pripravo davčnega obračuna za lani, s poudarkom na problematiki razmejitev pridobitne in nepridobitne dejavnosti v skladu z veljavnimi predpisi. Glavni cilj predavanja je bil doseči čim večjo usklajenost LD pri izkazovanju svojih davčnih obveznosti.

gnal njegovo slabo voljo. Nismo se zmotili.

V kongresni dvorani sejma se je ob udeležbi vseh delegacij osmih držav začelo uradno odprtje prvenstva z nagovori vidnih lovskih predstavnikov nemške LZ pa tudi Združenja evropskih lovskih zvez - FACE ob glasbenem programu in s pogostitvijo. Po uradnem delu smo se predstavniki delegacij (brez tekmovalcev) zbrali na delovnem sestanku, na katerem smo se seznanili s programom tekmovanja, tekmovalnimi disciplinami in načinom ocenjevanja (sojenja).

Tekmovanje je vsebovalo naslednje **tekmovalne discipline**:

- oponašanje oglašanja starega jelena z nekaj košutami zunaj rukališča,
- oponašanje oglašanja mladega jelena pri iskanju košut,
- oponašanje dveh enako močnih jelenov z značilnim oglašanjem v dvoboju.

Dvoboj:

- oglašanje utrujenega jelena na koncu parjenja (ruka),
- oglašanje jelena, ki preganja poraženega tekmeča.

Potek tekmovanja

Vodje delegacije so tekmovalce seznanili z vrstnim redom disciplin.

Vrstni red nastopov je namreč določen z žrebom, ki ga pripravi in izvede organizator. Trajanje nastopa časovno ni omejeno. Tekmovanje so prenašali prek javnega ozvočenja. Nastop tekmovalca se začne in konča s priklonom ali z odkritjem lovskega klobuka.

Po prvem in drugem krogu sodniki izločijo polovico tekmovalcev.

Ocenjevanje (točkovanje)

Člani tekmovalne komisije vsa-ko disciplino ocenjujejo z ocenami od ena (najnižja) do šest točk (najvišja).

Vrstni red in rezultat nastopa na tekmovalni sta določena s polnim številom vseh točk članov tekmovalne komisije. Če imata dva ali več tekmovalcev enako število točk do petega mesta, o končni razvrstitvi odloča njihov dodatni nastop (v disciplini navedeni pod »dvoboj«).

Naša delegacija je že v Ljubljani pripravila pisni osnutek naših predlogov za poenotenje pravil tovrstnih tekmovanj na evropskih prvenstvih v oponašanju jelenjega rukanja, ki smo ga tudi uradno predali organizatorju, ki ga je razdelil vsem delegacijam. V njem smo med drugim zapisali, da se slovenski lovci evropskih

prvenstev udeležujemo šestič. V zadnjem letu se je to lovsko-kulturno tekmovanje precej razmahnilo, saj beležimo hitro povečanje zainteresiranih lovcev in nelovcev, prav tako pa bomo imeli v Sloveniji leta 2009 najmanj pet tekmovanj in še nekaj predstavitev. Glede na to, da se na evropskih in regionalnih tekmovanjih pravila tekmovanj precej razlikujejo, menimo, da bi jih bilo treba poenotiti, usta-

ga predstavnika. Za določen mandat (4 leta) naj bi določili 3-člansko predsedstvo, ki bi usklajevalo delovanje odbora in prek članov obveščalo nacionalne odbore.

2. Organiziranost mednarodnega odbora je lahko samostojna ali pa je organiziran kot »sekcija« pod okriljem CIC (Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi). Tako bi pridobili možnost za dodatna sredstva za organizacijo in delovanje. Vokvi-

Delovni sestanek vseh delegacij pred nastopom

Čakajoči na začetek tekmovanja

noviti organizacijo, ki bi vodila to lovsko-kulturno-športno zvrst, k sodelovanju (nastopom) privabiti še več držav in to dejavnost tudi ustrezno promovirati.

Zato daje slovenska delegacija vsem udeleženkam tovrstnega tekmovanja naslednje pobude oziroma predloge za ureditev zadev na tem področju.

Organiziranost

1. Ustanovitev mednarodnega odbora, v katerem naj bi imela vsaka država udeleženka po ene-

ru domače lovske zveze je sekcija (odbor) član lovske organizacije ali pa deluje samostojno.

3. Mednarodni odbor za tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja sprejme:

- statut oz. pravilnik, v katerem naj bo podrobneje določeno: sestava, delovanje, sistem tekmovanja, način in izbira organizatorja ter njegove pristojnosti in odgovornosti pri izvedbi tekmovanja, opredelitev stroškov ipd.

Glede tekmovanja pa smo predlagali:

1. Pravila tekmovanja

- število tekmovalcev in članov delegacij na državo,
- število in izbira sodnikov za tekmovanje,
- discipline (navesti je treba vse mogoče variante, ki jih oponašajo tekmovalci):
 - oglašanje jelena (mlad ali star), ki išče košute,
 - oglašanje jelena, ki ima trop košut,
 - oglašanje jelena s tropom košut, ki se mu približuje drug močan jelen,
 - oglašanje izzivajočega jelena, ki poskuša prevzeti trop košut,
 - oglašanje jelena zmagovalca po borbi,
 - oglašanje mirujočega jelena ki je s tropom,
 - oglašanje dveh enako močnih jelenov z značilnim oglašanjem med dvobojem,
 - oglašanje zmagovitega jelena med preganjanjem poraženega tekmeča,
 - oglašanje starega jelena z nekaj košutami zunaj rukališča,
 - oglašanje utrujenega starega jelena ob koncu paritvenega obdobja (ruka),
 - oglašanje mladega »stranskega« jelena brez košut.

Predlagali smo, naj bi bile osnovne discipline določene, o morebitnih dodatnih pa naj odloča prireditelj. Druga možnost naj bi bila izbira dveh stalnih (obveznih) disciplin, tretjo pa naj bi pravočasno izbral organizator. Za osnovne in morebitne dodatne discipline bi morali biti pripravljeni zvočni predlogi.

Pred začetkom tekmovanja bi moral prireditelj oz. mednarodni odbor Združenja zagotoviti kratek sestanek s sodniki, jim predstaviti želeni način oponašanja ter poenotiti ocenjevalna merila. To bi zagotovilo najbolj objektivno ocenjevanje, izgnili pa bi se prevelikim subjektivnostim v ocenah sodnikov.

2. Sodniki, ocene in vrednotenje nastopov

– Lokacija in oprema – izvedba kabin (vsem sodnikom je treba omogočiti enake razmere za ocenjevanje, predvsem jim omogočiti enako slišnost v kabinah).

– Sodniki šele na zvočni ukaz moderatorja pokažejo svoje ocene in prav tako šele na njegov ukaz umaknejo tablice z ocenami. Zapisničarji in nadzorniki morajo imeti dovolj časa za potr-

ditev ocen, kar je obenem pogoj za nadaljevanje tekmovanja.

– Predlagali smo razmislek o razponu ocen (od 1 do 6 ali od 1 do 10), odvisno od števila sodnikov.

– Pri vsakem nastopu smo predlagali črtanje najvišje in najnižje sodniške ocene.

– V razmislek smo dali tudi izločanje tekmovalcev po krogih ali nastop v celoti v osnovnem delu.

– Sistem ocenjevanja v dodatnem tekmovanju – izločanje med tekmovalci, ki imajo enako številno točk. Predlagali smo:

a) sodniki naj javno objavijo oceno za posameznega tekmovalca šele po nastopih. Tako sodnikom dajemo možnost objektivnejšega ocenjevanja nastopajočih. Šele primerjava nastopov tekmovalcev omogoča sodnikom popolno osnovo za objektivno razvrščanje,

b) rešiti je treba pomisleke, ali tekmovalca(e) v razvrščanju dobimo že po prvi ali po obeh dodatnih disciplinah,

c) v primeru vnovične izenačitve, tudi po drugi dodatni disciplini, naj bi uporabili merilo več prejetih višjih ocen tekmovalca v rednem in dodatnem delu tekmovanja (več ocen 6, 5, 4 ...). Bili smo nadvse prijetno presenečeni, ko smo slišali nadvse pohvalne besede glede naših predlogov, ki bi jih morali v prihodnosti prav gotovo upoštevati in sistemsko urediti v sklopu naslednjih tovrstnih tekmovanj.

Po končanem srečanju smo pripravili obvezno vadbo kar v hotelski sobi pod budnim nadzorom našega sodnika Ernesta Kerčmarja, s katerim smo vsi skupaj skušali vsakemu našemu tekmovalcu določiti za vsako posamezno disciplino primeren rog. Bogata zaloga rukaških rogov Jožeta Grila je prišla kar prav.

Drugi dan smo bili na prizorišču že takoj po odprtju sejemskega vrata. Bili smo kar malo nestrpni, kako bo vse skupaj potekalo. Na odru za tekmovanje se so dogajali še drugi dogodki, tako da tam nismo mogli opraviti nobene uradne vadbe. Ko je bilo prizorišče prosto za pripravo tekmovanja, so morali organizatorji v zelo kratkem času pripraviti oder za naše tekmovanje, ozvočenje, urediti prostor za sodnike, zapisnikarje, fotografe in snemalce.

Kmalu se je začelo zares s predstavitvijo in prihodom 24 tekmovalcev iz osmih držav, prav tako osmih sodnikov, ki so morali oditi takoj na svoja ocenjevalna mesta.

Sodniki so ocenjevali »skriti« za pregrado. Drugi z desne je naš sodnik Ernest Kerčmar.

Po nastopu vseh tekmovalcev v prvi disciplini je po pravilih tekmovanje nadaljevalo le še 13 tekmovalcev (50 %), med njimi sta bila tudi dva naša tekmovalca, po drugi disciplini pa je ostalo za nastop v 3. disciplini le še 6 tekmovalcev.

Evropski prvak za leto 2009 je postal Jan Brtnik (Češka), na naslednja mesta pa so se po dodatnih disciplinah razvrstili: na **2. mesto Andrzej Misiak (Poljska)** in na **3. mesto Cristian Hochleitner (Avstrija).**

Slovenski tekmovalci so zasedli naslednja mesta: **Jože Gril 7., Simon Ferlinc 11. in Pavle Nared 18. mesto.**

Ekipno je bila 1. Češka, 2. Poljska, 3. Avstrija in zopet na odličnem 4. mestu Slovenija.

Glede na sistem tekmovanja, ko po prvi in drugi disciplini izpade polovica tekmovalcev, moramo biti zelo zadovoljni, kajti prepričani smo, da je bil sistem tekmovanja zelo oster, kajti mnogi znani dobri tekmovalci so izpadli že po prvem krogu. Delno je opravičljiv izgovor organizatorja, da je nastop v okviru sejma in je zelo pogojen s časovnim

Najboljši trije rukači na 11. EP prvenstvu v Dortmundu (z leve): 2. Andrej Misak (Poljska), 1. Jan Brtnik (Češka) in 3. Cristian Hochleitner (Avstrija).

okvirom, ki ga imajo na voljo, da se lahko konča celotno tekmovanje.

Naša prisotnost na tem velikem sejmu nam je nudila tudi odlično možnost za raznovrstna srečanja, razdeljevanje našega promocijskega gradiva, pa tudi pogovore in sestanke, povezane z aktivnostjo naše LZS. Med dru-

gim smo se srečali tudi z organizatorji mednarodne lovske razstave na Češkem, kjer bomo sodelovali. Z Blažem Kržetom sem se udeležil pogovora z generalnim sekretarjem Češko-Moravske lovske zveze, ki nama je prijazno ponudil brezplačen prostor na razstavi za promocijo naše LZS. Vsekakor pohvalno in prijazno od njih.

Na koncu velja zahvala organizatorju prvenstva, ki je za našo celotno delegacijo nesebično in tovariško poskrbel za brezplačno oskrbo in bivanje; bili so prijazni gostitelji. Že kar navada je, da so tovrstna prvenstva zelo dobro organizirana, da seji mišča

in drugi soorganizatorji nudijo udeležencem kar največ, predvsem pa skrbijo za njihovo dobro počutje. Pa saj je pri lovcih to tudi najpomembnejše, mar ne?

Naslednje tekmovanje bo na Poljskem, saj je njihova delegacija zadnji dan potrdila svojo organizacijo evropskega prvenstva leta 2010. Ker so bile vse države (razen naše) že organizatorice takih prvenstev, pričakujejo, da bomo za leto 2011 tudi mi potrdili svojo pripravljenost za izvedbo 13. Evropskega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja.

Le upam, da nam bo številka trinajst naklonjena!?

Marko Petretič

Lovska zveza Slovenije

in

Komisija za kulturo LZS

objavlja razpis za

2. Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.

Tekmovanje bo v okviru turističnega praznika srednjeveških navad in običajev – Dnevov Ostrnic – **predvidoma 20. junija pri gradu Snežnik v Loški dolini.**

Kandidati za nastop se lahko prijavijo (ali dobijo informacije) na naslovu LZS, Župančičeva 9, 1000 LJUBLJANA, ali na elektronskem naslovu: lzs@lovska-zveza.si ali po telefonu (01) 24-10-916 (Mitja Kersnik) ali na telefonski številki 031/306-080 (Jože Gril).

Vabljeni!

Lovski sejem v Dortmundu

V Evropi bo letošnji začetek leta nasploš lovske - sejmsko obarvan. Tako je bilo in bo še kar nekaj tradicionalnih sejmov na temo lov, narava, kino-

logija, konjenišstvo, ribištvo in pohodništvo. Med prvimi in tudi največjimi je bil zagotovo sejem v Dortmundu v Nemčiji, v okviru katerega je bilo letos organizirano tudi 11. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. O tem smo nekaj že pisali, več pa poročamo tudi v tej številki Lovca. Tudi februarja je bilo nekaj lovskih sejmov, in sicer je bil na Dunaju, v Gradcu, Salzburgu in verjetno še kje. Aprila bo najprej sejem v Bolgariji, nato pa v naši Gornji Radgoni. Maja bo že na Češkem, v okviru katerega bo CIC tudi oce-

uspešno vodi direktor **Štefan Baumann**, in seveda vsem razstavljalcem, so bile brez dvoma nepregledne množice obiskovalcev. V treh dneh si ga je namreč ogledalo več kot 70.000 obiskovalcev, ki so prišli iz mnogih evropskih in drugih držav. Že več let na lovskih sejmihi sodelujejo tudi številne skupine rogistov iz Nemčije, Avstrije, Češke in Slovaške, ki v bolj umerjeni sejmski dvorani pripravijo nepozabno glasbeno vzdušje. Tako kot na vseh tovrstnih sejmihi rogisti postopno običejo vse stojnice in z igranjem privabljajo

sen posel. Tako nam je potrdil zelo prijazen pomočnik glavnega urednika nemškega lovskega časopisa Deutsche Jagdmagazin - Paul Parey Zeitschriftenverlag **Heiko Hornung**, ki je nasploh skrbel, da se je slovenska delegacija v Dortmundu dobro počutila in dobivala prave informacije. Za konec še podatek, da velika Nemčija premore kar 280.000 lovcev, kar jo poleg skandinavskih držav nesporno uvršča med lovsko največje evropske dežele.

Franc Rotar

Zgodovina lova v kroparskem okraju

Zgodovina lova na območju lovišča LD Kropa: v glasilu Kovaškega muzeja Kropa - Vigenjc in na spletnih straneh

Ob 60-letnici LD Kropa je njen dolgoletni član **Rok Gašperšič**, inž. gozd., proučil in napisal zgodovino lova na območju sedanjega lovišča LD Kropa in v nadaljevanju besedila uredil še kroniko LD Kropa od ustanovitve do danes. Avtor je s proučevanjem arhivskih dokumentov iz Zgodovinskega arhiva - Enota Kranj, Arhiva RS v Ljubljani, Kovaškega muzeja Kropa in v arhivu LD Kropa zbral zanimive podatke, ki nam zdaj omogočajo spoznati in razumeti lovsko preteklost v železarskih krajih Kropa in Kamna Gorica, med reko Savo in Jelovico. Delo je bogato opremljeno z dokumenti in fotografijami.

V natisnjeni obliki nosi naslov **O loviščih, lovu in lovcih pod Jelovico**, izšlo pa je v glasilu Kovaškega muzeja Vigenjc v Kropi. Predstavitve nove številke Vigenjca je bila v Kovaškem muzeju v Kropi 8. februarja 2009.

Avtor Gašperšič je v kratko odmerjenem času na kratko predstavil preteklost lova in lovstva na tem v območju, delovanje LD Kropa in tudi zdajšnjo vlogo lovca. Poslušalci so bili navdušeni nad predstavitvijo, mnogi pa so potem izjavili, da šele zdaj pravilno razumejo lovsko dejavnost. Lovstvo je bilo poudarjeno tudi s tem, ker so se člani LD Kropa prireditve, ki je bila namenjena počastitvi kulturnega praznika, udeležili v slavnostnem lovskem kroju. Za maj 2009 je Kovaški muzej že najavil posebno avtorjevo predavanje na temo Vloga in pomen lova.

Delo **O loviščih, lovu in lovcih pod Jelovico**, s **Kroniko LD Kropa**, je zdaj postavljeno tudi na spletne strani. Najdete jo na strežniku pod naslovom: http://lit.ijs.si/rok_lov.pdf.

Rok Gašperšič

Prvo lovsko pevsko izobraževanje

V Lukovico je prišlo manj kot polovica lovskih zborovodij

V Čebelarstvu doma na Brdu pri Lukovici, ki vedno bolj postaja tudi zbirališče slovenskih lovskih glasbenih kulturnikov, je bila 21. 2. 2009 prva delavnica za zborovodje in pevce slovenskih lovskih pevskih zborov (LPZ). Čeprav je Komisija LZ Slovenije za lovsko kulturo in stike z javnostjo, ki jo že drugi mandat uspešno vodi **Marjan Fortin**, zborovsko delavnico načrtovala že lani, se je to zgodilo šele na pustno soboto ne glede na to, da se zanjo tudi tokrat ni odločila večina lovskih zborovodij. Da se mora žal tudi v lovski organizaciji mnogokrat zgoditi nekaj povsem novega, svežega, ki prepriča tudi drugače misleče, da je to lahko tudi koristno in vredno posnemanja, se je žal moralo zgoditi tudi v lovski kulturi. Slovenska lovška organizacija, roko na srce, res premore kar nekaj izredno kakovostnih LPZ, oktetov in skupin rogistov, ki so priznani doma in v tujini. Znano je tudi, da so le-ti kakovostni zaradi dobre kadrovske sestave, zlasti še zato, ker imajo dobre zborovodje in vodje, ki sproti skrbijo za izobraževanje svojih pevcev. Tako povečujejo kakovost petja. A žal je več tistih, ki nimajo enakih zmožnosti kot tisti najboljši. Res je tudi, da nekatere pevske skupine ne namenijo dovolj pozornosti večji kakovosti. Morda

Delegacija LZ Slovenije je v Dortmundu obiskala tudi razstveni prostor LZ Češke: (z leve) Marko Petretič, vodja delegacije, Blaž Krže, Jože Gril, Ernest Kerčmar, Pavel Nared in Franc Rotar.

njeval vrhunske lovske trofeje, tudi iz Slovenije. LZ Slovenije se bo letos skupaj predstavila na treh lovskih sejmihi; od 2. do 5. oktobra tudi na ljubljanskem sejmu Narava – zdravje. Skratka, lovška sejmska ponudba je vedno pestrejša. Kot kažejo podatki zadnjih nekaj let, je tudi poslovno kar donosna dejavnost, kar ne velja za LZ Slovenije.

Zato ugotovitev tem bolj velja za vse druge razstavljalce, ki s svojimi postavitvami potujejo od sejma do sejma. Da je temu res tako, smo se lahko na svoje oči prepričali tudi ob obisku največjega, najbolje organiziranega in tudi najbolj privlačnega in zanimivega sejma v Dortmundu. Tamkajšnji lovski sejni neprekinjeno potekajo že od leta 1980. Letošnjega so postavili kar v treh velikih sejmskih dvoranih, kjer je več kot 700 domačih in tujih razstavljalcev svoje razstavne prostore opremilo zelo privlačno in zanimivo (brez kakršnega koli kiča). Največja nagrada upravi sejma, ki jo že kar nekaj let

obiskovalce in kupce. Kot smo opazili, jim je to kar dobro uspelo tudi tam. Še več, rogist se niso dovolili motiti tudi med tekmovanjem ručičev. Res pa je tudi, da tamkajšnji lovski sejem iz leta v leto in morda vedno bolj, seveda ob mnogih drugih novostih, ponuja tudi komercialni lovni turizem, ki je očitno najbolj donozoren.

V Kovaškem muzeju v Kropi po predstavitvi Zgodovine lovstva pod Jelovico. Desno avtor Rok Gašperšič, v sredini Sely de Brea Šubic in Anton Bešter, predsednik LD Kropa.

zato niti nimajo dovolj volje, sredstev ali celo kadra?

LZ Slovenije in njena komisija za kulturo enako cenita delovanje sleherne svoje glasbene skupine, vsak njen trud, zlasti pa prispevek, ki ga slovenski lovski pevci in rogisti že desetletja namenja-jo ljubiteljski lovski glasbeni kulturi. Zato ji ni vseeno, kako nekatere glasbene skupine, že zaradi prej omenjenih težav, ne morejo napredovati. Ne glede nato, da je delovanje vsake glasbene skupine prepuščeno predvsem njej, da doslej in tudi v prihodnje uradno ne bo nihče ocenjeval njihovega ljubiteljskega petja, čeprav obstajajo zbori, ki stremijo za tem, se je vendarle treba truditi za bolj sproščeno in kakovostno petje. Kajti vse to ni odvisno samo od pevcev, ampak največ in predvsem od zborovodij. Zato je bila tudi organizirana delavnica za zborovodje. Vodja delavnice je bil dolgoletni priznani lovski zborovodja **Franc Kene**, ki v komisiji skrbi za delovanje pevskih skupin, in je pevsko izobraževanje organiziral na pustno soboto. Kljub temu se ga je udeležilo več kot 30 udeležencev, med katerimi pa je bilo res več pevcev kot zborovodij. Kot demonstracijski zbor je bil povabljen LPZ Bele krajine. Lahko so se prijavi tudi pevci, ki so prišli iz Trbovelj, Krškega in Prekmurja, kar dokazuje, da si tudi pevci želijo in potrebujejo dodatno izobraževanje. Od sedemnajstih vabljenih zborovodij se jih je delavnice udeležilo osem, ki so glasbeno že kar dobro pripravljene za vodenje pevskih zborov.

Da se bo zgodil zgodovinski dan tudi na področju lovskega pevskega izobraževanja, doslej namreč takšnega še ni bilo, je bilo slutiti že na samem začetku. Tudi **Franc Rotar**, podpredsednik Komisije LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo, je v pozdravnem nagovoru poudaril, da vsako izobraževanje vodi k uspehu in tudi k pristnejši družabnosti. V odsotnosti Marjana Fortina je udeležencem zaželel uspešno pevsko izobraževanje in vodenje pevskih zborov tudi v prihodnje. Na Brdo je prišel tudi lovski rogist **Gregor O. Rettinger**, ki je pevce seznanil, da bo 36. Srečanje slovenskih LPZ in rogistov 13. junija letos v Domžalah.

Le veliki in slastni krofi, ki so jih dobili udeleženci, so nakazovali, da izobraževanje poteka na pustno soboto. Da bo tudi pestro in zanimivo, je že v uvodu pouda-

Tako vedri, nasmejeni in sproščeni so bili vsi udeleženci prve pevske delavnice.

V veliki dvorani čebelarkega doma je na letošnjo pustno soboto potekalo prvo lovsko pevsko izobraževanje, ki ga je organizirala LZ Slovenije. Z ramo ob rami sta delavnico uspešno pripravila in vodila Franc Kene in Sebastjan Vrhovnik.

ril tudi Kene, ki je predstavil dobro pripravljen in zanimiv program delavnice, zlasti pa vodja izobraževanja **Sebastjan Vrhovnik**, priznani slovenski zborovodja in strokovnjak za zborovsko petje. Vsi udeleženci so za uvodno pevsko ogrevanje ubrano, usklajeno in odločno zapeli »Oj, dober dan«, kot bi skupaj peli že desetletja. Omeniti velja, da je Vrhovnik na ljubljanski glasbeni akademiji študiral glasbeno pedagogiko, kjer je tudi z odliko diplomiral. Sedaj v Gradcu nadaljuje magistrski študij – smer zborovsko dirigiranje. Kot strokovnjak vodi zborovske delavnice doma in v tujini. Torej, Kene je k sodelovanju povabil res pravega poznavalca zborovskega petja!

Da Vrhovnik svoj posel res odlično obvlada, saj trenutno vodi kar nekaj najbolj priznanih slovenskih pevskih zborov, smo se prepričali tudi vsi udeleženci. Večina udeležencev je morda prvič slišala, da lahko ubrano in kakovostno poje le tisti pevec, ki je bil poprej pravilno pripravljen za

nastope, torej, ki je poleg pevskega znanja tudi duhovno in telesno sproščen. K temu, vsaj tako se je izkazalo tudi na delavnici, vodi kar nekaj preprostih, za vsakega dostopnih vaj. Take so pravilne dihalne vaje. Vzdih in izdih. Slednji mora biti tako nežen, da plamen sveče ne sme ugasniti! In to, da pevec lahko »pol ton« dvigne z zelo majhnim dvigom

rame. Zelo zaželeno in pomembno je tudi razgibavanje celotnega telesa (razne gimnastične vaje), zlasti pa kakovostno opevanje. Pomembna je pravilna drža pevca na vajah in nastopih. Ta naj bi bila podobna vojaški, vsaj v zgornjem delu telesa, vendar obenem bolj športna, sproščena. Tudi veder in nasmejan obraz je za poslušalce in druge pevce zelo pomemben. Nesproščen pevec namreč ni nared za dobro petje, meni Vrhovnik. K sproščenosti zbora veliko prispeva zborovodja s svojim pravilnim, privlačnim in strokovnim dirigiranjem in tudi sproščenostjo.

Kako se pevski zbor pravilno postavi na oder, je prikazal LPZ Bele krajine, ki ga vodi cenjena zborovodkinja **Judita Ilenič**. Kako mora zborovodja dirigirati, kako se gibati pred zborom, pa je iz prve roke nazorno prikazal Vrhovnik, ki ima s tem res veliko izkušenj. Pevci in zborovodje so Vrhovnika tudi vprašali, kaj naj pevci zaužijejo, ko imajo suho grlo, ko jih sili na kašelj, ko jih nekaj tešči v grlu? »Pijte veliko vode, zaužite tudi suhe slive, pred nastopi pa se izogibajte gaziranim in žganim pijačam ter nekaterih tablet za boleče grlo. Za kašelj pomaga že, če nekajkrat požrete slino,« je priporočil Sebastjan Vrhovnik, ki je bil s pripravo in udeleženci delavnice nadvse zadovoljen, za kar ima brez dvoma nemalo zaslug tudi neutrudni Franc Kene.

Franc Rotar

Darežljiva narava

VLD Dobrava iz Svete Trojice v Slovenskih goricah so lani uspešno gospodarili v lovišču in opravili nekaj vidnejših nalog pri lovskem domu. Letos bodo praznovali 55-letnico usta-

Del lanske bere zanimivih trofejev (rogovij srnjakov) iz LD Dobrava

Foto: M. Toš

novitve LD in pripravili veliko srečanje s krajani in prijatelji zelene bratovščine. Novo vodstvo te LD si je postavilo sme delovne načrte in se lotilo nekaterih nalog v lovišču, ki je utrpelo znatno poslabšanje naravnih razmer zaradi izgradnje avtoceste v Slovenskih goricah. Razvili so dobro sodelovanje s trojiško in cerkvenjaško občino in se še bolj dejavno vključili v turistična prizadevanja tamkajšnjega dela Slovenskih goric. Lovni turizem, ki v tej LD ni nič novega, saj zanj skrbijo že od samega začetka organiziranega delovanja, dobiva celovitejšo podobo. Tujci radi prihajajo v njihovo lovišče, saj je narava zelo darežljiva tudi s posebnimi, neznakiliimi rogovji srnjakov. Tudi lani so tuji gostje in domačini uplenili več srnjakov z nadvse zanimivimi rogovji, ki so jih razstavili na bazenskem pregledu odstrela srnjadi leta 2008, ki so ga organizirali v njihovem lovskem domu. Kot je povedal starešina LD Dobrava **Danilo Petrič**, verjamejo, da jih bodo tuji gostje še raje obiskali in se zanimali za lov na trofejne srnjake. Sicer pa namenjajo veliko skrbi tudi varovanju okolja in naravnega sploh, pri čemer dajejo poseben poudarek izboljšanju razmer za gospodarjenje z malo divjadjo.

Marjan Toš

Največji sovražniki so vozila in potepuški psi

Pripravili so pregledno razstavo uplenjene srnjadi v letu 2008 in predavanje

Po opravljenem postopku kategorizacije in pregledu letnega odstrela srnjadi v letu 2008 so člani osmih LD, ki so združene v **Zvezo lovskih družin (ZLD) Prlekije**, v Lovskem domu Jež v Radencih pripravili še razstavo rogovij srnjakov. V okviru dogajanja so pripravili tudi odmevno predavanje ugledega strokovnjaka, doc. dr. **Boštjana Pokornya**, na temo *Povozi divjadi na slovenskih cestah*. Predvsem pa so spregovorili o ukrepih za preprečitev tolikšnega števila povozov divjadi. Dr. Pokorny je med drugim postregel s podatkom, da v Evropi vsako leto zabeležijo kar 300.000 trkov s parklasto divjadjo. Ob več stotih milijonih materialni škodi je v takih nesrečah umrlo več kot 300 ljudi, več kot 30.000 pa jih je bilo lažje ali huje poškodovanih. Gotovo je

to žalostna statistika, ki žal ni nič boljša pri nas v Sloveniji. Zato je predavatelj ponudil kar nekaj rešitev za preprečitev ali vsaj zmanjšanje števila povozov divjadi, in sicer od zvočnih do svetlobnih naprav, ki bi jih lahko postavili na najbolj prometnih cestah, kjer jih ponavadi prečka divjad. Žal pa je kljub vsem sodobnim sistemom iz leta v leto več povozov, ponekod celo za četrtno več, saj je tudi vozil na cestah vedno več. Zaradi nenehnih posegov v naravo so živali vedno bolj vznemirjene in si iščejo nova bivalna območja.

Tudi na predavanju smo slišali nekaj predlogov za izboljšanje stanja, saj je, denimo, gospodar in lovski čuvaj LD Negova, **Franč Veberič**, ob zahvali dr. Pokornyju za odlično predavanje menil, kako bi bilo koristno, če bi na prometnicah, kjer so že postavljeni znaki »divjad na cesti«, pripisali tudi omejitve hitrosti. »Če peljemo 60 do 70 km/h, lahko preprečimo trk lažje, kakor če je hitrost 100 in več km/h. Prav hitrost je najpogo-

Doc. dr. Boštjan Pokorny med predavanjem o povozih srnjadi na slovenskih cestah

ZLD Prlekije v skladu z navodili in priporočili ZGS in gojitvene komisije za veliko divjad ter si je ogledalo nekaj drugih obiskovalcev; tudi **Janez Štötl**, vodja OZUL Pomurja.

Na samem srečanju je bilo ocenjeno, da so na tem prlekem in slovenskogoriškem območju lovske družine zelo uspešno gospodarile s srnjadjo. Zlasti

so ugotavljali, kako je potekal odstrel srnjadi po starosti, spolu in tudi kakovosti. Tako je bilo lani v tem LUO tako ali drugače izločeno kar 1.400 glav srnjadi, kar je le nekoliko manj (1.405), kot je bilo načrtovano. Toda lovci so odstrelili le nekaj več kot 1.000 glav; vse drugo je bilo odvezeto na kateri drugi način (promet 273, potepuški psi, kosilnice in freze, bolezen, pogin, zakop ipd.). Sicer pa so uspešnejši tisti lovci, ki odstrelijo več manj kakovostnih živali, kajti cilj je, da bi imeli telesno in trofejno kakovostno srnjad. »Ocenjujemo, da so lovske družine na tem območju v letu 2008 dobro gospodarile. Posebno veseli smo, da se tudi sami lovci iz leta v leto obnašajo bolj odgovorno in skrbno,« je menil predsednik ZLD Prlekije **Anton Holc**, ki je dodal, da so lovci tudi med seboj kritični in strožji do morebitnih kršiteljev veljavne discipline in pravilnikov.

Potem ko so se že pred dobriimi dvajsetimi (l. 1987) leti združili v svojo območno lovsko zvezo ZLD Prlekije, je ta v minulih

»Posebno smo veseli, da se tudi sami lovci iz leta v leto obnašajo odgovorneje in so bolj skrbni,« je menil predsednik ZLD Prlekije Anton Holc.

stejši vzrok za vse prometne nesreče, torej tudi povoze divjadi,« je med drugim dejal Veberič, ki je naštel konkretne odseke cest, kjer bi morali postaviti omenjene prometne označbe. Dodal je, da so zdaj tudi prlekška lovišča »oškodovana« zaradi izgradnje odseka pomurske avtoceste.

Glede na to, da je v lovskogojitvenem bazenu Prlekija, ki obsega upravni enoti Gornja Radgona in Ljutomer, glavna divjad srnjad, niti ne preseneča, da so, podobno kot vsako leto, tudi tokrat sredi februarja v lovskem domu Radenci pripravili tradicionalno analizo uplenjene srnjadi in razstavo. Le-to je priredila

Za predavanje, ki je bilo organizirano na dan pregleda odstrela divjadi (razstave) v lovskem domu Jež v Radencih, je bilo med prlekškimi lovci veliko zanimanje.

Foto: O. Bakal

letih opravila mnoga pomembna poslanstva v interesu vseh lovcev na tem območju. Dandanes omenjeno zvezo oblikuje 8 LD (**Apače, Gornja Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Ljutomer, Mala Nedelja, Negova, Radenci in Videm**), s skupno okrog 550 člani (od skupno skoraj 22.000, kolikor jih je v vsej državi). Glavna dejavnost prleške lovske zveze oz. vanjo včlanjenih LD je predvsem gojitev divjadi in skrb za naravno okolje v naravi živčih živali, kjer so, po besedah predsednika zveze, Holca, kljub nekaterim objektivnim in subjektivnim težavam, bolj uspešni kot ne. »Vsekakor vlagamo veliko truda s svojim neplačanim delom, zato uspehi ne izostajajo, čeprav so pred nami tudi nekatere ovire. Preveč je namreč poseganja v naravo, spreminjanja naravnega okolja, kar vsekakor vpliva tudi na številčnost divjadi. V našem okolju je glavna divjad srnjad, pred leti pa so bili to še poljski zajec, fazan, poljska jerebica ..., katerih je zdaj veliko manj. Še posebej se trudimo obnoviti številčnost poljskega zajca. Prej namreč nihče ni pripravljen prave strokovne raziskave, zakaj določene vrste divjadi bolj kot ne izumirajo oz., zakaj se bistveno znižuje njihovo število. Sicer pa imamo na območju Prlekije tudi nekaj prehodne divjadi; takšna je npr. divji prašič ...,« je povedal Holc, ki je omenil tudi dobro sodelovanje s kmetijci, vinogradniki in sploh z vsemi uporabniki prostora.

Sicer tudi na območju Prlekije, enako kot v Pomurju, za srnjad poleg že omenjenega prometa največje težave povzročajo kosilnice (pravi obseg škode od njih je težko ugotovljati), freze in druga kmetijskamehanizacijavvinogradnih ter na drugih kmetijskih površinah. Še posebno pereč problem so potepuški psi, ki pogosto ulovijo in raztrgajo srne in drugo divjad. Tovrstne škode na divjadi se sicer res nekoliko zmanjšujejo, a so člani zelene bratovščine še vedno zaskrbljeni. »Potepuški psi nam dejansko povzročajo velikansko škodo, kajti čeprav pri nas veljajo mnogi predpisi, jih mnogi lastniki psov ne upoštevajo, pa tudi izvajanja predpisov nihče ne nadzoruje. Če v Avstriji, npr., ugotovijo čigav je pes, ki se prosto potika v naravnem okolju, lastnika strogo kaznujejo, da ne bi še kdaj pozneje sam tekla naokrog. Če pa pri nas lovec ustrelji dokazano škodljivega klateškega psa, nastanejo zamere in težave; celo kadar

takšnega psa zalotijo pri dejanju, med trganjem divjadi ...«

Prleški lovci želijo čim hitreje in čim učinkoviteje dosegati s kmeti sporazume za nastalo škodo in jo tistim, ki jo utrpijo, tudi poravnajo. Kot smo slišali, so živali v zadnjem času vznemirjene tudi zaradi gradnje nove avtoceste, ki seka lovišča šestih prleških družin. Tudi zato so mnoge živali slabe kakovosti, pri srnjadi, npr., t. i. gumbarji. Lani je k temu svoje prispevala tudi velika suša. Stanje pa bi bilo še slabše, če bi letošnjo zimo zapadlo preveč snega in bi zato srnjad težje prihajala do hrane ...

Oste Bakal

Lov s pobrateno lovsko LD Janžev Vrh

Mrzlo, jasno nedeljsko jutro 14. januarja je obetalo čudovit dan. Dan, ki so ga lovci dveh pobratenih lovskih družin nestrno pričakovali. Tistega jutra so se lovci **LD Janžev Vrh** zbrali pri gostiteljih v lovskem domu LD Pobrežje - Miklavž. Po jutranji kavici in čaju, po domači potici in pozdravu starešine LD Pobrežje - Miklavž je zatrobil lovski rog. Vsi lovci so se zbrali pred lovskim domom gostiteljev, kjer sta jih pozdravila **Milan Ferš**, lovovodja, in njegov pomočnik **Maks Čerič**. Po uvodnih besedah je lovovodja zbrane opozoril na varno ravnanje z orožjem, na disciplino na lovu ter vsem zaželel obilo ognja in lovske sreče. Z avtomobili smo se odpeljali v enega lepših revirjev v naši LD, Dogoško polje.

Po krajšem posvetu je lovovodja določil levega in desnega pomočnika v pogonu, lovski rog je ponovno zatrobil v hladno, sončno jutro in oznanil začetek lova. Nismo še dobro zakoračili po zmrznjeni njivi, ko je Želov španjel že dvignil zajca in ga glasno gonil mimo celotnega pogona, skoraj vse do stojišča. Glede na datum smo lovci za zajcem lahko samo gledali, nekateri navdušenci, ki imajo manj možnosti videti zajca, kako jo ubira pred psom, pa so mu celo pomahali s klobukom. Po slabih dvajsetih minutah 'sprehoda' smo prišli do zaraščenega mesta, kjer so psi začeli dvigovati race in fazane; počilo je tudi nekaj strellov, žal pa smo na koncu pogona ugotovili, da so bili to le strelji 'v prazno'.

Drugi pogon smo začeli pri

Navodila zbranim pred začetkom lova

Malica je bila med pogoni, na terenu.

Foto: M. Gselman

Veseli uplenitelji; le trije so iz domače LD, iz pobratene LD Janžev Vrh. Med gosti je kar 7 lovcev prvič v življenju uplenilo pernato malo divjad.

Miklavških ribnikih, kjer je ponavadi veliko rac. Toda ribniki so bili skoraj v celoti zamrznjeni, zato je bilo tudi rac manj, obenem pa še dovolj, da so nekateri gostje ostali skoraj brez streliva.

Po drugem pogonu smo se zbrali na skupni malici, za katero sta poskrbela lovca **Franč Zajšek** in **Ivan Rus**. Že pri malici, na terenu, se je med gosti razvil

zanimiv pogovor o streljanju na pernato divjad in obetal marsikatero hudomušnost, ki si jo bodo nekateri zapomnili za vse življenje. Po okusni malici (jelenovi domači salami), ptuškem 'luki', domačem kruhu in požirku iz pletenke smo nadaljevali z lovom.

Tretji pogon se je začel obetavno, saj je takoj na začetku psička Doly dvignila fazana, ki ga je

uspešno uplenil gost Maks. Tako obetavno pa ni bilo tudi nadaljevanje, saj je **Ivo Mulec** doživel bližnje srečanje s srno, ki ga je ob skoku zadela v glavo, da je negibno obležal. Lovovodja je takoj ustavil pogon in Ivo priskočil na pomoč. Po nekaj trenutkih, ko se je Ivo spet zbral, so ugotovili, da z njim ni nič hujšega, le malo krvi iz ustnice in nosu mu je priteklo, pa nekoliko zvita očala je imel. Ivo si je kmalu toliko opomogel, da smo lahko nadaljevali z lovom. Tretji in četrti pogon sta bila uspešnejša od prvih dveh. Po četrtem pogonu pa je lovovodja z rogom zatrobil zaključek lova. Lovci smo se odpravili k lovskemu domu, kjer nas je čakal Marko z njegovimi specialitetami.

Preden smo se odpravili k zasluženi pojedini, je lovovodja sklical zbor, se zahvalil za disciplino na lovu, boginji Diani za bogat plen ter vsem upleniteljem, predvsem tistim, ki so prvič uplenili fazana ali raco, zaželel lovski blagor.

Zadnji pogon je potekal v lovskem domu, kjer smo ob odličnem pasulju in dobri kapljici nadaljevali pri malici začeto temo, o 'odličnih' strelcih in hitrih fazanih, pa še hitrejših racah. Tako se je popoldan počasi prevesil v večer, ko smo se vsi zadovoljni, polni vtisov začeli poslavljati. Starešina LD Janžev Vrh se je v imenu vseh gostov zahvalil za odličen lov, dobro postrežbo, gostoljubje in vsem zaželel vse dobro v lovskem letu 2009.

V imenu vseh upleniteljev se je zahvalil **Maks Garmut**, ki je tudi sam uplenil prvega fazana.

Poslavljanja in zahvaljevanja kar ni hotelo biti konca, tako da smo si obljubili, da se bomo spet srečali čez dva dni in se podali na prelet rac na reko Dravo. No, to bo pa že druga zgodba ...

Marjan Gselman

Slovesnost ob 30-letnici pobratenja LD Slovenj Gradec in LU Srndač - Hum na Sutli

Pred nekaj več kot tridesetimi leti sta se na Uršlji gori srečala dva lovca, eden iz Lovačke udruge Hum na Sutli na Hrvaškem in drugi iz LD Slovenj Gradec. Oba sta bila iz gozdarske stroke in velika ljubitelja narave in divjadi. In o čem drugem bi se

lahko dva takšna človeka pogovarjala kot o lovu, divjadi in naravi. Prvi je bil **Ruda Kranjec**, drugi pa **Franc Duler**. Ob slovesu sta oba vedela, da to ni njuno zadnje srečanje. In res je bilo tako. Svoje prijateljstvo in druženje sta poglobljala in prenašala na lovske prijatelje. Kmalu so nastale tesne prijateljske vezi tudi med drugimi člani obeh LD. Sledili so obiski pri enih in drugih in povabila na love.

Kmalu so ugotovili, da bi takemu druženju lahko dali tudi simbolični uradni pečat, čeprav se resnična prijateljstva prenašajo v srcih in čustvih.

LU Hum na Sutli leži tik ob meji med Slovenijo in Hrvaško ob mejnem prehodu Rogatec.

Lovišče meri 3.700 ha, s katerim upravlja 68 članov. Na nizkem gričevnatem, značilnem zagorskem zemljišču, ki je zaraščeno z listnatimi gozdovi, živi predvsem srnjad in veliko male in pernate divjadi.

Tako sta takratni starešini, **Stjepan Završki**, predsednik Lovačke udruge Hum na Sutli, in **Franc Duler**, starešina LD Slovenj Gradec, 10. junija 1978 v Slovenj Gradcu slovesno podpisala listino o pobratenju dveh lovskih družin, kar je dalo zagon za še tesnejše sodelovanje, izmenjavo izkušenj in druženje. Vsako leto so se srečevali enkrat na obronkih Uršlje gore in v gozdovih na njenih pobočjih, ko so lovski tovariši iz Huma lovili gamse, ki jih pri njih ni, ali na prijetnih zagorskih gričih, še vedno bogatih z malo divjadjo, ki se je pri nas pozneje začela številčno že zmanjševati, ali na lovu na srnjake. Vsako takšno druženje je prineslo nove doživljaje in je ostajalo v večnih lovskih spominih in pogovorih. Skupna jim je bila velika ljubezen do narave, divjadi in lova, najpomembnejše pa je iskreno in pristrčno lovsko tovarštvo, ki se je širilo in prenašalo na nove in mlajše rodove lovcev.

Druženje še posebno slovesno proslavijo pet vsakih let. Tako je minilo trideset let uspešnega sodelovanja, ki je v tem času doseglo visok nivo.

Dogodki ob osamosvajanju republike Slovenije in Hrvaške ter vojna so sodelovanje nekoliko zavrlji, prekinili pa ne. Medsebojni stiki so še vedno obstajali, niso pa bili intenzivni. Po krajšem premoru, ki je nastal v teh razgibanih letih, je delegacija lovskih tovarišev iz Huma obiskala svoje prijatelje v Slovenj Gradcu, kjer so se dogovorili,

kako ohraniti in nadalje razvijati sodelovanje. Zopet so bili lovci tisti, ki so presegli politiko in storili korak naprej ter se dogovorili, kako delati v novih razmerah, ko se je med obe republiki zarezala meja.

V soboto, 6. septembra, so v njihovem zares lepem in velikemu lovskemu domu LU Hum na Sutli priredili slovesnost v počastitev trideset let uspešnega in tesnega sodelovanja. Ni bilo odrskih luči, niti vznesenih govorov. Obok prireditvenega prostora je bilo široko nebo in krošnje dreves, namesto slavnostnih govorov pa iskrene in tople besede starih prijateljev, ki so bili veseli, da so se zopet srečali in se želijo družiti še naprej.

Navzoče je najprej pozdravil **Ivica Halapir**, predsednik Lo-

glasovi lovskih rogov skupine rogostop LU Fazan - Krapinske Toplice pod vodstvom **Željka Mihalička**.

Vrhunec prireditve je bil podpis listine o nadaljnjem sodelovanju obeh lovskih organizacij; podpisala sta jo predsednik **Vjceslav Kučič** in **Dušan Leskovec**. Kot se ob takšnih dogodkih spodobi, so podelili tudi lovška priznanja in zahvale. Koroška lovška zveza je na predlog njene komisije za izobraževanje, kulturo in odlikovanja za dolgoletno sodelovanje odlikovala LU Hum na Sutli s plaketo KLZ, LD Slovenj Gradec pa je prejela red II. stopnje Hrvaške lovške zveze. LU Hum na Sutli je za dolgoletno delo podelila priznanja in odlikovanja vsem še živečim ustanoviteljem tega sodelovanja.

Dušan Leskovec in Vjceslav Kučič sta podpisala listino o nadaljnjem sodelovanju.

vačkog saveza Krapinsko-zagorske županije, ki šteje 33 lovskih družin, **Božidar Brezinščak** – **Bagola**, načelnik Občine Hum na Sutli, književnik in pisatelj, ter seveda **Vjceslav Kučič**, predsednik LU Hum na Sutli, in **Dušan Leskovec**, starešina LD Slovenj Gradec. Prisotni so bili tudi drugi visoki gosti iz družbenega in lovskega okolja. **Mario Vodoljak**, tajnik LZ KZZ, dipl. inž. gozd., predsednik občinske skupščine Hum na Sutli **Rajko Jutriša**, predstavnik nekdanje skupne Občine Pregrad **Ivica Krušec** in številni drugi. Vsi govorniki so izrazili zadovoljstvo in veselje, da sodelovanje in prijateljstvo trajata tako dolgo, ter upanje, da se bo ohranilo tudi naprej in preneslo na mlajše generacije. Program sta vodili in z recitacijami lovskih pesmi obogatili prikupni mladenki v zagorskih narodnih nošah. Navdušili so tudi ubrani

Priznanjaza dolgoletno sodelovanje so sprejeli **Dušan Leskovec**, **Janko Dunaj**, **Tomaž Hain**.

Po končanem uradnem delu je sledilo veselo prijateljsko druženje ob značilni zagorski gostoljubnosti domačinov. Stari prijatelji so obujali spomine na lovske doživljaje, ki jih nikoli ne manjka, ter na lovske tovariše, ki so žal odšli iz njihovih vrst.

Zbrano družbo je razveseljeval domači ansambel *Humski old-tajmerji*, ki jim poleg domačih veselih in čustvenih zagorskih melodij in pesmi nista delali težav tudi *Otoček sredi jezera* in *Golica*.

Kar prehitro je minil čas in treba se je bilo posloviti od gostoljubnih domačinov. Snovi za pogovore pa je ostalo veliko. Pa saj se bodo spet kmalu srečali in spet bo lepo. Tako je pač med pravi prijatelji. Do takrat pa hvala vam za vse in na svidenje.

Dušan Leskovec

LD Rakitna je aktivna in prepoznavna

Z nekaj besedami bi rad opisal aktivnost **Lovske družine Rakitna**, ki je s prejšnjo sestavo UO, ki se je z nekaj novoizvoljenimi člani letos spremenila, lani izredno potrudila in izpeljala kar nekaj zahtevnih nalog in projektov. Ne mislim poudarjati, kako uspešno sodelujejo pri raznih raziskavah o naši divjadi, bodisi o jelenjadi in zvereh, ampak na področju družabnosti in povezovanja z drugimi LD. Novembra me je poklical takratni gospodar omenjene LD **Klemen Šušteršič** in me povabil na t. i. »gozdarski lov«. Le nekaj dni za njim me je poklical njihov član in lovski prijatelj **Milan Podlogar** in me prav tako povabil na lov. Ker sem tudi sam gozdar, sem vabilo prav rade volje sprejel in se lova tudi udeležil. Ne bom ga opisoval, ampak bom v nekaj besedah povzel misli starešine **Marjana Šivica**, ki so bile izrečene na zbornem mestu. Povedal je, kako sta v zdajšnjem času pomembna tovariško druženje in posvetovanje s sorodnimi organizacijami in lokalno skupnostjo, ki delujejo na območju lovišča lovske družine. Pozdravni govor je bil namenjen tudi zahvali za številčni odziv udeležencem gozdarskega lova, med katerimi so bile tudi osebe, ki zdaj krojijo slovensko lovstvo, in seveda gozdarji, ki so opazni nosilci sodelovanja z lastniki zemljišč in lokalno skupnostjo. Na tem lovu je bilo mogoče videti slovensko »lovsko smetano« in gozdarje, ki so v LD Rakitna skoraj bolj prepoznavni kot slovenski lovski kraj!

Na skupnem lovu me je s svojo odločnostjo izredno presenetil **Stane Bačar**, ki je kot lovovodja natanko vedel, kaj želi in kaj sta red in disciplina na lovu. To je zahteval tudi od vseh udeležencev, saj je povedal, da je skupni lov lahko izpeljan tako, kot si ga želimo, vendar le ob strogem spoštovanju navodil lovovodje. In pristaviti moram, da je bil zato lovski blagor tudi na mestu...

Prav tako sva bila s soprogo povabljeni na njihov zadnji lov, ki je bil letos januarja, na katerem se na zadnjem pogonu na neki način oddolžijo tudi kmetovalcem za njihovo strpnost in potrpežljivost glede škode od divjadi. Tudi zadnji lov je bil izredno zanimiv s pestro izbranim programom in z lepim pozdravnim govorom starešine Šivica.

Na srečanju je bilo organiziranih kar nekaj družabnih iger, ki so nas spravljele v dobro voljo. Ker letos niso imeli nobenega na novo pečenega lovca, ni bilo lovskega krsta. Zato nam je Klemen predstavil izredno zanimivo in poučno oponašanje jelenovega rukanja, ki je bilo nagrajeno z izrednim aplavzom. Vsakemu lovcu, ki mu je oponašanje jelenjega rukanja blizu, čeprav v nepravem mesecu, je pravim »jelenarjem« po tistih glasovih ostal kar cmok v grlu. Skratka, LD Rakitna se ni treba bati prihodnosti, saj so člani s svojo družabnostjo pokazali, da imajo smisel za sodelovanje, spoštovanje do divjadi, da med seboj ohranjajo zdravo pamet, so povezani z lokalno skupnostjo in – kar je dandanes pomembno – vedo, da divjad brez pravega gospodarja nima prihodnosti.

*Pavel Nared
(LD Begunje)*

Uresničena želja članov dveh LD

Pobratenje dveh lovskih družin

Enaindvajsetega novembra 2008 je bil za člane lovske družine **LD Pobrežje - Miklavž** in **LD Janžev Vrh** nekaj posebnega. Zbrali so se v lovskem

domu LD Pobrežje - Miklavž, da bi uresničili nekajletno željo po medsebojnem sodelovanju in to utrdili s podpisom listine o pobratenuju med obema LD.

Sodelovanje med družinama traja že nekaj let. Sodelujemo predvsem na področju lovskega strelstva in pri izmenjavi lovov posameznikov. V teh letih so se razvile prijateljske vezi med lovci, in to v taki meri, da je spontano nastala želja po tesnejšem sodelovanju in tudi pobratenuju.

Člani obeh lovskih družin so na ločenih zborih lovcev potrdili idejo o tesnejšem sodelovanju in pobratenuju LD. Takoj smo se lotili organizacije srečanja in slovesno podpisovali listino o pobratenuju. Člani obeh družin so se strinjali, da bo ta slavnostni dogodek 21. novembra 2008 ob v lovskem domu LD Pobrežje - Miklavž na Pobrežju. Kljub nekoliko turobnemu vremenu se je zbralo veliko lovcev iz obeh LD, ki so se udeležili pričakovane dogodka.

V uvodnem pozdravu in po krajšem nagovoru je **Marjan Gselman**, starešina LD Pobrežje - Miklavž, poudaril, kako pomemben je dogodek. Ne samo za lovce obeh LD, temveč za vso slovensko lovstvo, saj v zdajšnjem času, ko vsi živimo vsak

zase in drug mimo drugega, ni veliko priložnosti in volje za podobne dogodke. Vse zbrane je nagovoril in izrazil zadovoljstvo ob pobratenuju tudi starešina LD Janžev Vrh **Borut Mithans**. Obe družini je zaželel dolgo in uspešno sodelovanje na lovskem področju, pa tudi na vseh drugih področjih življenja.

Pred podpisom listine o pobratenuju je predsednik LZ Maribor **Branko Kurnik** s krajšim govorom zaželel, naj ta dan ostane vsem članom obeh LD v trajnem spominu, pobratenje pa naj obredi veliko novih lovskih prijateljev, saj so v zdajšnjem času takšni dogodki redkost.

Po podpisu listine in skupnem fotografiranju je sledilo še druženje ob kulinarničnih dobrotah in odlični štajerski kapljici. Z željo, da bi se srečali v čim večjem številu že v nedeljo, 23. 11. 2008, na skupnem lovu v LD Janžev Vrh, smo se zadovoljni prijateljsko poslovili.

Marjan Gselman

Ne spreminjajmo dobrega!

K pisanju članka me je vzpodbudila kolumna predsednika uredniškega odbora dr. **Marjana Toša**, v katerem razmišlja o zdajšnji in prihodnji obliki in vsebini našega glasila Lovec, na katerega smo zaenkrat lahko le ponosni. Že v uvodu naj napišem, da se z večino njegovih ocen strinjam, nikakor pa ne bi smeli dopustiti, da bi začeli z eksperimentiranjem njegove vsebinske oblike, saj se uredništvo očitno ravna po smernicah, ki jih je dala zadnja anketa izpred nekaj let, ko smo lahko izrazili naša mnenja. Avtor članka pravilno ugotavlja, da je Lovec glasilo lovske organizacije in da se nje delo na terenu zrcali v naši reviji. Tudi sam sem sodeloval v anketi, v kateri smo lahko bralci podali svojo oceno o dosednji vsebini in obliki, imeli smo možnost povedati predloge za izboljšanje. Zavedati se moramo, da glavna bralna populacija naše revije izhaja iz lovskih vrst in ji je zato vsebina prilagojena. Zelo pa dvomim, da bomo uspešni z iskanjem nove tržne niše s prodajo glasila v kioskih. Vedeti moramo, da se v zadnjem času še ni spremenil odnos javnosti do lovcev in lovstva nasplo, da bi slovenska mladina in tudi druga populacija nelovcev začela posegati po naši reviji. Majhen

Starešini obeh pobratenih LD s podpisanima listinama in oba praporčka pobratenih LD (Jože Želj in Zvonko Kek)

slovenski tržni prostor je že tako ali tako natrpan z najrazličnejšimi revijami in časopisi ... Zato je že prav, da se glasilo z vsebino prvenstveno osredotoči predvsem na ljudi v zelenih krajih, ki so in bodo ostali najzvestejši bralci našega glasila. Nikakor se ne strinjam z oceno posameznikov, da preveč pišemo o naših lovskih družinah, njihovih jubilejih in jubilaritah iz posameznih LD. Osebnostno menim, da je prav, da se posameznim jubilarantom, ki so desetletja nosilci aktivnosti v lovskih družinah in neplačnega dela v svojih družinah, na tak, javen način zahvalimo za trud, ki so ga vložili v osnovne celice naše LZ Slovenije. Pri tem mislim predvsem na bolj ali manj anonimne lovce v posameznih LD, na katere celo v LD radi pozabljamo, čeprav si tako pozornost več kot zaslužijo z opravljenim delom in osebno skromnostjo! Nenazadnje prostor, ki ga v te namene uporabimo, v povprečju zajema morda le eno stran v naši reviji. Menim celo, da bi ta prostor lahko razširili, in to na račun prostora, ki ga porabimo za oglase in opisovanje dogodkov, ki jih doživljajo posamezni prestižnejši lovci v lovskem svetu. Prav med temi, ki se s svojimi trofejami radi pokažejo lovski javnosti, je precej takšnih (ne govorim na pamet!), ki v trenutkih, ko jih divjad najbolj potrebuje v loviščih svojih LD (zimsko krmljenje male divjadi, pa izdelava lovskih prež, akcije itn.), ni v družbi z drugimi člani. Ob koncu samo še eno mnenje, ki ni nujno, da je sprejemljivo za uredniški odbor. To namreč zadeva prepogosto objavljane fotografije mrtve divjadi. Pogosto so na položeni divjadi vidni krvavi madeži, ki zagotovo ne vplivajo dobro na mlajše bralce. Fotografij res ni mogoče kar izbrisati in lovci, ki se soočamo s krvjo, se moramo bolj zavedati, da našo revijo pošiljamo tudi v vse osnovne šole. Trdim, da učenci nižjih razredov pogosto postavljajo vprašanja učiteljem, zakaj je toliko mrtvih živali na fotografijah. Upam, da soglašamo, da bi takšni otroci raje videli fotografije z živimi živalmi. Zato naj dopisniki, ki uredništvu pošiljajo fotografije, pri izboru sami bolj pazijo na izbor. Uredniškemu odboru želimo še naprej uspešno delo in le ostanite na sedanji uredniški liniji, in sicer po vsebinski pa tudi oblikovni strani!

Miroslav Bauman

LD Sveti Jurij - Jurovski Dol

Odnos človeka do živali se začne že v vrtcu

V Vrtcu Brezno so se otroci v začetku januarja pogovarjali o živalih in odnosu človeka do živali z vzgojiteljicama **Vero Osvald** in **Marijo Zver**. Vsebinski sklop pogovorov so poimenovali *Živali in mi*. Še posebej so se spomnili tistih živali, ki si morajo v visokem snegu in hudem mrazu poiskati hrano za preživetje. Sklenili so, da bodo v tej stiski pomagali pticam. Na igrišču pred vrtcem so namestili ptičjo krmilnico in ptice redno hranili s semenom sončnic. Veseli so opazovali ptice skozi okna vrtca, kako so priletele po hrano, in bili zadovoljni, da so jim pomagali. Ptice so otroke za njihovo pomoč nagradile s čivkanjem in ptičjo pesmico. Ptice bodo veliko koristnega storile tudi za človeka od spomladi do jeseni na sadnem drevju, vrtovih in na polju, ko bodo pobirale razne škodljivce.

Otroci so bili radovedni in so želeli spoznati tudi živali, ki živijo v domačih gozdovih, zato so v vrtce povabili Nininega očka **Bogdana Turnerja**, ki je član LD Kapla na Kozjaku. Z veseljem se je odzval povabilu otrok in v vrtce prišel v slavnostni lovski obleki, zraven pa je prinesel pokazat revije Lovca in preparirane divje živali. Otroci so si z velikim zanimanjem ogledovali fotografije živali v Lovcu, pa tudi preparirane živali, ki so jih lahko božali. Gostu so postavili kar nekaj vprašanj o živalih. Nanje so dobili strokovne in razumljive odgovore. Lovca je tudi poudaril, da je temeljno poslanstvo lovcev varstvo in gojitev divjadi, skrb za ohranjanje narave ter izboljšanje življenjskih razmer zanje. Izrazil je prepričanje, da bodo tudi otroci, ko bodo večji, dodali svoj koristen prispevek k ohranjanju in izboljšanju naravnega okolja.

Mag. Jože Marhl

V Vrtcu Škofije

V našem vrtcu smo ponosni, da negujemo bogato in pestro sodelovanje z različnimi institucijami, zavodi, društvi in posamezniki iz našega okolja. Tako smo 28. 11. 2008 gostili lovca **Stjepana Lugarova** iz LD Gračiče, ki je z zanimivim in prijetnim nastopom otrokom starejših skupin predstavil dejavnost lovcev. Predvsem je poudaril skrb za divjad in druge živali ter skrb

Otroci Vrtca Brezno z lovcom Bogdanom Turnerjem in vzgojiteljicama

za njihovo naravno okolje, kar je temeljna naloga lovcev. To je še toliko pomembnejše, saj v otroških glavah pa tudi v glavah nekaterih odraslih delo lovca vidijo predvsem kot odstrel živali. Otroke je seznanil s pravili, ki jih morajo upoštevati tudi lovci. Povedal jim je, da ima vsaka lovska družina določen teritorij, lovišče, ki ga morajo upoštevati. Pri tem jih je opozoril, katere živali lahko odstrelijo, kdaj ter katerih ne (so zavarovane). S pripovedovanjem zanimivosti o življenju živali, njegovih dogodivščinah v gozdu in njegovem delu je otroke prevzel in navdušil. Našel jim je živali, ki živijo na našem

območju, kako je treba ravnati v primeru srečanja z njimi, kako nekaterim živalim zraste in odpa-de rogove ... Pa ne samo to: otrokom je pokazal nekatere primerke nagačenih živali, značilnosti njihove dlake in perja, ki so ga lahko tudi otipali. Otroke je najbolj zanimalo orožje. Na njim primeren način jim je predstavil tudi lovsko puško in jih pri tem podučil tudi o pravilih varnega ravnanja z njo.

Lovcu Lugarovu se za prijetno srečanje zahvaljujemo in se priporočamo za takšno sodelovanje tudi v prihodnje.

Osebe in otroci Vrtca Škofije
S. F.

Med malčki Vrtca Škofije

PROŠNJA ZA SODELOVANJE PRI POPISU DIVJEGA PETELINA V LETU 2009

Vse lovce, ljubitelje ohranjene narave gorskih gozdov pozivamo, naj se vključijo v akcijo popisa številčnosti divjega petelina, te veličastne gozdne kure, da bi ugotovili stanje in vzroke ogroženosti habitata za njegovo načrtno ohranjanje z lovskimi in gozdnogospodarskimi ukrepi. Popis bo potekal v usklajeni akciji Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS), LZS in ZGS v **jutranjih urah aprila in maja 2009**.

Popisne obrazce bomo razdelili LD in LPN.

Lovci smo tudi varuhi narave; ne glede na to, da divji petelin ni več lovna divjad, nam je vsem lovcem in gozdarjem v največji ponos, če spremljamo stanje velikega petelina v naših loviščih in kaj dobrega storimo njemu v prid.

Dr. Miran Čas (GIS),
vodja in koordinator popisa

Oktobra 2008 je v okviru svoje družine, prijateljev in lovskih tovarišev praznoval svojo 70-letnico **Edvard Krašna**.

Edo je luč sveta zagledal 2. 10. 1938 v vasi Budanje pri Vipavi. Že v mladih letih so ga prevzele lepote Nanosa, pod katerim je živel, zato ni čudno, da se je leta 1968 vključil v lovske vrste LD Nanos, katere član je še vedno.

V svojem 40-letnem lovskem članstvu je v tej LD opravljal različne funkcije, in sicer: starešine (1978 do 1980, 1985 do 1987 in 1999 do 2001), tajnika (1980 do 1982), gospodarja doma (1992 do 1994), predsednika disciplinske komisije (1989 do 1991). Edo je bil aktiven tudi v širši lovski organizaciji, in sicer je bil od 1976 do 1980 član UO ZLD Gorica, od 1994 do 2000 član UO ZLD Gorica, od 2000 do 2007 predsednik skupščine ZLD Gorica in od 1996 do 2006 član UO LZS.

Tako kot v svojem zasebnem življenju tako je tudi v okviru lovstva stalno skrbel za svojo strokovno izobrazbo. Leta 1969 je opravil lovski izpit, leta 1974 pa je končal dopisno šolo za lovske tehnike.

Edo je svoje bogato znanje prenašal na mnoge generacije lovskih pripravnikov, saj je od leta 1975 vse do danes predavatelj na tečajih za lovske pripravnike, občasno pa tudi za lovske čuvaje. Hkrati je od leta 1976 predsednik Komisije za izobraževanje pri ZLD Gorica. V obdobju od leta 1996 do leta 2006 je bil član Komisije za izobraževanje pri LZS.

Edo je zelo aktiven tudi pri seznanjanju širše javnosti oz. nelovcev z dejavnostjo lovcev in lovske organizacije, bodisi s predavanji na osnovnih šolah, pa tudi z vodenjem oddaje *Zelena bratovščina*, ki jo predvaja regionalna TV Primorka že od leta

1999. V obdobju od leta 1996 do 2006 je bil predsednik Komisije za stike z javnostjo pri LZS in redni dopisnik glasila Lovec, eno leto, od 2006 do 2007, pa je bil tudi v. d. glavnega urednika.

Edo je za svoje nesebično delo prejel več lovskih odlikovanj in priznanj. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi III., II., in I. stopnje, ZLD Gorica s priznanjem. Leta 1994 je prejel priznanje za organizacijo srečanja LZS ter avstrijske Koroške lovske zveze na Zemonu pri Vipavi, leta 2005 pa je za svoje zasluge prejel tudi najvišje slovensko lovsko priznanje, Zlatorogovo plaketo.

Za Edo so najčudovitejši dar narave ptice. Odkar se je v strmo skalovje Nanosa ponovno naselil planinski orel, Edija vsako leto vidavamo, kako s kamero spremlja njihov življenjski ritem od dvorjenja, gnezdenja, do prvih poletov; nekako že kar nekaj let na svojih pohodih po lovišču pozablja doma puško. V tesnem sodelovanju s ornitologi je poskrbel že za marsikatero onemoglo ali ranjeno ptico in za njeno namestitev v zavetišče ter vnovično vrnitev v naravo.

Dragi Edo, ob tvojem visokem jubileju ti lovci LD Nanos iskreno čestitamo. Zahvaljujemo se Ti za Tvoje dosedanje uspešno delo v lovskih vrstah ter iskreno verjamemo, da boš še v nadalje aktivno deloval v korist narave, divjadi in lovstva.

LD Nanos – S. V.

Marjan Ahlin, član LD Grosuplje, je 20. 12. 2008, praznoval svoj življenjski jubilej, 70-letnico.

Član zelene bratovščine je postal leta 1962, kot gonjač pa se je skupnih lovov udeleževal že pred tem. Delo in študij ob delu sta mu nekaj časa omejevala večjo aktivnost v LD, pozneje pa je postal nepogrešljiv član

in viden delavec v lovstvu in tudi v lovski kinologiji.

Težko je opisati pestro življenje takšnega lovskega tovariša, ki vsa leta v lovski družini izkazuje veliko tovarištva in je ob vsakem času pripravljen pomagati lovcom.

V lovski družini Marjan že od vsega začetka njegovega članstva opravlja odgovorna dela. Blagajnik je bil osem let, do leta 1976, ko je prevzel funkcijo starešine LD Grosuplje. Zahtevno in odgovorno delo predsednika je opravljal polnih 16 let (1976 do 1980), nato spet od leta 1982 do 1992 ter ponovno od leta 2004 do 2006. Poleg najvišjih funkcij, ki jih je opravljal v okviru LD, je Marjan zaradi svoje visoke strokovne usposobljenosti zelo cenjen tudi v drugih organih lovske in kinološke organizacije. V letih od 1978 do 1981 je bil član izvršnega odbora ZLD Ljubljana, od leta 1977 do 1981 pa je bil član Komisije za odlikovanja pri LZ Slovenije. Že od leta 1998 sodeluje v Komisiji LZS za lovske kinologije, do leta 2006 pa ji je tudi predsedoval.

Lov je Marjanu vedno poglavitna naloga. Zaveda se, da je lov brez ustrezne pomoči pravilno izšolanih štirinožnih prijateljev pomanjkljiv, zato se je že zelo zgodaj vključil in ukvarjal z lovsko kinologijo. Bil je soustanovitelj LKD Ljubljana in tudi njegov predsednik (od 1980 do 2000) ter od leta 2006 do zdaj. Vse od leta 2004 je tudi funkcionar Kinološke zveze Slovenije.

Marjan je za uspešno in zavzeto delo na področju lovstva in kinologije prejel več odlikovanj in priznanj: znak LZS za lovske zasluge ter reda III. in II. stopnje, srebrni in zlati znak KZS za kinološke zasluge ter reda II. in I. stopnje za kinološke zasluge.

Kot zglednemu strokovnjaku in izkušnemu lovcu člani vedno radi prisluhnemo in upoštevamo njegove nasvete.

Dragi lovski tovariš in prijatelj Marjan, vsi člani tvoje LD ti ob tvojem častitljivem jubileju iskreno čestitamo. Želimo ti še obilo zdravja, veliko prijetnih trenutkov v krogu tvoje družine, pa tudi med nami.

LD Grosuplje – M. A.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

85-letnico

Jože Debevec, LD Stara Fužina
Albert Drnovšek, LD Dobrovo
Jože Goričan, LD Puščava
Viktor Jenko, LD Rižana
Rudolf Potočnik, LD Kropa
Janko Urh, LD Stara Fužina

80-letnico

Ivan Burger, LD Brezovica
Rado Cotič, LD Tabor Dornberk - Branik
Ivan Fabjan, LD Jošt - Kranj
Vinko Golc, LD Bled
Rudolf Grm, LD Dole pri Litiji
Janez Jerman, LD Loka
Rudolf Kaloh, LD Malečnik - Košaki
Vincencij Klopčič, LD Mlinše
Rudolf St. Klopčič, LD Mlinše
Viktor Kovač, LD Dobrna
Ivan Levstik, LD Ribnica
Franc Mežnar, LD Dobrča
Samuel Mozetič, LD Tabor Dornberk - Branik
Aleksander Prezelj, LD Sorica
Matija Simonič, LD Smuk - Semič
Alojz Škaza, LD Cirkovce
Jožef Škonja, LD Adlešiči
Alojz Slavko Tomažinčič, LD Ljubinj
Maksimiljan Urbanc, LD Puščava
Viktor Verstovšek, LD Brežice
Anton Zupanc, LD Stara Fužina

75-letnico

Lucjan Bratina, LD Kozje Stena
Jože Čuk, LD Polzela
Ivan Dravčbaher, LD Zeleni Vrh
Peter Durjava, LD Rakovnik
Štefan Hari, LD Petišovci
Konrad Jeseničnik, LD Šmartno na Pohorju
Drago Klinc, LD Polskava
Lucijan Komac, LD Bovec
Viktor Kristan, LD Podgorje

Janez Mostek, LD Turjak
Rudi Polner, LD Pernica
Ivan Polutnik, LD Kozje
Ladislav Presečnik, LD Golavabuka
Janko Repina, LD Pernica
Janez Simonič, LD Duplek
Tomaž Tomažič, LD Radlje

70-letnico

Vid Bau, LD Izlake
Armando Bržan, LD Marezige
Janko Čater, LD Brežice
Franc Černelč, LD Bistrice ob Sotli
Vincenc Debevec, LD Črna Jama
Dušan Dougan, LD Pernica
Vid Ferk, LD Zeleni Vrh
Franc Gantar, LD Sovodenj
Jožef Gomboc, LD Rankovci
Franc Gregorčič, LD Kostanjevica na Krki
Stanislav Gregorič, LD Rakek
Alojz Hlebanja, LD Kranjska Gora
Ivan Jamšek, LD Vipava
Severin Kleindienst, LD Begunjščica
Ivan Andrej Knez, LD Kobarid
Milan Konec, LD Volče
Janez Kuzma, LD Vinica
Jurij Humbert Magajne, LD Most na Soči
Julij Manfreda, LD Most na Soči
Pavel Nabergoj, LD Vojkovo
Jože Pečnik, LD Smrekovec Šoštanj
Jože Pikelj, LD Kropa
Jože Podbršček, LD Fajti hrib
Vinko Prelc, LD Timav - Vreme
Ludvik Sporiš, LD Sovodenj
Ivan Stopar, LD Toplice
Julij Verdonik, LD Gaj nad Mariborom
Ivan Volk, LD Gradišče - Košana
Izidor Zajc, LD Lukovica

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Veliki stenski koledar Lovske zveze Slovenije

JAVNI NATEČAJ ZA IZBIRO USPELH POSNETKOV DIVJIH ŽIVALI

Lovska zveza Slovenije se je odločila, da bo sama pripravila in založila veliki stenski koledar s posnetki divjih živali (divjad in zavarovane vrste). Da bi pri nastajanju koledarja poleg že uveljavljenih naravoslovnih fotografij in članov fotografskih društev sodelovalo tudi čim več naših bralcev, ki jim je kdaj uspelo napraviti kakšno uspešno fotografijo divje živali (predvsem sesalcev in ptic) v naravnem okolju, smo se odločili razpisati

JAVNI NATEČAJ, ki se bo začel 10. aprila 2009 in bo trajal do 1. julija 2009.

1. Kako poslati fotografije?

V trajanju natečaja naj sodelujoči kandidati pošljejo svoje najboljše posnetke, vendar ne več kot deset (predvsem ležeče fotografije) na formatu jpg CD, velikosti od 2 do 4 MB in resoluciji 300 dpi. Vsaka fotografija mora biti poimenovana z latinskim (znanstvenim) imenom živali (npr. volk = *Canis lupus*), imenom in priimkom avtorja (npr. D. Novak) in rimsko številko meseca nastanka (npr. marec = III). Fotografije ne smejo biti prej objavljene kje drugje.

Primer poimenovanja fotografije: *Canis lupus*, D. Novak, III.

V posebno pisemsko kuverto, ki naj bo dodana CD-ju, pa naj avtorji dodajo svoje natančne osebne podatke (ime in priimek, natančen naslov prebivališča, matično številko občana, davčno številko, številko transakcijskega računa in ime banke, kjer je odprto). Pošiljatelj naj ne pozabi dodati tudi list s pomanjšanim seznamom poslanih in poimenovanih avtorskih posnetkov.

Naslov za pošiljko CD s posnetki in podatki avtorja (obvezno po navadni pošti!): Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana z oznako »za KOLEDAR«.

2. Način izbora

Do 1. julija poslane fotografije bo pregledala tričlanska komisija (predstavnik LZS, Uredništva Lovca in strokovnjak - oblikovalec) ter izbrala 13 najustreznejših sezonskih posnetkov divjih živali, ki bodo uvrščeni v veliki stenski koledar Lovske zveze Slovenije. Vse o rezultatu izbora posnetkov, številu sodelujočih avtorjev in poslanih fotografij boste izvedeli v septembrski številki Lovca.

3. Avtorske pravice

Uporabo izbranih avtorskih fotografij v koledarju bo Lovska zveza Slovenije honorirala po veljavnem ceniku Založniške dejavnosti LZS in v sorazmerju s končno določeno naklado koledarja, ki bo določena neposredno pred tiskom. Z vsakim avtorjem izbrane(-ih) posnetkov bomo pred uporabo avtorskega dela podpisali posebno avtorsko pogodbo.

Lovska zveza Slovenije – B. L.

Dva volka v treh dneh

V Sloveniji naj bi po oceni Zavoda za gozdove Slovenije živelo 70 do 100 volkov. Po mnenju nekaterih je to preveč optimistična ocena, drugi, predvsem živinorejci in oškodovan- ci, pa menijo, da jih je (pre)več. Nesporno je, da se številčnost volkov strmo večja, povečuje se tudi njihov prostorski areal, čeprav naj bi pri nas dandanes volkovi naseljevali precej manj prostora kot v preteklosti. Vse več je tudi območij, kjer so volkovi stalno prisotni vse leto. Lani ni bil odstreljen noben volk, saj Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) vse do decembra ni izdalo nobenega dovoljenja, ne rednega ne izrednega, tudi zato, ker to ministrstvo že od leta 2004 neuspešno pripravlja *strategijo upravljanja z volkom*. Na predlog komisije za upravljanje z velikimi zvermi in po mnenju ZGS je MOP izdal dve odločbi o izrednem

spevku ne želim razpravljati o (ne)potrebnosti poseganja med volkove z odstrelom. O tem bo zagotovo izrečenih še veliko različnih mnenj, in sicer strokovnih in tudi 'strokovnjaških'. Za dandanes hočem zgolj zabeležiti nadvse redek dogodek, ko sta v enem samem lovišču, velikem vsega dobrih 6.000 ha, v treh dneh padla dva volka. Bilo je takole, zgodilo pa se je revirju Pogorelec v lovišču s posebnim namenom Medved - Kočevje. Ta lovski revir pokriva predvsem del kočevskih gozdov, ki nagibajo na dolensko stran roškega masiva. Revirni lovec revirja, **Jože Šporar**, že 27 let poklicno opravlja to službo in se z velikimi zvermi, tudi z volkom, pogosto srečuje. In to že vse od mladih nog, ko je z očetom lovil in mu pomagal pri lovskih opravilih v tem revirju. Jožetov oče **Ivan** je bil namreč prav tako spoštovan in pošten poklicni lovec takratnega GL Rog in Jože je lovski revir pravzaprav podedoval po njem. V Jožetovem revirju sta bila zad-

Foto : B. Galjot

Prvi volk – srečni uplenitelj Danijel Kum in revirni lovec Jože Šporar (drugi in tretji z leve) v družbi bratov Štravs iz Podturna, Sandija (levo) in Rada, ki sta tudi sodelovala na lovu.

odstrelu volkov, od katerih je ena, izdana 16. decembra lani, dovoljevala odstrel štirih volkov v loviščih Kočevsko-Belokranjskega LUO. Dejstvo je, da so strokovne službe predlagale odstrel tudi na zahtevo živinorejcev in Kmetijsko-gozdarske zbornice, saj je lani 430 škodnih primerov že preseglo razumne meje. Po podatkih Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja so volkovi samo leta 2008 pokončali 1.500 glav drobnice in 60 kopitarjev (kraški osli, konji in govedo), kar je v denarju skoraj 270.000 € škode.

Na tem mestu in v tem pri-

Foto : M. Artnak

nja volka uplenjena v letih 1982 in 1985. V poznejših letih so se volkovi sicer redkeje pojavljali, v zadnjih letih pa jih je spet vse pogostejše sledil, celo videval in opazal njihovo ponovno stalno prisotnost v revirju tudi tako, da je vse (pre)večkrat pobiral ostankе volčjega plena: mlado jelenjad in srnjad.

V četrtek, 22. januarja letos, je Jože, tako kot domala vsak dan, v jutranjih urah obšel krmišča za divje prašiče in jelenjad in pri tem v novem snegu presledil trop petih volkov. Poznavalsko in mojstrsko, kot to znajo samo dolgoletni lovci z vrhunsko zeleno prakso in odličnim poznavanjem

lovišča, je trop obsledil in na hitro sklical še tri bližnje lovce iz LD Toplice (ZLD Novo mesto). V kratkem pritisku je volka uplenil **Danijel Kum** iz Prapreč pri Novem mestu. Bil je samec, težak 34 kg, s praznim želodcem, samo šop prašičevih kocin je bilo v njem.

Dva dni pozneje, v soboto, 24. januarja, je Jože organiziral še zadnji skupni lov na divje prašiče. Ponoči je spet zapadlo nekaj prstov snežička; več kot dobro za pravo sledenje. Kaj hitro se je vedelo, da sta v pogonu dva para volkov. Pred pogonom je Jože v bojazni, da ne bi padlo preveč volkov, zapovedal, da je treba uplenitev volka takoj, to je še pred koncem pogona, sporočiti od ust do ust; od stojišča do stojišča. V pogonu sta se dva volka nekam izgubila, dva pa sta prišla na stojišče **Bojana Bevca** iz Dolenskih Toplic. Dva strela in kaj hitro je po ustnem telefonu prišla vest: »Volk je pal, volk je padu.« Padla je volkulja, težka 31 kg. Že drugi volk v treh dneh torej!! Veličasten plen – enkratno, dandanes komajda še ponovljivo! Morda je to zgolj naključje, morda le lovski nalet, ko se lahko na hitro, kar mimogrede, odstrela dva volka, ali pa je to tudi eden od kazalcev stanja volčje populacije, ki kaže na že visoko številčnost in veliko stalno prisotnost volka v določenih območjih pri nas.

Branko Galjot

Bližnje srečanje z bobrom

Svojo zgodbo bi rad delil s prijatelji lovci, saj se to, kar se je zgodilo meni, ne zgodi prav pogosto in malo je ljubiteljev lova in narave, ki se lahko pohvalijo, da so videli bobra.

Skoraj vsako leto decembra se odpravim na potep v Slavonijo, kjer je obvezno razvedrilo tudi lov. Slavonija mi je vedno pri srcu, saj je bila iz tamkajšnjih krajev doma moja žena, ki pa mi jo je kruta bolezen vzela lani.

Moje prve stopinje v zeleno bratovščino izvirajo prav iz krajev vzhodne Slavonije, natančneje iz okolice Belišča in Valpova. Tam deluje lovsko društvo Vepar - Belišče in prav v tej družini sem zato reden vsakoletni gost. Zelo dobro se počutim v družbi s tamkajšnjimi lovci, saj z nekaterimi člani traja naše prijateljstvo že več kot trideset let. Vsako leto me z velikim navdušenjem in spoštovanjem sprejmejo medse.

Foto : B. Galjot

Drugi volk – udeleženci uspešnega lova po gasilsko: uplenitelj Bojan Bevc čepi v prvi vrsti (četrta z leve).

Tudi letos je bilo tako, ko so nam na lovu zaigrali in zapeli godci *Slavonski bečari*. Ob dobri jedachi in pijači se je dan spet zavlekel pozno v noč. Z dvema lovcema, Tonom, ki je bratranec moje žene, in Stepkom, sem se dogovoril za lov na race na reki Vučici.

Bila je sobota, 27. decembra, ko smo se zbrali pri Stepku v Bacanjevcih in se odpravili k reki Vučici. Spremljal nas je tudi Stepkov lovski ptičar - žimavec, ki je vrhunski lovski pes in resnično njegov najboljši prijatelj. Veseli in razigrani smo po približno uri hoda v mrzlem jutru, bilo je osem stopinj pod ničlo, prišli v bližino reke. Počasi smo se razporedili in imeli res velik lovski nalet, saj se je iz vode naenkrat dvignilo okroglo dvesto rac. V tem letnem času je pretok majhen, zato tudi širina reke ne presega desetih metrov. Kadar pa so padavine obilne, se širina reke poveča za nekajkrat. Vsi smo imeli priložnost strela in na vodo so padli trije racaki in raca, ki pa je padla na drugo stran vode. Ponjo sta se odpravila moja prijatelja skupaj s psom. Predlagal sem, da ju bom počakal ob reki. Preden sta odšla, sta mi naročila, naj dobro opazujem reko, saj bi se raca, če bi bila le ranjena, utegnila vrniti vanjo. In prav tu se začena moja prava zgodba.

Že ko smo hodili ob reki, sem opazil oguljena in podrtja drevesa in grmovje, ki so bila tudi zelo oglodana. Usedel sem na obrežje reke in užival ob pogledu na polje in vodo. Nenadoma sem opazil, da se v vodi nekaj premika. Nisem verjel svojim očem, kar sem zagledal: bilo je preveliko za pižmovko, nutrija ni bila, pa tudi vidra, ki jo dobro poznam, ni bila. Rahel tok vode je nosil žival od mene, vendar je znova in znova priplavala nazaj in me opazovala nekako s sredine reke. Gledala sva se iz oči v oči, ko sem naposled prepoznal bobra po njegovem značilnem širokem ploskem repu. V trenutku, ko sem dojel, kaj sploh vidim, sta se že vračala prijatelja in bober se je potopil, se ob obali še zadnjikrat prikazal, nato pa izginitil v vodi.

Ves navdušen sem prijateljem pripovedoval, kaj sem videl, onadva pa sta me le debelo gledala. Kazal sem jima oglodano drevje, nakar je Tono dejal, da je to res »dabar«. »No, potem pa sem videl dabra«, sem vzkliknil! Najprej sta me vprašala, koliko žganja sem popil, ko njiju ni bilo, ali pa sem izgubil razum zaradi mraza. Ko sem jima spet še vse

enkrat razložil in pokazal kup objedenih dreves, sta mi tudi onadva počasi začela verjeti, da sem res morda videl bobra v reki Vučici, ki ga še nikoli niso videli. Povedal sem jim, da je to plašen in predvsem ponoči aktiven glodavec.

Poklicali smo predsednika njihovega društva, gospoda **Vlada Madžarića**, in mu povedali veselo novico. Seveda tudi on ni verjel moji pripovedi. Spet nas je vprašal, v kateri gostilni smo bili, najverjetneje predolgo. Zvečer smo se sestali v znani gostilni Svrtan. Ko sem predsedniku podrobno razložil, kaj sem videl, mi je tudi on začel verjeti, vendar se je takoj porodilo vprašanje, odkod je žival prišla v tamkajšnje kraje. Na vprašanje nismo našli odgovora, saj naj bi pred leti naselili bobra na Lonskem polju, ki pa je vsaj sto petdeset kilometrov oddaljeno od kraja, kjer sem videl bobra.

Naslednji dan smo se vrnili k reki, si ogledali podrto drevje in oglodano grmovje, vendar bobra ni bilo v bližini.

Moj dopust v Slavoniji je bil pri koncu in poslovili smo se. V očeh mojih prijateljev sem videl dvom, čeprav so mi hiteli zagotavljati, da tudi oni verjamejo v bobra v reki Vučici.

Petega januarja letos pa mi je Tono poslal naslednje sporočilo:

»Drago, dobroveče! Evotidobra vest. Lovci iz našeg društva, njih 3 su ostali na Vučici sa kamerama i snimili oba dabra. Zatim je predsednik Vlado javio vest ornitološkom društvu Hrvatske. Iz Zagreba su javili, da se pripazi na njih. Drago, kažu dečki, da su uživali, kad su jih gledali i snimili kako mužjak lupa led za ženku. Vele, da imaju ili, da će imat mlade. Lep pozdrav, bog.«

To SMS-sporočilo mi je veliko pomenilo in vesel sem bil, da so se tudi sami prepričali, kaj sem videl pri njih.

Moje prvo srečanje z bobrom v naravnem okolju, pa čeprav v sosednji Hrvaški, je prvo tudi v moji več kot tridesetletni lovski karieri in je v meni zavzelo posebno mesto.

Drago Vešner

Lovci na smučeh

12. Prežihov pokal, 4. veleslalom KLZ in prvi LD Orlica - Vuhred

Minula zima, ki se na Koroškem še vedno ni povsem poslovila, ni bila preveč dolga,

Bober (Castor fiber)

Foto: U. Iff

pusta in turobna. Medtem ko je večina lovcev kar redno obiskovala lovišča in divjadi pomagala z dodatnim krmljenjem, zlasti v višjih loviščih, so se pevci in rogisti vestno udeleževali svojih vaj. Kar nekaj lovcev je tudi smučalo. Ker je bila tudi na Koroškem letošnja zima precej radodarna s snegom, lovci nismo imeli težav pri organizaciji tradicionalnih smučarskih tekmovanj, kot smo jih, denimo, imeli lani, ko jih zaradi pomanjkanja snega nismo mogli organizirati.

Zato so bila letošnja težko pričakovana in tudi privlačnejša. Tako so se koroški lovski smučarji, med njimi je kar nekaj nekdanjih vrhunskih smučarjev, najprej zbrali na posodobljenem smučišču Ivarčko - Ošven, ki je v lasti znanega koroškega lovca in funkcionarja **Jožefa Romana Graha**. Na pobočju Uršlje gore je 25. januarja potekalo tekmovanje v veleslalomu za 12. Prežihov pokal, ki ga že tradicionalno organizira **LD Prežihovo - Kotlje**. Več kot 50 lovcev - smučarjev različnih starosti je svoje smučarsko znanje pokazalo na kar zahtevni veleslalomski progi. Tudi letos je bila celotna izvedba tekmovanja na Ošvenu,

kjer imajo kotljski lovci ob smučišču tudi svojo idilično lovsko kočo, zaupana prekaljenim smučarskim delavcem SK Fužinar - Ravne. Vodja tekmovanja je bil nekdanji vrhunski koroški smučar **Tone Navodnik**, sicer starešina LD Prežihovo, ki je bil zelo zadovoljen z udeležbo in tekmovanjem.

Tako kot na Ošvenu je bilo tudi tekmovanje koroških in štajerskih lovcev na smučišču Bukovnik nad Šentjanžem v Mislinjski dolini, kjer je tekmovanje organizirala Koroška lovka zveza (KLZ) in LD Orlica - Vuhred, povsem lovsko »obarvano« in pestro. Že znano je, da se zlasti tamkajšnji lovci radi oblečejo v lovsko oblačila; vsi tekmovalci so morali obvezno tekrovati v njih. Na privlačnem smučišču Bukovnik – za vzorno urejene proge in celotno izvedbo tekmovanj skrbijo zavzeti delavci Smučarskega kluba Tovarne ivernih plošč iz Šentjanža pri Dravogradu –, je 15. februarja najprej potekal 4. veleslalom za prvenstvo KLZ, nato letos prvič tudi odprto tekmovanje v veleslalomu **LD Orlica - Vuhred**. Organizacijo letošnjega tekmovanja za veliki prehodni pokal

KLZ je prevzela LD Orlica. Nad celotno organizacijo tekmovanja sta bdela prizadevna lovška funkcionarja starešina **Drago Vais** in tajnik **Miloš Pečoler**. Omeniti velja, da je bilo tekmovanje res dobro organizirano, kot bi bilo FIS tekmovanje (številni pokali, lepa praktična darila in pogostitev vseh udeležencev tekmovanja

tudi gledalcev); povezoval ga je **Gregor Kotnik**, starešina LD Bukovje. Vais je odkrito povedal, da imajo največ zaslug, da je LD Orlica sploh organizirala prvo svoje tekmovanje v smučanju, prav njihovi mladi lovci. »*Da smo se odločili prav, je dokaz danes tu na Bukovniku. Zgodil se je namreč lep lovski smučarski*

Zmagovalnim lovskim smučarjem in ekipam je pokale izročil **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ.

Rezultati tekmovanja za Prežihov pokal

Posamezniki:

lovci do 35 let: 1. Mitja Tasič, LD Bistra. 2. Damjan Pešl, LD Prežihovo, 3. Aljaž Kor, LD Bistra;

od 31 do 45 let: 1. Ahac Navodnik, LD Prežihovo, 2. Mirko Kramer, LD Luče, 3. Zdravko Miklašič, LD Mislinja;

od 46 do 60 let: 1. Srečko Skarlovnik, LD Bistra, 2. Maks Skarlovnik, LD Bistra, 3. Branko Gorza, LD Bistra;

več kot 60 let: 1. Drago Dretnik, LD Peca, 2. Andrej Tretnjak, LD Gradišče, 3. Anton Navodnik, LD Prežihovo.

Ekipno: 1. LD Bistra, 2. LD Prežihovo, 3. LD Peca

Rezultati 4. tekmovanja za prvenstvo KLZ

Lovke: 1. Janja Razgoršek, LD Slovenj Gradec

Lovci do 30 let: 1. Mitja Kuperti, LD Slovenj Gradec, 2. Mitja Tasič, LD Bistra, 3. David Pušnik, LD Orlica;

od 31 do 45 let: 1. Ahac Navodnik, LD Prežihovo, 2. Boštjan Gorza, LD Bistra, 3. Zdravko Miklašič, LD Mislinja;

od 46 do 60 let: 1. Zdravko Kričaj, LD Slovenj Gradec, 2. Srečko Skarlovnik, LD Bistra, 3. Maks Skarlovnik, LD Bistra.

Več kot 60 let: 1. Drago Dretnik, LD Peca, 2. Ožbalt Fajmut, LD Golavabuka, 3. Jože Rogina, LD Orlica.

Ekipno: 1. LD Bistra, 2. LD Slovenj Gradec, 3. LD Prežihovo.

Rezultati 1. tekmovanja LD Orlica - Vuhred:

Lovke: 1. Janja Razgoršek, LD Slovenj Gradec

Lovci več kot 60 let: 1. Drago Dretnik, LD Peca, 2. Ožbalt Fajmut, LD Golavabuka, 3. Jože Rogina, LD Orlica.

Od 46 do 60 let: 1. Zdravko Kričaj, LD Slovenj Gradec, 2. Srečko Skarlovnik, LD Bistra, 3. Tone Hudernik, LD Janžev Vrh;

od 31 do 45 let: Franc Kos, LD Bistra, 2. Boštjan Gorza, LD Bistra, 3. Zdravko Miklašič, LD Mislinja;

do 31 let: 1. Mitja Tašič, LD Bistra, 2. Aljaž Kos, LD Bistra, 3. Mitja Kuperti, LD Slovenj Gradec.

Ekipno: 1. LD Bistra, 2. LD Slovenj Gradec, 3. LD Orlica.

Foto: F. Rotar

Na Bukovniku so se letos lovci prvič popeljali tudi s »pležuhom«.

dan, ki je navdušil tekmovalce in obiskovalce,« je poudaril Vais. **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, ki je bil pred leti med pobudniki za lovsko smučarska tekmovanja, pa je dejal, da koroški »jagri« še kako znajo svoje lovsko življenje popestriti tudi pozimi. »Danes niso samo smučali in prvič tekmovali tudi s koroškim »pležuhom«, ampak so ob dobri malici in pijači še bolj utrdili sicer dobro lovsko prijateljstvo. Marsikatero smo rekli tudi o minulem lovskem letu, in z mislimi že tudi načrtovali nove uspehe pri gojitvi in odstrelu divjadi, na področju izobraževanja, lovske kulture, strelstva in kinologije,« je pripomnil Leskovec.

Franc Rotar

Kam s kožami naših kožuharjev

Na jesenskih brakadah opazimo, da po pozdravu lovini nekateri uplenitelji lisc ponujajo

solovcem »zrele« lisice. Nekoč zelo cenjena trofeja zdaj nima domala nobene uporabne vrednosti več. Nesmiselna gonja proti nošenju krzna je uničila strojenje krzna in krznarstvo. Dve spoštljivi obrti s stoletno tradicijo.

V Sloveniji na leto uplenimo od 10.000 do 15.000 lisc in 1.500 kun. Škoda, da uplenitelji zavržejo velik del kožuhov. Čeprav na svetu 85 % krzna pridobijo z umetno vzrejo in le 15 % z lovom, je odpor proti gojenju zajel tudi prostoživeče kožuharje. Koža divjadi je vendar naravna dobrina, tako kot meso, divjačina, pa jo zaradi dvoiličnosti zavržemo. Iz kopalne kadi odplaknemo z vodo tudi dete.

V slovenskih klavnicah so lani zaklali 130.000 glav govedi, 380.000 prašičev in 34 milijonov osebkov perutnine. Vse to smo Slovenci, z redkimi izjemami, okusno pripravljeno z užitkom pojedli. Naše žene in dekleta pa si ne upajo s krznom več v javnost! Pa ne samo pri nas! Angle-

Foto: B. Skumavc

Krznarska delavnica Gerberei Schlüsselmayer iz Avstrije je pokazala lepo posteljno pregrinjalo iz lisičjih kožuhov.

ški kraljevi hiši oporekajo kučme kraljeve garde iz krzna črnega medveda (baribala), papežu pa obrobe kapuce in klobuka iz hermelinovega krzna. Tu pa sam gospod Bog obmolkne! Spopad med modo in »varuhi živali« tudi še ni odločen.

Ker ne smemo dopustiti, da bi

kojencev Radenci ter Zavodu za šport in turizem pridružil še vrtec Radenski mehurčki. Vsako leto namreč na pohodu sodelujejo tudi najmlajši, a ne samo kot pohodniki, pač pa tudi kot najmlajši kulturniki.

3. Medgeneracijski pohod je lani potekal prav na svetovni dan

Foto: F. Matko

Pred lovskim domom v Boračevi

se razmerje med plenilci in plemom zaradi opuščanja lova lisic in kun še poslabšalo, moramo iskati druge možnosti uporabe krzna. Na letošnjem februarjem sejmu Die Hohe Jagd (Visoki lov) v Salzburgu sta bila krznarstvo in galanterija iz usnja divjadi dobro zastopana. Posebno pozornost mi je vzbudila ugledna avstrijska krznarska hiša Gerberei Schlüsselmayer, ki je na stojnici v okviru svoje bogate ponudbe predstavila tudi pestro sešito pregrinjalo iz lisičjih kožuhov. Kot posteljno pregrinjalo v lovski ali počitniški koči je to kraljevsko darilo, v primerni velikosti pa tudi za stare kosti v dolgih zimskih večerih.

Bruno Skumavc

Medgeneracijski pohod do lovcev

Že leta 2006 je Društvo upokojencev Radenci oziroma njegova predsednica **Marija Erveš** dala pobudo o možnosti za izvedbo vsakoletnega medgeneracijskega pohoda v domačem kraju, ki naj bi se ga udeležilo čim več krajanov vseh generacij. Zavod za turizem in šport je ob tem predlagal, da bi bil za čas pohoda najprimernejši dan 27. september – vsakoletni svetovni dan turizma. Tako je bil prvič pohod organiziran jeseni 2006 s 65 udeleženci, drugič pa jeseni 2007 s 70 udeleženci. Kot soorganizator se je lani Društvu upo-

turizma, 27. septembra, ki se je imenoval Odgovor turizma na izziv podnebnih sprememb. Udeležilo se ga je 108 pohodnikov, ki so se zbrali pred Domom starejših občanov Radenci. Tam so najprej zasadili spominsko drevo – lipo, ki naj spominja na lansko hudo neurje, ki je v radenskem parku podrlo večino dreves. Lopate so zasadile vse tri »ta glavne« organizatorice pohoda, **Marija Erveš, Cvetka Kšela in Sabina Senčar**. Temu dogodku je sledil pohod. Pot je bila prilagojena vsem generacijam, od najmlajših do najstarejših, pa tudi invalidom; vodila je mimo vrelca ob Prisojni cesti do lovskega doma v Boračevi, kjer je pohodnike sprejel in pozdravil tajnik LD Radenci **Franc Smolko**. Udeleženci pohoda so si v lovskem domu lahko ogledali številne lovske trofeje in številna priznanja, pokale in diplome z različnih srečanj ter tekmovanj lovcev.

Pohod se je nadaljeval mimo bližnjega čebelarskega doma ter do turistične pisarne na avtobusni postaji v Radencih. Od tam so krenili do spomenika osamosvojitvene vojne leta 1991, kjer so prižgali svečke, se napotili do cilja v športni dvorani v Radencih. Tam je bila zaključna slovesnost 3. Medgeneracijskega pohoda. Vse udeležence pohoda in druge zbrane goste je pozdravil župan Občine Radenci, **Mihael Petek**, ki se je tudi sam udeležil 3. Medgeneracijskega pohoda.

Filip Matko

Zimska preizkušnja žena lovcev LD Ormož

Bližal se je konec sezone skupnih lovov na malo divjad, ko so žene in partnerke lovskih tov arišev v **LD Ormož** staknile glave in ugotovile, da ne želijo biti udeležene samo pri tradicionalnem zadnjem pogonu po zadnjem lovu in pranju lovskih pumparic, temveč si želijo pridobiti tudi prave lovske izkušnje. Tovarishi lovci so popustili tihemu pritisku in organizirali dodatni lov ter nanj povabili svoje boljše polovice. V vabilu so jih pozvali, naj se primerno oblečejo in navedli »obvezno opremo«.

Tako smo se 11. 1. 2009 ob 9. uri zbrali pri šanku v Domu društev v Ormožu, popili kavo in preverili, kako so gospe (Berta, Bojana, Darinka, Darja, Dragica, Micka, Mimica in Nada) upoštevale navodila. Ob ustrezni obutvi, oblačilih in oprtniku z malico so vse pozabile na najpomembnejši rekvizit – palico. Iz zadrege jih je rešil lovovodja **Rudi Plavec**, ki je s seboj pripe-

ljal pol drvarnice, misleč, da bo udeležba še številnejša. Dame smo pograbile svoje »orožje« in tako pripravljeni smo se skupaj odpeljali v lovišče – v Lagune. Na zbornem mestu sta nas najprej nagovorila starešina LD Ormož **Bojan Maček** in lovovodja **Rudi Plavec** ter povedala bistvena navodila o poteku lova. Nato smo se razdelili na »bojne skupine« in že je zadonel lovski rog, ki je naznanjal začetek. Gospe so bile jedro pogona, ki sem ga vodila podpisana s svojo štirinožno prijateljico Čito, ki je bila za tisti dan moja boljša polovica, in je odlično opravljala svoje delo ali, kot je dejal kolega: »*Trajba boljše, pa še pritožuje se ne.*« Pridružila sta se nam tudi gospodar **Franc Antolič** in lovovodja s svojima goničkama (psici Ada in Kaja).

Še pred začetkom so dame pokazale, da jim poznavanje lovskih običajev ni tuje, saj so bile vse po vrsti opremljene tudi s 'pristrčnicami', čeprav jih v 'obvezni opremi' nismo navedli.

Prvi pogon se je začel in gospe so bile, kot se za njihov sloves

Na začetku so gonjačke najprej pozorno prisluhnile lovovodji Rudi-ju Plavcu in starešini Bojanu Mačku.

Prvi lov z gonjačkami LD Ormož

Upokojitev - kaj je to?

To je čas, ko človek opusti poklic in delo, ki ga je opravljal desetletja, kar je pomemben mejnik vsakega človeka. Mnogi, ki sem jih srečeval v svoji ordinaciji, so temu mejniku pripisovali več slabih strani kot dobrih. Pogosto sem poslušal, da je to »upokojitveni bankrot«, »socialna smrt«, »upokojitveni šok« itn. Spraševal sem se, ali vse to res, kar so navajali. Za nekatere je to res, za druge ne, odvisno, kakšno delo so opravljali in kako so se pripravili na upokojitev.

Nekdaj se ljudje niso srečevali s tem problemom. Dela so opravljali po svojih zmožnostih do pozne starosti, v okviru družine, ki je bila zanje edina produkcijska skupnost. Industrializacija, gospodarski in družbeni razvoj ter z njo povezana delitev dela so razbili idilo preteklosti. Družinsko in poklicno delo sta se razcepila. Večina ljudi dandanes svo-je delo in ustvarjalnost razdaja družbi, ta pa jim v starosti zagotovi varnost v obliki upokojitve s pokojnino; dejansko pa jim odvzame delo, ki so ga opravljali trideset do štirideset let.

V glavnem so se mnogi veselili upokojitve, čim bolj pa se jim je ta čas bližal, bolj jih je begal. Upokojitev za mnoge prinaša številne težave, posebno v mestu, v industrijskih naseljih, pri intelektualnih poklicih, manj pri fizičnih delavcih, manj pri ženskah kot moških in manj na podeželju.

V aktivni dobi zaposlitev človeku določa, kdaj bo vstal, kdaj šel od doma, kdaj se hranil, kdaj počival, kdaj šel na dopust itn. Ko se upokoji, si mora sam izpolniti svoj čas z vsebino. Za nekatere je zelo hud problem zmanjšanje stikov z ljudmi in dnevnih obveznosti, kar jih obda z občutkom notranje praznine. Presahnejo jim viri informacij, izgine občutek potrebnosti, koristnosti, lastne veljavnosti itn. Mnoge bega tudi finančna stran, ker je v času upokojitve manj ugodna, in še bi lahko naštevali.

Odnos do upokojitve in njeno doživljanje sta odvisna od pripravljenosti na upokojitev. Tisti, ki imajo jasne načrte za čas po upokojitvi, lahko gledajo na njo z optimizmom. Tisti pa, ki se miselno ne ukvarjajo s svojo prihodnostjo, bodo razočarani, izgubljeni. Seveda je veliko odvisno od človekovega značaja, interesov, hobijev.

Kaj početi, ko se upokojiš, je za nekatere težko vprašanje. Tisti, ki so se na to pripravili, so našli način, kako se odtrgati od nedela, poležavanja, od televizijskega ekrana. Na podeželju ni težav, ker mnogi kmetujejo, se intenzivneje posvečajo vinogradu, sadovnjaku, vrtu, kar so že prej počeli v prostem času, čebelarjo, gobarjo; mestni upokojenci planinarijo, hodijo na ribolov, lov, se vpišejo na univerzo za tretje življenjsko obdobje, potujejo, se vključujejo v prostovoljstvo in razna intelektualna društva ter tako iščejo nadomestilo za izgubljene stike. Veliko je možnosti, da si upokojenec zopet pridobi občutek pripadnosti, občutek, da ga kje potrebujejo, iščejo, vabijo, da je koristen.

So pa tudi takšni, ki čim se upokojijo, zapadejo v kritikantstvo, nerganje, ustvarjajo le konflikte in so nadloga povsod, kjer se pojavijo; celo doma, kjer maltretirajo svoje s svojimi »modrostmi« in pričakovanji. Ne redko iščejo nadomestke za usahla prijateljstva pri šanku.

Kako bodo upokojenci živeli: ustvarjalno in srečno ali osamljeno in zavrženo, je v veliki meri odvisno od njih samih. Za upokojitev je treba predvideti veliko stvari in se nanje pripraviti. Treba si je zagotoviti socialno varnost: pokojnino, stanovanje, opremo, tehnične pripomočke. Ohranjati je treba dobre, strpne medsebojne odnose, se prilagajati spremembam, ki jih prinašajo starostna leta, tehnični razvoj in družbene spremembe, tudi z dodatnim izobraževanjem. Za vse to pa je bistveni pogoj, da ohranimo bistrost duha, fizično kondicijo in zdravje z zdravim načinom življenja, kar je naloga vsakega posameznika. Seznaniti se je treba z načeli zdravega načina življenja in se po njih ravnati.

Vsaki sam odločiti, kako bo preživel svoj čas kot upokojenec. Čakanje, nerganje, kritiziranje vseh in vsakogar, ker nihče ne stori ničesar, kar bi rešilo njegove težave, je brezupno, zgrešeno pričakovanje; sam se mora poriniti naprej.

Prim. dr. Lojze Števanec

spodobi, primerno glasne. Malo so se zapletale v gostem rastju in kljub -10°C zabredle v vodo do kolen, a jih to ni oviralo; pogumno so nadaljevale ter v nadaljevanju dvignile precej fazank. Presenečene so bile nad bogatim znanjem svojih partnerjev, ki so jih prepoznali na daleč. Puške so ostale neme. Lov se je nadaljeval na manj prehodnem terenu in gospe so si zavzeto utirale pot naprej. In tako naprej in naprej do mesta, kjer sta nas čakala zakurjen kres in topla malica. Lovski rog je trikrat zatrobil svojo značilno melodijo, naznanjajoč konec lova. Poskrbeli smo za pozdrav lovni, se zahvalili vsem skupaj za lep lov in gonjačkam postregli z bogačem. Tokrat so se res izkazale in sklenili smo, naj bi lov postal tradicionalen, če se ga bodo le želele udeležiti. Upamo, da jih bo prihodnje leto že več in morda kmalu ne bom več edina lovka v tej lovski družini.

Tanja Plavec

Potrjena prisotnost teritorialnih šakalov na Ljubljanskem barju

V Sloveniji se šakali sicer pojavljajo že več kot 50 let, vendar doslej še nismo mogli zanesljivo potrditi prisotnosti stalnih teritorialnih skupin (več informacij o pojavljanju šakalov v Sloveniji najdete v članku v Lovcu, 1/2008). Zato smo se odločili, da v okviru aktivnosti društva **Dinaricum** (Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov) izpeljemo popis, s katerim bi lahko potrdili prisotnost teritorialnih šakalov. Metoda popisovanja šakala je podobna tisti za popise mnogih vrst ptic in nekaterih drugih vrst zveri. Na izbranih točkah predvajamo posnetek zavijanja šakalov in nato beležimo potencialne odgovore. Ker se na izzivanje odzovejo samo teritorialne skupine, lahko na tak način preverimo, ali so neke že vzpostavljene stalni teritoriji šakalov. Najprimernejši čas za to je januarja in februarja, ko poteka parjenje in so šakali najbolj odzivni.

V drugi polovici februarja letos smo med popisom na Ljubljanskem barju na območju lovišča LD Brezovica zabeležili odgovor dveh teritorialnih družin šakalov, s čimer smo potrdili, da so šakali na Ljubljanskem barju že vzpostavili stalne teritorije. To sicer ni ravno presenečenje, saj je bilo Ljubljansko barje že

prej znano kot območje z največ podatki o pojavljanju šakalov. Gosta zaraščenost, vlažni habitati, obilica glodavcev in drugih malih sesalcev, človeški ostanki hrane ter le občasna (izjemna) prisotnost volkov so namreč razmere, v katerih lahko šakali preživijo in se potencialno tudi razmnožujejo. Vsi taki pogoji so na Ljubljanskem barju.

Ob tem se postavlja vprašanje, kakšni bi bili lahko vplivi šakalov na okolje. Na podlagi dosedanjih raziskav iz tuje lahko sklepamo, da bi lahko še najbolj vplivali na populacijo lisic, saj sta s šakalom pogosto v tekmovalnem razmerju, pri čemer šakal zaradi svoje velikosti ponavadi prevlada. Ponekod so ugotovili pomemben vpliv na pižmovko, ki se kot tujerodna vrsta pojavlja tudi na Ljubljanskem barju. Nasprotno splošnemu mnenju pa šakali naj ne bi pomembneje vplivali na parkljusto in pernato divjad, ker ne pomenita omembe vrednega deleža v prehrani šakalov in ju lovijo le izjemoma, kar ne vpliva na njune populacije.

Z zbiranjem podatkov o pojavljanju šakalov v Sloveniji bomo v okviru društva Dinaricum in Biotehniške fakultete nadaljevali tudi v prihodnje. Če bi kdor koli opazil šakala, njegove sledi ali slišal njihovo zavijanje, vas prosimo, da informacije posredujete na e-naslov: miha.krofel@gmail.com oziroma 051/228-717.

Miha Krofel, univ. dipl. biol.

Nenormalna obarvanost prostoživečih živali

10. septembra lani me je obiskal lovec **Darko Lokar** iz LD Hubelj. Pokazat mi je pripeljal srnjačka – mladička, popolnega beličneža (albina), ki ga je tisto jutro uplenil blizu vasi Dolga Poljana pri Ajdovščini. Srnjaček je imel poleg bele dlake bele še parkeljce, smrček in rdečkaste oči, kot je vidno tudi na posnetkih. **Popolni albinizem**, sem ugotovil; za albinizem uporabljamo tudi slovenski izraz beličnost, nastane pa zaradi pomanjkanja oz. odsotnosti barvila (pigmenta) pri pripadnikih sicer značilno obarvane vrste sesalca ali ptice. Izraz albinizem je izpeljanka iz latinske besede *albus*, ki pomeni bel. Pojav ni ravno pogost, vendar je pri nekaterih vrstah pogostejši, npr. pri damjakih in stepskem dihurju (*Mustela*

eversmanni). V raznih delih Evrope so nekoč stepskega dihurja udomačevali in ga uporabljali za pokončevanje hišnih glodavcev in za lov na divje kunce. Nje-

Albino stepski dihur ali vretica - *Mustela furo*

Foto: E. Krašna

Albino srnji mladič iz LD Hubelj (10. 9. 2008)

Belična (albino) kanja z belimi kremplji, kljunom in rdečimi očmi

govo udomačeno obliko – vretico (*Mustela furo*) poznamo tudi pri nas (hišni ljubljenci).

Poznamo tudi **delni albinizem**, pojav, ki ga srečamo pri sesalcih in pticah. V takem primeru imajo živali bele le posamezne dele telesa. Navadno so pri delnih albinih parklji, smrček,

kljun, kremplji in oči normalno obarvani. Doslej sem največ delnih albinov opazoval pri kosih (*Turdus*).

Včasih najdemo v naravi namesto belih tudi rumenkasto obarvane sesalce in ptice. Tak pojav imenujemo **flavizem** ali slovensko **rumeničnost**. Beseda je nastala iz latinske besede *flavus*, ki pomeni rumen. V takem primeru pri živalih prevladuje rumeno barvilo ali pigment. Rumenkasto so obarvani le dlaka ali perje, preostali deli telesa so normalno obarvani. Flavizem se pogosteje pojavlja pri damjakih in stepskem dihurju, vendar ga najdemo tudi pri drugih sesalcih in pticah.

V naravi najdemo tudi osebe, ki so temneje obarvani, kot je njihova normalna obarvanost. Tak pojav imenujemo **melanizem** in izhaja iz grške besede *melanos*, ki pomeni črn. Dlaka in perje takih živali sta temna, skoraj črna. Temno obarvanost povzroča temno rjav endogeni pigment, ki ga v organizmu sintetizirajo nekatere celice. Tudi melanizem se najpogosteje pojav-

lja pri damjakih, saj v njihovih populacijah najdemo kar 10 do 15 % živali temno obarvanih. Pogosteje se pojavlja tudi pri srnjadi in divjih kuncih. O melanistični srnjadi lahko več preberemo v knjigi Antona Simoniča *Srnjad* (na straneh 94 in 95), kjer je tudi fotografija melanističnega srnjaka. V knjigi avtor navaja, da je v nekaterih nemških deželah,

ki tako srnjad varujejo, tudi do 50 % melanistične srnjadi.

Med pticami je še najbolj znana načrtno vzgojena temna (melanistična) zvrst navadnega kavkaškega fazana, ki je znan pod imenoma »*tenebrosus*« ali »francoski fazan«.

V naravi se nenormalno obarvani osebkci navadno ne razmnožujejo, ker prej propadejo (narava jih izloči). Bolj so »na udaru« plenilcev in tudi nas lovcev, ki na tako žival prej ukrivimo prst, ne glede na znana verovanja, da uplenitev bele živali prinaša nesrečo, celo skorajšnjo smrt. Vsem slovenskim in tudi srednjeevropskim lovcem je znana legenda o Zlatorogu – bajeslovnem belem gamsu z zlatimi rogi, ki je v davnih časih vodil in varoval trop divjih koz v triglavskem pogorju. Maščeval se je številnim lovcem, ki so njemu in tropu stregli po življenju. Rane, ki so mu jih zadali lovci, pa si je zdravil s triglavsko rožo.

Edvard Krašna
LD Nanos

Posebno obliko delnega albinizma imenujemo tudi šekavost.

Flavističnega srnjaka je konec 18. stoletja upodobil neznani bavarški umetnik.

Lov in slikarstvo trdno povezuje

Zadnji februarški petkok večer v Šmihelu pri Pliberku ni bil pester in odmeven samo zaradi zadnjih priprav na letošnje deželne volitve na avstrijskem Koroškem, ampak tudi zaradi zelo dobro pripravljene in privlačne slikarske razstave, ki jo je v avli tamkajšnje nove občinske stavbe pripravil komaj 24-letni **Lukas Kraut**, mladi slovenski lovec, član Kluba prijateljev lova iz Celovca in Kluba lova iz Šmihela. Zdelo se nam je, kot bi Kraut, ki izhaja in zavedne slovenske-koroške družine, s svojo zanimivo slikarsko razstavo želel nekoliko utišati sicer pester in oster predvolilni boj za »prestižne« občinske in deželne politične funkcije ter dati svoj mladeniški prispevek vsem tistim svojim slovenskim rojakom, ki so bili vpeti v letošnje volitve. Menimo, da mu je to lepo uspelo. Le malokateremu slikarju uspe privabiti na svojo razstavo toliko obiskovalcev, kot jih je uspelo Lukasasu. Ne samo zaradi njegovih vedno boljših in cenjenih del, ki ga že uvrščajo med priznane mlade avstrijske slikarje, prav verjetno tudi zaradi volitev. Razstavo, ki je bila zaradi Kvarteta bratov Smrtinik z res dobrim programom še privlačnejša, je odprl župan Občine Šmihel **Fritz Flödl**. Niso si je prišli ogledat samo številni lovci in ljubitelji lovske slikarske kulture s te in one strani Pece. Med njimi so bili tudi: dr. **Ferdinand Gorton**, koroški deželni lovski mojster, **Walter Kulterer**, glavni urednik lovskega časopisa Kärntner jäger, **Franc Košutnik**, lovski mojster okrožja Velikovec, **Mirko Kumer**, predsednik KPL iz Celovca s svojimi lovskimi tovariši ter nekaj lovcev iz LD Peca - Mežica, na čelu katerih je bil starešina **Pavel Steblovnik**. Prišli so novinarji, med katerimi je bil tudi naš prijatelj **Franč Wakounig**, in nekaj gospodarstvenikov ter zdajšnjih in prihodnjih avstrijskih politikov.

Lukasasu, ki se s slikarstvom ukvarja že od otroških let, zaupal nam je, da je prve risbe divjadi naslikal že pri šestih letih, je bila ljubezen do narave in lova tako rekoč položena že v zibelko. Koroški slovenski lovec je bil že njegov praded. Lovci so tudi njegov stari oče, 83-letni **Stanko**, oče **Beno**, ki je vodja lovskih čuvajev v okraju Velikovec in lovski pedagog, ter brat **Kristijan**. Sam je lovec od 16. leta; »lovski list«, kot sam

pravi, ima že sedmo leto. »Ko mi je oče Beno kot otroku za božič kupil prve navadne barvice, se je v meni začela prebujati še večja želja po risanju,« se svojih slikarskih začetkov rad spomni Lukas. »Pri 15 letih me je slikanje že tako prevzelo in zasvojilo, da sem vedno bolj čutil potrebo po izpo-

polnjevanju. Ko sem občudoval dela slovenskega lovskega slikarja Jurija Mikuletiča in drugih, je moja želja po slikarskem znanju neprestano naraščala. Ta prvih in ta pravih slikarskih tehnik in veščin sem se kar dobro naučil pri nemškemu slikarskemu mojstru dr. Jorgu Mangoldu.«

Lukas Kraut že od nekdaj najraje slika gozdne kure.

Tri generacije Krautovih »jagrov« iz Šmihela pri Pliberku (od desne): stari oče Stanko, mladi slikar Lukas, oče Beno in drugi sin Kristijan.

Na pobočjih Pece, kjer Lukas Kraut večino prostega časa preživi na lovu, mu narava in divjad dajeta neprestan navdih za slikanje novih lovskega motivov. Najbolj ga privlačijo gozdne kure in gamsi, ki jih je na Peci na srečo še vedno dovolj. Ruševce, divji petelin in gams so zato tudi največkrat njegovi objekti, upodobljeni v akvarelni tehniki. Na razstavi smo prisluhnili starejšima lovcema, ki sta dolgo stala ob sliki ruševcev in velikega petelina in na glas ocenjevala slikarske Krautove umetnine: »Glej, ta dva sta tako živo naslikana, kakor bi pravkar priletela s Pece, ta veliki pa tam gori tudi pozimi svatuje ... Ja, res dobro jih je upodobil,« so si bili enotnega mnenja tudi mnogi drugi obiskovalci iz obeh koroških dežel.

Franc Rotar

O lovu v Kanadi - nekoliko drugače

Veliko praznih obljub a (pre)malo radosti!

Cenjeno uredništvo Lovca, dovolite, da bralce in lovske tovariše seznanimo še z drugačno lovsko zgodbo z lova na losa v Kanadi. Ne zaradi našega lovskega neuspeha, temveč predvsem zaradi odnosa organizatorjev, ki so v žepe spravili lepe denarce, potem pa na nas skoraj pozabili. Nekateri se nam žal celo povsem izmikajo in pri tem pozabljajo, da slab glas seže v deveto vas in da jih vsa minula dobra dela in slava ne morejo odvezati od odgovornosti. Ne materialne, ki v tej zgodbi sploh ni pomembna, pač pa tiste moralne, občedloveške in, če hočete, tudi lovsko-tovariške. Oglasili smo se zato, da slovenskim lovcem predstavimo slabo izkušnjo, da preprosto ne bi preveč naivno nasedali lepim besedam in velikim obljubam. Mi smo se iz te šole veliko naučili; upamo, da boste kakšen koristen nauk iz nje potegnili tudi drugi slovenski lovci. Verjamemo, da bo uredništvo imelo toliko poguma in moči, da bo naše pismo objavilo v Lovcu, sicer nam preostanejo še nelovski mediji.

In zdaj k naši nič kaj radostni lovski zgodbi z lova na losa v Kanadi. Za to obliko lova na losa v Kanadi sva se s prijateljem **Slavkom Piršem** odločila na podlagi predhodnega sestanka z **Blažem Kržetom**. Ta je na sestanku vsem udeležencem lova zagotovil, da je lov na losa v Britanski Kolumbiji 100 %, ker naj

bi bili losi tam tako pogosti, kot so pri nas srnjaki, s tem, da volka lahko uplenimo mimogrede. Blaža Kržeta poznam kot starostno slovenskih lovcev, zato sem mu popolnoma zaupal. Na podlagi odločitve mi je Blaž Krže posredoval elektronski naslov dr. Branka Palčiča iz Vancouvra s pojasnilom, da bo v nadaljevanju v Kanadi v njegovem imenu dr. Branko Palčič urejal vse aktivnosti, povezane z organizacijo lova.

V nadaljevanju sem po telefonu in elektronski pošti vzpostavil stik z dr. Brankom Palčičem, kateremu sem poslal tudi denar za lov. Vsa komunikacija je potekala tudi z vednostjo Blaža Kržeta, kateremu sva z dr. Brankom Palčičem pošiljala izvod elektronske pošte v vednost, pa tudi potrdila o nakazilu denarja. Dr. Branko Palčič nas je pričakal na letališču v Kanadi in nas obiskal tudi v lovišču. Preskrbel nam je čiste spalne vreče, ker bi iz tistih, ki jih je imel v koči lastnik lovišča Hans Terhorst, lahko skuhal mastno in črno juho.

V času 10-dnevnega lova v lovišču s Slavkom Piršem in mojim sinom, ki je bil z nama kot spremljevalec, nismo videli ne losa ne volka. Hans Terhorst, ki je vodil lov, se je pritoževal, da so losi v visokogorju, kamor pa nas on zaradi starosti ne more voditi. Četudi bi uplenili losa v visokogorju, v dolino ne bi mogli transportirati njegovega mesa, ker on pač lovi zaradi mesa. Pritoževal se je tudi, da mu dr. Branko Palčič ni nakazal vsega denarja in je od mene in Pirša zahteval, naj mu plačava vsak še po 500 CAD. V nadaljevanju je bilo ugotovljeno, da je dr. Branko Palčič lastniku lovišča v celoti poravnal vse naše obveznosti in je lastnik lovišča samo naloževal in od naju hotel izsiliti še od vsakega po 500 CAD. Dr. Branko Palčič mi je po elektronski pošti posredoval kopije nakazil, Hans Terhorst pa je v telefonski konferenci, ki jo je organiziral dr. Branko Palčič potrdil prejem celotnega zneska.

Zaradi neuspešnega lova sem po elektronski pošti poslal Blažu Kržetu in dr. Branku Palčiču zahtevek za povrnitev denarja za trofejo losa, ki ga nismo niti videli. Po izjavi lastnika lovišča, Hansa Terhorsta, naj bi znašal pavšal za trofejo losa okoli 1000 evrov. Dr. Branko Palčič se na moje pisanje redno odziva, dočim se Blaž Krže ne odziva in molči. Ob odhodu iz Kanade sem Hansu Terhorstu posredoval svoj elektronski naslov. Pri tem mi je zago-

toval, da se bo oglasil, vendar se doslej še ni.

Kot lovec se zavedam, da 100 % lova ni. Vendar smo se z lova vrnili razočarani, ker trofejnih losov nismo niti videli. V času vodenja z lastnikom lovišča smo videli samo eno kravo losa. S prijateljem sva prepričana, da sva upravičena do povrnitve plačila za trofejo, ki je nisva uplenila. Kot sem že navedel, se lastnik lovišča in organizator lova Blaž Krže na to zahtevo ne odziva.

Janez Petrič,
LD Motnik - špitalič

Pripis uredništva:

Po daljšem oklevanju in temeljiti presoji uredniškega odbora smo se vendarle odločili za objavo pisma, katerega vsebina se bo verjetno obravnavala še kje drugje. Za objavo smo se odločili tudi zaradi dodatnih opozoril in klincev nekaterih slovenskih lovcev, ki imajo z organizatorjema lova, o katerih piše prizadeti Janez Petrič, enake izkušnje. Opozorili so nas, da bodo problematiko obširno predstavili vseh slovenski javnosti, saj je nedopustno, da se posamezniki, ki so jim doslej tudi zaradi njihovega ugleda, strokovnosti in splošne veljave v lovstvu polno zaupali, na njihove pripombe sploh ne odzivajo. Ni seveda stvar uredništva, da presoja, kdo ima prav in kdo ne, o tem bodo konec koncev lahko iskali pravico tudi na sodišču, pač pa je naša dolžnost, da poleg zanimivih reportaž o lovu po svetu in lovskih doživetjih objavimo kakšno zgodbo še iz lovsko manj svetle strani. Na nas so se zaradi slabe izkušnje Janeza Petriča obrnili še Branko Lončarič iz Benedikta, Marjan Kramberger iz Svete Ane, Milan Hedl iz Zgornje Velke in Ernest Veršič iz Trnovske vasi. Slednji je bil v Kanadi še najbolj razočaran, saj mu je bil dodeljen 72-letni vodnik, ki je bil sploh prvič v revirju, v katerem naj bi ga vodil na lose. Bivanje je bilo nemogoče: 9 dni je bil brez prave hrane in pijače, lovil je le nekaj malega zjutraj in zvečer, od lova ni imel nič, saj je bil njegov lov primer, kako se ne bi smelo loviti. Vse to so povedali Blažu Kržetu; bili so zelo vljudni in korektni, obljubil jim je, da se jim bo oglasil in da se bodo o vsem skupaj pogovorili. In pri tem je bojda tudi ostalo, zato so toliko bolj razočarani in prizadeti. O drugih podrobnostih prizadeti nočejo priti umazanega perila v javnosti, pričakujejo le nekaj prijaznega opravičila in želijo vsem lovcem, ki se odločajo za

love v tujini, preprosto sporočiti, naj bodo nekoliko previdnejši, ko se odločajo za organizatorje in posrednike.

M. T.

Titan

Z veseljem vam sporočamo, da so optični izdelki Tasco ponovno na slovenskem trgu. Svetovno uveljavljena optična znamka je dobila novega kapitalskega lastnika v firmi Bushnell.

Največji svetovni proizvajalec športne optike Bushnell se je odločil, da je vredno obdržati uveljavljeno in kakovostno znamko Tasco. Tako se je nabor uveljavljenih tržnih znamk, ki jih združuje krovna firma Bushnell, povečal še za eno.

Obnovljena proizvodnja strelnih daljnogledov Tasco obsega predvsem izdelke zgornjega kakovostnega razreda. Vrh ponudbe strelnih daljnogledov Tasco so strelni daljnogledi serije Titan.

Serijo predstavljajo štirje strelni daljnogledi, ki so konstruirani za potrebe evropskih lovcev.

Tokrat predstavljamo strelni daljnogled Tasco Titan 1,5 – 6 x 42. To je uveljavljen in evropskim lovcem dobro znan strelni daljnogled, ki pa ga približno po enem letu ni bilo na tržišču. Obnovljena proizvodnja evropskim lovcem ponovno omogoča nabavo odličnega in vsestranskega strelnega daljnogleda, ki je bil namensko narejen za evropsko tržišče. Izjemno čvrsto telo daljnogleda iz zlitine z dodatkom titana v premeru meri 30 mm, tako kot je to običajno pri evropskih strelnih daljnogledih s spremenljivo povečavo. Temu je prilagojen tudi namerilni križ, ki je tipa 4A. Daljnogled je primeren za skupne love za strele od blizu, ko uporabimo najmanjšo pove-

čavo, 1,5-krat, pa tudi za bolj oddaljene cilje, ko uporabimo povečavo 6-krat. Močnejši namerilni križ 4A omogoča zanesljivo merjenje tudi v večernem mraku.

Vidno polje pri najmanjši, 1,5-kratni povečavi je celih 20 m, kar omogoča zanesljivo merjenje na gibljive cilje, npr. na divje prašiče na skupnem lovu.

Kakovostna optika Premium SuperCon omogoča visok kontrast in zelo svetlo sliko tudi v razmerah zmanjšane vidljivosti. Strelni daljnogledi Tasco so bili vedno znani po zelo svetli sliki. Titan serija obsega najboljše strelne daljnogleda, kar je bilo doslej predstavljenih pod to tržno znamko.

Strelni daljnogledi Titan so v nekaj letih, ko so bili na voljo na evropskem trgu, pridobili sloves odličnih in zelo uporabnih optičnih izdelkov. So povsem vodotesni, odporni proti zameglitvi in udarcem. Zaradi izjemno čvrste ohišja so zelo primerni za zahtevne lovce, ki intenzivno lovijo na takšnem terenu, kjer je vedno možnost padca.

Predstavljeni strelni daljnogled je kompakten izdelek, saj je dolg samo dobrih 30 cm. Zaradi čvrste ohišja in kakovostnih optičnih leč je po teži enak primerljivim evropskim strelnim daljnogledom. Pokrovčki nastavitvenih bobničev so nizki in estetski. Stopnje nastavitve namerilnega križa so zelo natančne, premikanje stopenj jasno čutimo in tudi slišimo.

Strelni daljnogledi Tasco so tudi med slovenskimi lovci vedno imeli krog zvestih privrženec, ki so znali ceniti dobro optiko in zmerno ceno. Serija Titan sicer ni ravno poceni, vsekakor pa je še vedno zelo ugodno razmerje med kakovostjo in ceno. Po novem za strelne daljnogleda Tasco Titan velja desetletno jamstvo kakovosti.

Reklamna predstavitev
Rodeoteam, d. o. o.

Model: T156X42N4A, povečava: 1,5- do 6-krat 42, križ: 4A, teža: 465 g, dolžina: 305 cm, vidno polje: 20 m (1,5 x)/6,7 m (6 x), izhodna zenica: 14 mm (1,5 x)/7 mm (6 x).

Na Črešnjevskem pokopališču smo se v začetku decembra 2008 poslovili od spoštovanega krajana in lovca **Ivana Pučnika**, ki je umrl 5. 12. 2008.

Ivan se je rodil 17. 8. 1927 na Črešnjevcu v kmečki družini in tudi sam postal kmet – uspešen sadjar, znan po vsej Sloveniji in tudi v zamejstvu. V svojem bogatem življenju je bil Ivan tudi viden kulturni in politični delavec, povrh vsega pa igralec in pevec v domačem kulturno-umetniškem društvu, član Zveze borcev in nazadnje Društva upokojencev.

Na njegovi zadnji poti ga je spremljala množica sosedov, prijateljev in lovskih tovarišev, ki jim je bil mentor in vzornik. V Lovski družini Črešnjevec je imel Ivan Pučnik najdaljši staž, saj je bil predan lovstvu od leta 1953 in je bil tudi eden od ustanoviteljev LD Črešnjevec. V lovstvu je aktivno deloval več kot 50 let in v tem času opravljal številne funkcije: gospodar LD je bil v letih 1954 do 1960, starešina od 1960 do 1965 in od 1968 do 1970 in od 1972 do 1980, predsednik NO LD od 1965 do 1968 in član NO od 1988 do 2004. Člani LD smo ga spoštovali in upoštevali njegovo mnenje. Bil je pobudnik gradnje lovskega doma, ki smo ga zgradili največ s prostovoljnim delom. Živel je za naravo, se zavzemal za varstvo gozdov in divjadi ter svoje bogate izkušnje prenašal na mlade. Za svoje pionirsko delo v LD Črešnjevec je prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje.

S spoštovanjem se ga bomo spominjali.

LD Črešnjevec – T. D.

Številna množica prijateljev, znanec in krajanov, veliko gasilcev, še posebno pa lovcev se je lani konec novembra zbrala na pokopališču v Ambrusu. Sedem lovske praporse domače in sosednjih LD ter pet praporov gasilskih društev je zaplapolalo v zadnje slovo dragemu lovkemu prijatelju **Jožetu Zajcu**, članu LD Suha krajina, ki je po hudi bolezni umrl 26. 11. 2008.

Viharjev Jože, kot smo ga klicali po domače, se je mnogo prežgadolj posloval od nas. Izgubili smo dobrega in iskrenega prijatelja ter pravičnega, poštenega in vsestransko razgledanega lovca in človeka, ki je pustil velik pečat v LD Suha krajina, v lovstvu na splošno in tudi v domačem kraju. Zaradi širokega znanja, naprednih misli ter pozitivnega gledanja in pristopa je bil nepogrešljiv člen pri vseh večjih projektih in skupnih akcijah, ki so potekale v KS Ambrus.

Rodil se je na Malem Korinju 2. 10. 1942 in zaradi velike ljubezni do narave in divjadi je 5. 9. 1965 vstopil v LD Suha krajina. Že takoj na začetku je pokazal, da bo lovec s srcem in dušo. Kot mlad, zagnan in aktiven član se je takoj vključil v vsa dela s področja varstva in gojitve divjadi, sodeloval je pri gradnji lovskega objekta ter bil velik zagovornik varstva narave.

Zaradi njegovega bogatega lovskega znanja in priljubljenosti pri

solovcih so mu člani kmalu zaupali pomembne funkcije v LD Suha krajina: od leta 1967 do leta 1970 je bil član UO, od leta 1970 do 1976 je deloval kot kinološki referent, od leta 1969 do 1972 je opravljal tudi čuvajsko službo, nato pa je v letih od 1976 do 1982 vestno opravljal delo tajnika LD. Višek njegovega lovskega udejstvovanja je obdobje od leta 1982 do 1990, ko je polnih 8 let zelo uspešno, pravično in razsodno opravljal funkcijo predsednika LD. Naslednjih dvanajst let je bil podpredsednik LD in je nudil veliko in nesebično pomoč predsedniku LD. Od leta 2006 je bil predsednik NO LD Suha krajina. Polnih 43 let je bil član naše LD, od tega kar 41 let na odgovornih funkcijah.

Zaradi lovskega zasluga ter njegovega predanega, odgovornega in uspešnega dela v lovstvu je LZS Jožeta odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, KZS pa mu je za delo na področju kinologije podelila srebrni znak. Večkrat je bil odlikovan tudi v svoji LD; leta 1976 je prejel plaketo za zasluge, leta 1986 pa zlato plaketo LD Suha krajina.

Kljub priznanjem in nagradam je Jože ostal preprost človek, ki ni nikoli povzdignil glasu, temveč je s svojo mirno in preudarno besedo vedno pomiril strasti in spretno, odločno ter pošteno rešil marsikateri zaplet v lovske družine. Zelo bomo pogrešali njegovo prisotnost na sejah, pa tudi njegov naravni lovskega talent, njegovo toplo besedo in koristen nasvet. Zavzemal se je za dobre odnose med lovci in kmeti ter tudi sicer zagovarjal odprtost lovske organizacije navzven. Vse pozitivne in dobre zglede je prenašal na mlade lovce in z veliko vnemo pripovedoval šaljive lovske dogodivščine.

Jože, hvala ti za vse, kar si dobrega in koristnega storil za lovstvo. Hvala ti, da si bil naš član, da smo te imeli čast spoznati, se družiti in s teboj deliti lepe trenutke, se od tebe učiti lovske pravičnosti in poštenja ter spoznavati tvoj etični odnos do divjadi in lovskega tovariša. Mirno počivaj v domači zemlji, ambruški gozdovi, ki si jih imel tako rad, pa naj ti šumijo v trajen spomin. Nikoli te ne bomo pozabili!

LD Suha krajina – R. B.

Dvaindvajsetega oktobra lani je vrste LD Pugled zapustil ustanovni in nadvse spoštovani član **France Garbajs**. Rodil se je 3. 6. 1914 v družini, ki je imela svoje korenine v Šentpavlu, nasproti znamenitega Pugleda, ki je leta 1941 v

svojih nedrjih nudil varno zavetje prvim partizanom.

Otroška in mladeniška leta je preživljal ob potočkih, na lazi in travniških Molnikih, kjer je spoznaval naravo. Želel si je postati lovec. Željo mu je začasno zavrla vojna vihra, v kateri je opravljal nevarne naloge aktivista OF. Lovec je postal leta 1946 in bil ustanovni član takratne LD Dobrunje. V tej LD je v letih od 1949 do 1953 opravljal dolžnost tajnika. V letih od 1959 do 1960 in ponovno od 1969 do 1971 je bil starešina LD Dobrunje oziroma pozneje LD Pugled. Štiri leta je bil član UO ZLD Ljubljana in skoraj 10 let član disciplinskega razsodišča pri tej ZLD.

V LD Pugled je od leta 1971 do 1985 opravljal funkcijo predsednika disciplinskega razsodišča. V letih 1985 do 1992 je bil predsednik NO LD. Več kot 6 let je bil nato član izpitne komisije pri ZLD Zasavje. Vse našeto priča, kako vsestransko dejaven je bil v lovske organizaciji. Kot izredno pravičen lovec je z vsem srcem vzgajal njemu najljubše lovske pse – brak jazbečarje. Svoje bogate lovske izkušnje, kinološko znanje in smisel za organizirano delo v lovstvu je vedno in povsod prenašal na mlajše.

Za dolgoletno požrtvovalno delo v lovske organizaciji je France Garbajs prejel znak LZS za lovske zasluge in reda I. in II. stopnje. Po dolgi bolezni je leta 2000 postal častni član LD Pugled.

Člani LD Pugled smo se od našega Franca poslovili na ljubljanskih Žalah, kjer mu je še poslednjič zatrobil lovskega rog. V lovske vrstah bo ostala za njim velika praznina, vendar nam bo ostal v spominu kot pravičen lovec in dober lovskega tovariš.

France, v miru počivaj v večnih loviščih in naj ti bo lahka slovenska zemlja!

LD Pugled – A. T.

V prvih dneh letošnjega januarja, po 74 letih življenja, se je končala življenjska pot **Janeza Janežiča**. Umrl je 4. 1. 2009. Vedeli smo, da je bil zadnja

leta nekoliko slabšega zdravja, vendar nas je njegova smrt presenetila, saj je bil še med našim obiskom pred novim letom kar okreten in dobre volje.

Janez se je rodil 2. 1. 1935 in je bil dolgoletni prizadeveni član LD Tomišelj. Kot velik ljubitelj narave, gozda in njegovih prebivalcev se je odločil za gozdarski poklic in je že leta 1950, v okviru šolanja za gozdarskega tehnika, opravil tudi lovskega izpita. Kot gozdar je bil na območju Iga dobro

znana osebnost. Od njega smo se poslovili na ljubljanskih Žalah, kjer se je njegovega pogreba udeležilo veliko krajanov in lovcev, predvsem z območja Iga in Tomišlja. Na njegovo željo je bil pogreb opravljen z vsemi lovskega častmi. Pogrebu je dal svojevrsten pečat tudi cerkveni del, ki ga je v Ljubljani vodil mariborski pomožni škof, ki je bil pred leti župnik na Igu in sta se z Janezom dobro razumela.

Janez se je v lovske vrste včlanil leta 1961 v LD Zilce, nato pa je zaradi službene premestitve za revirnega gozdarja leta 1968 prestopil v LD Tomišelj, ki ji je ostal zvest do konca življenja. Kot dober poznavalec gozda in divjadi je v lovske bratovski hitro prevzel zadolžitve. Bil je družinski tajnik (od 1975 do 1981 in od 1986 do 1989), nato je bil predsednik disciplinskega razsodišča LD (od 1982 do 1984), predsednik NO (od 1993 do 1994) in član IO ZLD Ljubljana (od 1995 do 1997). Dolgo je vodil tudi komisijo za ocenjevanje škode od divjadi, kjer je probleme reševal tako, da sta bili zadovoljni obe vpleteni strani.

Janez je bil velik ljubitelj lovskega psov. Njegovi kratkodlaki pitčarji so ga redno spremljali na službenih obhodi, pa tudi na lovu; ponavadi ob kolesu, s katerim se je dolgo vozil.

Za dolgoletno zavzeto delo v lovske vrstah je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje. Lovske kinologije je namenil veliko časa in tudi na tem področju mnogo prispeval lovstvu. Za zasluge na tem področju je prejel srebrni in zlati znak KZS.

Čeprav Janezu zdravje zadnja leta ni služilo ravno najbolje, je bil vedno začen in dobrodošel lovskega tovariša, če že ne na lovu, pa vsaj ob topli kmečki peči našega lovskega doma. Zavzel se je za gradnjo lovskega doma in s svojimi aktivnostmi ter znanjem veliko prispeval k njegovi dograditvi, za kar mu bomo vedno hvaležni.

Lovci živimo z naravo in razumemo njene zakonitosti. Prav nepisani zakon narave določa, da bo vsakdo, ki se je rodil, v nekem trenutku tudi umrl. Smrt je sestavni del narave. In ta zakon je veljal, da je prišel tudi Janezov čas. Na koncu življenjske poti vsakega ostanje le spomini; ljudje živijo naprej s spomini na prijatelje in znance. Janeza se bomo spominjali kot aktivnega lovca, vzornega tovariša in vestnega funkcionarja, ki je s svojim delom in zgledom veliko storil za našo LD in bil lovstvu v ponos.

LD Tomišelj – L. B.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Jože Vesel, LD Prestranek, * 9. 12. 1946, † 15. 12. 2008.
Herman Tavčar, LD Kras, Dutovlje, * 28. 11. 1934, † 5. 10. 2008.
Slavko Škrinjar, LD Kras, Dutovlje, * 13. 5. 1919, † 30. 11. 2008.
Andrej Zupet, LD Škocjan, * 29. 9. 1951, † 26. 2. 2009.

Dragomir Dragoš, LD Loka, Črnomelj, * 30. 1. 1947, † 15. 2. 2009.
Milan Sušin, LD Globoko, * 25. 10. 1942, † 29. 1. 2009.
Izidor Žonta, LD Hubelj, * 16. 7. 1924, † 1. 9. 2008.
Jože Komperšek, LD Pesnica, Jarenina, * 9. 10. 1946, † 8. 8. 2008.

Umrli časten spomin!

Istrski brak

Kinološka študija dr. Ivana Lovrenčiča

(Nadaljevanje)

Risba istrskih goničev. Naslikal Tomaž Jamšek.

Ne pisali bi, da ima istrijan včasih (zuweilen) tudi rdeče lise. Istrijan ima skoraj vedno lise vsaj po glavi (masko) in ni nikoli četrverooček kakor korošec, četudi lisa leži kedaj okrog oči. Ta lisa pa tudi ni rdeče barve, marveč sme biti samo oranžno rumena in sicer sočna, ne blede, toda tudi ne zamolkla ali celo rjava kakor kostanj, kar je znak tuje krvi. Tretja barva je nedopustna, pa najsi je morda samo nekaj dlak tretje barve. Priznati pa moramo, da smo deloma mi sami krivi, če nimajo Nemci točnega opisa naših istrijanov, ker se domači lovci niso pravočasno potrudili, da bi bili predstavili istrijana tujim kinologom v pravilni obliki in obleki.

Ne mislim pa pri tem na naš KLB, saj on je začel svoje delo šele pred nekaj leti. V mislih imam lovce prejšnjega stoletja, ko se je v Avstriji pričelo kinološko gibanje. Zlasti se mi zdi zelo čudno, da se za stvar ni zavzel Laska sam, ko vendar v svoji razpravi piše doslovno:

»V prvi vrsti bi bilo misliti na to, tej pasmi - namreč resastim istrijanom - pri Avstrijskem društvu za vzrejo psov priboriti v najkrajšem času priznanje konstantne pasme, obenem s pravico vpisa v Avstrijsko rodovno knjigo.«

Obrača se v prvi vrsti na Koroško društvo za zaščito lova v Celovcu in njemu polaga na srce, naj to izvede. Zakaj ni tega apela naslovil na »Krajnsko društvo za varstvo lova« v Ljubljani, ne morem prav razumeti, saj je tiste čase bilo na Krajnskem gotovo vsaj toliko istrijanov kakor na Koroškem. Res pa je, da je koroško društvo bolj živahno delovalo na torišču kinologije kakor pa krajnsko: zlasti je prirejalo smotre in razstave psov, dočim se krajnsko društvo do kaj takega ni povzpelo. Korošci se pa seveda za našega istrijana spet niso tako živo zanimali kakor za svojega korošca in so svoje kinološko delo usmerjali predvsem za sloves svojega »avstrijskega braka« in pa za novo zvezdo, za pojntingerca. Na ta način je ostal naš istrijan, ki je gotovo vsaj tako stara in konstantna pasma kakor korošec, v ozadju.

Šele po priključitvi Avstrije k Rajhu so to stališče, kakor sem že gori opisal, revidirali. Toda tudi pri tej reviziji naš istrijan ni

mogel priti v poštev, ker ni spadal v nobeno prej navedenih petih nemških skupin. Danes je istrski brak v inozemski kinologiji priznan kot konstantna pasma s pravico vpisa v rodovne knjige le na podlagi reproducitete, ki velja za vse kinološke organizacije, združene v »Mednarodni kinološki federaciji« s sedežem v Bruslju (Federation Cynologique Internationale) kratica: (F.C.I.) Mimo grede hodi omenjeno, da federacija živi danes prav za prav samo na papirju, ker je sedanja svetovna vojna njeno delovanje zavrla, prav ko se je imela vršiti glavna skupščina, leta 1942 v Ljubljani.

Ker že govorimo o inozemstvu, ne bo odveč, če se ozremo nekoliko po inozemski literaturi, kako piše o našem istrijanu. V poštev pridejo seveda samo v nemškem jeziku pisana dela, kajti Francozi, Angleži in Italijani poznajo našega istrijana samo toliko, kolikor je najti kako drobtino o njem v nemško pisanih člankih. Ruskim kinologom je istrijan povsem nepoznan, kar velja tudi za Čehe in Poljake: O Srbih in Hrvatih ne govorim, ker se je kinološko gibanje pri njih začelo šele z ustanovitvijo našega kinološkega saveza (JKS).

Najtemeljitejše delo o pasmah psov v nemščini je brez dvoma »Zgodovina in opis pasem psov« (Geschichte und Beschreibung der Rassen des Hundes), ki jo je spisal Ludvik Beckmann in izdal leta 1894 v Braunschweigu. Bil je po poklicu slikar in se je posvetil predvsem študiju in slikanju živali. Rojen 21. II. 1822 v Hanovru, je prepotoval zaradi študija psov vso Nemčijo, Švico, Belgijo, Francijo itd. Knjiga obsega dva debela zvezka, ima nad 700 strani in mnogo izvirnih podob raznih pasem. V uvodu se bavi z anatomijo psa in njegovim zgodovinskim razvojem. Istrskega braka žal ne pozna, vsaj ne navaja ga nikjer. Celo pri zgodovini pojntingerca pogrešno navaja, da je nastal s križanjem hanoverskega barvarja s korošci (!) Doslovno pravi:

»Danach entstanden die rauhhaarigen, roten steiermarkschen Bracken durch wiederholte Kreuzung hannoverscher Schweißhunde mit karntner glatt- und rauhhaarigen Bracken.«

Naš resasti istrijan, ki je dognano pravi oče pajntingerca, tudi pri tem sicer temeljitem nemškem kinologu ni prišel do veljave ali vsaj do milosti, da bi ga imenoma navedel in mu priznal očetovstvo pajntingerca.

Da so resasti belo rumeni braki pri tirolskih lovcih v rabi, mu je znano, kajti na koncu opisa pajntingerca piše doslovno:

»Rauhhaarige, weiße und gelbe Bracken kommen in Sudtyrol unter dem Namen, welsche Bracken; vor.«

Pri Beckmannu najdem še eno mesto, ki se mora nanašati edino le na našega istrijana in sicer na kratkodlakca. Ko opisuje tirolskega braka, ki takrat še ni bil priznan kot samostojna pasma, navaja pismo barona Lazzarinija iz Inomosta, ki pravi:

»V splošnem tukaj ne uporabljajo tako velikih in težkih brakov kakor v Avstriji. Žalibog, malo dobrih in čisto vzrejenih psov je tukaj, vendar se tu in tam pojavi še kak precej lep primerek. ... V dolini gorenje Inne, so bili doma beli, rumeno lisasti kratkodlaki braki, ki so bili morda s švicarskimi tekuni (Laufhunde) v sorodu: tako težkih uhljev kakor jih imajo švicarski tekuni jih je tukaj malo videti in opaziti.«

Prav ta opomba glede uhljev kaže, da so bili to gladki istrijani in ne švicarji.

Druga nemška kinološka veličina, Rihard Strebel, našega istrijana tudi ne pozna. V svojem obširnem delu Nemški psi (Die Deutschen Hunde), ki je izšlo v Frankfurtu a. M. po 1903, ga sploh ne omenja, vsaj jaz nisem našel nobene besede o njem. Pač pa pozna našega ilirskega ovčarja pod imenom »istrski ovčar« (Istrianer Schaferhund). Pri tej priliki naj omenim, da je naš Savez hotel vpeljati našega ovčarja v oficialno inozemsko kinologijo pod imenom »kraški ovčar« in ga je pod tem nazivom prijavil F.C.I. kot avtohtona pasma Jugoslavije. Ob naziv »kraški ovčar« so se spotaknili Italijani, češ da Kras ne pripada le Jugoslaviji, marveč tudi njim in da zato mi ne moremo kraškega ovčarja proglašati za avtohtono pasmo Jugoslavije. Da ta spor rešimo po najkrajši poti, smo dali kraševcu ime »ilirski ovčar«, pa je bil mir. Naziv »istrski ovčar«, kakor ga je izbral dunajski kinolog Ch. Kammerer, nam ni bil všeč; prvič lahko vodi do zamenjave z istrskim brakom, drugič pa je ta pasma razširjena po vsem Krasu notri v Albanijo in ni omejena samo na Istro.

(Se nadaljuje.)

Razpored lovskih kinoloških prireditev za leto 2009

LKD Gorenjske,

Mestni trg 29, 4220 Škofja Loka; tel.: 386 (4) 512-13-63

11. 4. 2009 PZP, Spomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Marinšek v Naklem, LD Udenboršt.
23. 5. 2009 Telesno ocenjevanje lovskih psov. Zbor ob 8. uri na prostoru pri nogometnem igrišču v Bitnjah.
13. 6. 2009 UP v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Železniki, pri Plavžu.
12. 9. 2009 PNZ šarivcev in retriverjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Sorško polje.
26. 9. 2009 PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Sorško polje.
10. 10. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Bled.
24. 10. 2009 Državna tekma goničev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Gorenja vas.
24. 10. 2009 JZP (jesenska vzrejna preizkušnja) ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Marinšek v Naklem, LD Udenboršt.

Obalno-Kraško LKD Koper,

Trg Brolo 12, 6000 Koper; tel.: 041/684-998

28. 3. 2009 PZP (pomladanska vzrejna preizkušnja) za ptičarje. Zbor ob 8. uri pri zadružnem domu Bertoki. Prijave zbira Zdenko Trampuž, Kostanjevica 85, 5296 Kostanjevica na Krasu; GSM 031/843-988.
19. 4. 2009 PNZ za prinašalce (retrieverje). Zbor ob 9. uri ob izviru reke Rižane. Prijave zbira Zinka Rovar, Kolomban 77, 6280 Ankaran; tel.: (05) 651-43-80.
19. 4. 2009 Telesno ocenjevanje retrieverjev. Zbor ob 9. uri ob izviru reke Rižane. Prijave zbira Zinka Rovar, Kolomban 77, 6280 Ankaran; tel.: (05) 651-43-80.
19. 4. 2009 LPP – R lovska preizkušnja v prinašanju za retrieverje. Zbor ob 9. uri ob izviru reke Rižane. Prijave zbira Zinka Rovar, Kolomban 77, 6280 Ankaran; tel.: (05) 651-43-80.
9. 5. 2009 Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pri zadružnem domu v Sv. Antonu. Prijave zbira Milan Burič, Zg. Škofije 9, 6281 Škofije; GSM 041/271-453.
19. 9. 2009 PNZ psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pri Gostilni Trije lovci v Šmarjah. Prijave zbira Marko Žnidaršič, Bonini 31/a, 6000 Koper, GSM 041/684-996.
26. 9. 2009 UP KS za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pri lovski koči Gračišče - Butare. Prijave zbira Jože Mahne, Bač 9/a, 6242 Materija; tel.: (059) 687-41-17; GSM: 031/575 880
10. 10. 2009 PNZ španjelov, JZP, MP mladinska in jesenska preizkušnja nemških prepeličarjev. Zbor ob 8. uri na letališču Sečovlje, LD Strunjan. Prijave zbira Stojan Žigon, Parecag 179, 6333 Sečovlje; GSM: 031/857-026.
17. 10. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo Sežana. Prijave zbira Robert Bandelj; pomočnik Milan Burič, Bošamarin 58, 6000 Koper; GSM: 040/170-197.
7. 11. 2009 JZP, ŠPP, PP ptičarjev. Zbor ob 8. uri na letališču Sečovlje, LD Strunjan. Prijave zbira Aleksander Morgan, Parecag 179, 6333 Sečovlje; GSM: 031/857-026.
21. 11. 2009 Telesno ocenjevanje retrieverjev. Zbor ob 9. uri ob izviru reke Rižane. Prijave zbira Zinka Rovar, Kolomban 77, 6280 Ankaran; tel.: (05) 651-43-80.
21. 11. 2009 PNZ retriverjev. Zbor ob 9. uri ob izviru reke Rižane. Prijave zbira ga. Zinka Rovar, Kolomban 77, 6280 Ankaran; tel.: (05) 651-43-80.
21. 11. 2009 LPP-R lovska preizkušnja v prinašanju za retrieverje. Zbor ob 9. uri ob izviru reke Rižane. Prijave zbira Zinka Rovar, Kolomban 77, 6280 Ankaran; tel.: (05) 651-43-80.

LKD Maribor,

Cesta XIV. divizije 36, 2000 Maribor; tel.: 041/942-048

4. 4. 2009 Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Celestini, LD Malečnik.

18. 4. 2009 CAC – razstava lovskih pasem, Gornja Radgona 2009. Pomurski sejem, dvorana sejmišča, vodja prireditve Anton Selinšek, kontaktna oseba: Bernard Podojsteršek; GSM: 041/942-048.

9. 5. 2009 PZP pomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Rače
16. 5. 2009 PNZ prinašalcev (retrieverjev). Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Zg. Polskavi.
5. 9. 2009 PNZ terierjev in jazbečarjev v rovu. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v LD Polskava.
12. 9. 2009 PNZ terierjev in jazbečarjev na planem in preizkus v vodnem delu za terierje. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Starše.
12. 9. 2009 Lokalna tekma po krvnem sledu. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v LD Oplotnica.
19. 9. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v LD Oplotnica.
19. 9. 2009 LPP-R lovska preizkušnja za prinašalce. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Polskava.
3. 10. 2009 JZP (jesenska vzrejna preizkušnja) ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Starše.
17. 10. 2009 PNZ in vzrejna preizkušnja (VP) šarivcev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v LD Pernica.

Za vse preizkušnje se morajo vodniki prijaviti na sedež LKD Maribor, vsaj 14 dni pred preizkušnjo. Vsi vodniki, ki bodo opravljali preizkus prinašanja pernate ali dlakaste divjadi, morajo divjad priskrbeti sami.

LKD Kočevje,

Mahovnik 90, 1330 Kočevje; tel.: 386 (1) 89-52-172

9. 5. 2009 Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem, razen VII. FCI skupine. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Dolenja vas.
5. 9. 2009 PNZ za goniče v lovišču LD Velike Lašče. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Ribnici.
12. 9. 2009 PNZ za jamarje v lovišču LD Ribnica. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Ribnici.
10. 10. 2009 UP/KS uporabnostna preizkušnja po krvnem sledu v lovišču LD Kočevje. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Kočevje.
25. 10. 2009 Brakada za vse goniče LKD Kočevje (Memorial Adolfa Ivanca). Zbor ob 8. uri pred brunarico v Dolgi vasi, v lovišču Snežnik - Kočevska Reka.

Za vse prireditve je vodja Jože Kalan; GSM: 041/522-999. Vsi udeleženci prireditev iz drugih LKD plačajo stroške po ceniku KZS. Za vse prireditve je obvezna prijava vsaj 14 dni pred prireditvijo na naslov: tajnik Miran Petek, Veronike Deseniške 7, 1330 Kočevje ali po telefonu (01) 895-15-60 oziroma GSM 041/522-999.

LKD Koroške,

Sele 9/a, 2380 Slovenj Gradec; tel.: 041/635 953 Jožef Verčko

16. 5. 2009 Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Slovenj Gradec, na Selah 9/a.
20. 6. 2009 UP - KS uporabnostna preizkušnja po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pri lovski koči Krivec - LD Pogorevc.
12. 9. 2009 Lokalna tekma psov jamarjev. Zbor ob 8. uri pred avtopralnico pod kmetijo Rožič v Otiškem Vrhu.
19. 9. 2009 PNZ jamarjev in preizkušnja v prinašanju. Zbor ob 8. uri pred avtopralnico pod kmetijo Rožič v Otiškem Vrhu.
26. 9. 2009 PNZ (mladinska in vzrejna preizkušnja) šarivcev. Zbor ob 8. uri pri Gostilni Lovca na Muti - Karavaning, LD Muta.
3. 10. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Rogina v Podgorju, LD Podgorje.

Za vse prireditve velja, da je zadnji rok prijave 10 dni pred prireditvijo pri tajniku LKD Janu Kozlarju, GSM 040/814-170 ali e-mail: jan.kozlar@siol.net

LKD Zasavje, Ljubljanska 10, 1270 Litija; tel.: 041/575-115

- 9. 5. 2009** Telesno ocenjevanje goničev, brak-jazbečarjev, krvoredcev, jamarjev in šarivcev. Zbor ob 8. uri pri Kinološkem društvu Zagorje ob Savi, Ravenska vas 50/a, LKD Zasavje.
- 5. 9. 2009** PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči Vače, LD Vače.
- 12. 9. 2009** UP - KS uporabnostna preizkušnja v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Laze, Laze.
- 19. 9. 2009** Uporabnostna tekma goničev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči Dole, LD Dole pri Litiji.
- 19. 9. 2009** PNZ terierjev in jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri gasilskem domu Kotredež, LD Zagorje ob Savi.
- 26. 9. 2009** Uporabnostna tekma brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred Avto moto Trbovlje, LD Trbovlje.
- 3. 10. 2009** PNZ španjelov, mladinska in vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev. Zbor ob 8. uri pri lovskem domu Moravče, LD Moravče.

Vse prijave oddati vsaj 10 dni pred prireditvijo na naslov LKD Zasavje, Ljubljanska 10, 1270 Litija, ali po elektronski pošti: lkd.zasavje@siol.net

LKD Gorica, Nova Gorica, Prešernova ulica 17, 5000 Nova Gorica; tel.: 386 (5) 33 32 183

- 18. 4. 2009** Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri v Zelenem gaju pri Dornberku. (*Predhodne prijave niso potrebne.*)
- 19. 4. 2009** PZP (pomladanska vzrejna preizkušnja) ptičarjev. Zbor ob 8. uri pri stari osnovni šoli v Šempasu, LD Lijak. *Zadnji dan za prijavo 12. 4. 2009.*
- 12. 9. 2009** PNZ retrieverjev. Rok za prijavo bo določil in zbiral prijave Slovenski klub za retriverje, Andričeva 1, 1000 Ljubljana. Kraj prireditve LD Volče.
- 19. 9. 2009** PNZ jamarjev. Zbor ob 8. uri pred Gostiščem Šterk v Mostu na Soči. *Zadnji dan za prijavo 5. 9. 2009.*
- 3. 10. 2009** PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gasilskim domom v Podnanosu, LD Vojkovo. *Zadnji dan za prijavo 19. 9. 2009.*
- 10. 10. 2009** UP - KS (uporabnostna preizkušnja v delu po umetnem krvnem sledu) za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Čaven v Gojačah. *Zadnji dan za prijavo 26. 9. 2009 (največ 15 psov).*
- 17. 10. 2009** PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Anhovo na Paljevem. *Zadnji dan za prijavo 3. 10. 2009.*
- 17. 10. 2009** LPP-R lovska preizkušnja v prinašanju za retriverje. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Joco v Vrtojbi, LD Gorica. *Zadnji dan za prijavo 3. 10. 2009.*
- 24. 10. 2009** PNZ španjelov, JZP (jesenska zrejna preizkušnja) prepeličarjev. Zbor ob 8. uri pri Gostišču Kogoj v Biljah, LD Gorica. *Zadnji dan za prijavo 10. 10. 2009.*
- 24. 10. 2009** PNZ retrieverjev. Zbor ob 8. uri pri Gostišču Kogoj v Biljah, LD Gorica. *Zadnji dan za prijavo 10. 10. 2009.*
- 24. 10. 2009** JZP, ŠPP, PP ptičarjev. Zbor ob 8. uri pri stari osnovni šoli v Šempasu, LD Lijak. *Zadnji dan za prijavo 11. 10. 2009.*

Vodniki morajo spoštovati zadnji rok prijave (poštni žig). Poznejše prijave ne bo bodo mogoče. Prijavite se na naslov: Jože Velikonja, Vilharjeva 11/b, 5270 Ajdovščina (ne priporočeno!). Obvezna je obojestransko fotokopija rodovnika psa, na kateri mora biti navedeno ime in priimek ter naslov lastnika psa. V prijavi mora biti navedeno, za katero preizkušnjo prijavljate psa.

Na vseh prireditvah morajo imeti vodniki za svoje pse s seboj originalni rodovnik in potni list za živali (knjižica o cepljenju psa), iz katere je razvidno, da je pes cepljen proti steklini. Vodniki psov, za preizkušnje katerih je potrebna mrtva mala divjad, jo morajo prinesiti s seboj. V času preizkušnje so vodniki odgovorni za škodo, ki jo povzročijo njihovi psi.

LKD Cerknica, Cesta v Dolenjo vas 3, 1380 Cerknica; tel.: 386 (1) 705-77-07, 031/714-883

- 16. 5. 2009** Telesno ocenjevanje za VI. skupino lovskih psov. Zbor ob 8. uri pred veterinarsko postajo v Cerknici, Gerbičeva 39.

- 5. 9. 2009** UP - KS uporabnostna preizkušnja v delu po krvnem sledu. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Begunje v Begunjah pri Cerknici.
- 3. 10. 2009** PNZ za goniče in brak-jazbečarje. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Iga vas.
- Za vse kinološke prireditve je rok prijave 10 dni pred prireditvijo na naslov LKD Cerknica.*

LKD Postojna, Cankarjeva 6, 6230 Postojna; tel.: 386 (5) 720-45-21

- 16. 5. 2009** Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in retrieverjev). Zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Hrenovice v Hruševju.
- 3. 10. 2009** PNZ jamarjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči pred Jurščami, LD Tabor - Zagorje.
- 10. 10. 2009** PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred lovskim domom v Neverkah - LD Gradišče Košana.
- 17. 10. 2009** UP - KS lokalna uporabnostna preizkušnja v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pred Gostiščem Marta Benigar v Pivki, LD Pivka.
- 24. 10. 2009** PNZ španjelov, mladinska vzrejna preizkušnja za prepeličarje. Zbor ob 8. uri pred Gostiščem Demšar v Planini, LD Planina.
- Za vse prireditve prosimo, da pošljete pisne prijave najpozneje 10 dni pred prireditvijo na naslov: LKD Postojna, Cankarjeva 6, 6230 Postojna. Informacije so na voljo tudi po telefonu (05) 720-45-21.*

LKD Novo mesto, Seidlova 6, 8000 Novo mesto; tel.: 386 (7) 33-25-112

- 2. 5. 2009** Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in retrieverjev). Zbor ob 8. uri pri Gostilni Kavšek v Račjem selu 25 pri Trebnjem.
- 16. 5. 2009** Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen ptičarjev in retrieverjev). Zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Škocjan na Vrhu pri Škocjanu.
- 19. 9. 2009** UP - KS uporabnostna preizkušnja v delu po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pri Gostišču Turk, Gorenji Miharovec 13, pri Šentjerneju. Pisno prijavo s telefonsko številko pošljite do 10. 9. 2009 na naslov: LKD Novo mesto, Seidlova cesta 6, 8000 Novo mesto.
- 3. 10. 2009** PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri Gostilni Kavšek v Račjem selu 25 pri Trebnjem.
- 10. 10. 2009** PNZ španjelov, mladinska in vzrejna preizkušnja prepeličarjev. Zbor ob 8. uri pri Jordanu v Dragi pri Beli Cerkvi. Vodniki, ki bodo opravljali vzrejno preizkušnjo, morajo s seboj prinesiti divjad (raca, zajec, fazan).
- 17. 10. 2009** PNZ terierjev in jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na avtobusni postaji v Škocjanu.
- 24. 10. 2009** PNZ goničev in jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pred gostiščem na hipodromu v Šentjerneju.

LKD Ptuj, Potrčeva 45, 2250 Ptuj; tel. 386 (2) 74-07-093, 031/619-609

- 11. 4. 2009** Telesno ocenjevanje lovskih psov (razen goničev, barvarjev in retriverjev). Zbor ob 8. uri pred lovskim domom LD Markovci v Sobetincih.
- 25. 4. 2009** PZP (pomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev). Zbor ob 8. uri v lovišču LD Markovec v Sobetincih.
- 3. 10. 2009** LPP-R CACT tekma za retriverje. Zbor ob 8. uri v lovišču LD Jože Lacko - Ptuj pri lovskem domu Spuhlja 33/b (Gajke) pri Ptuj.
- 4. 10. 2009** PNZ (preizkušnja naravnih zasnov) za pse jamarje. Zbor ob 8. uri v lovišču LD Velika Nedelja, pri domu LD Velika Nedelja, v Trgovišču 56 pri Ormožu.
- 10. 10. 2009** JZP - jesenska vzrejna preizkušnja ptičarjev. Zbor ob 8. uri v lovišču LD Markovci pri lovskem domu LD Markovci v Sobetincih.
- 10. 10. 2009** PNZ preizkušnja naravnih zasnov za šarivce. Zbor ob 8. uri v lovišču LD Ormož, pri domu društev Občine Ormož, Ljutomerška c. 30, v Ormožu.

Za vsako kinološko prireditev se je treba organizatorju predhodno pisno prijaviti na LKD Ptuj, Potrčeva 45, 2250 Ptuj, najmanj 10 dni pred razpisano prireditvijo. Pisni prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko fotokopijo rodovnika. Lovski psi - psice, udeleženi na prireditvi, morajo biti zdravi ter redno cepljeni proti steklini, kar vodniki dokažejo z ustreznim pisnim potrdilom oziroma vpisom v zdravstveni knjižici.

Foto: M. Samar

Škotski ali gordon seter

LKD Posavja Krško, Cesta krških žrtev 23, 8270 Krško

19. 4. 2009 Telesno ocenjevanje lovskih psov vseh pasem. Zbor ob 8. uri na Trški gori pri lovskem domu Jožeta Jurečiča, LD Krško.
9. 5. 2009 PZP (pomladanska zrejna preizkušnja) za ptičarje, mlajše od 18 mesecev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Raka v Kržišču. Potrebna je pisna prijava najmanj 10 dni pred preizkušnjo.
6. 6. 2009 UP- KS lokalna uporabnostna preizkušnja v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Raka v Kržišču. Potrebna je pisna prijava najmanj 10 dni pred preizkušnjo.
12. 9. 2009 Tekma v vodnem delu za vse lovske pse vseh pasem (Memorial Alojza Arka). Kraj in ura bosta članom LKD sporočena naknadno z okrožnico LKD kinološkim referentom v LD. Tekma je izključno lokalna in na njej lahko sodelujejo le člani LKD Krško.
3. 10. 2009 JZP, PP, ŠPP, PPA za ptičarje. Zbor ob 8. uri pri stadionu Matije Gubca v Krškem. Potrebna je pisna prijava najmanj 10 dni pred prireditvijo.
10. 10. 2009 PNZ za španjele in mladinska vzrejna preizkušnja za prepeličarje. Zborna mesto ob 8. uri na železniški postaji Libna pri Krškem, v lovišču LD Artiče. Obvezna je prijava najmanj 10 dni pred prireditvijo.
17. 10. 2009 PNZ za pse jamarje (na planem in v rovu). Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Veliki Podlog v Globelnem. Obvezna je prijava najmanj 10 dni pred prireditvijo, organizirana bo tudi preizkušnja v vodnem delu za to pasemsko skupino.
7. 11. 2009 PNZ za goničev in brak-jazbečarje. Zbor ob 8. uri pri Gostilni Petrišič v Dednji vasi pri Pišecah. Obvezna je prijava najmanj 10 dni pred prireditvijo.

LKD Celje, Cankarjeva 6, 3000 Celje; tel.: 031/366-674

19. 4. 2009 PZP, PPA ptičarjev. Zbor ob 8. uri na Rinki, LD Žalec.
30. 5. 2009 Telesno ocenjevanje psov vseh lovskih pasem. Zbor ob 8. uri na Rinki, LD Žalec.
5. 9. 2009 UP - KS uporabnostna preizkušnja po krvnem sledu. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Bojansko, Štore na Svetini.
19. 9. 2009 UP - KS uporabnostna preizkušnja po krvnem sledu. Zbor ob 8. uri na strelišču LD Gornji Grad.
26. 9. 2009 PNZ psov jamarjev na planem. Zbor ob 8. uri pred Motelom Žonta, v Šentjurju, LD Šentjur.
10. 10. 2009 PNZ španjelov in mladinska vzrejna preizkušnja nemških prepeličarjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Podčetrtek.
10. 10. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na strelišču LD Gornji Grad.
17. 10. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri Pri treh ribnikih v Rogaški Slatini, LD Rogaška Slatina.
17. 10. 2009 JZP, SP, PPA ptičarjev. Zbor ob 8. uri na Rinki, lovski dom LD Žalec.
24. 10. 2009 CACT – državna uporabnostna tekma za brak-jazbečarje. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Ponikva.
7. 11. 2009 PNZ za španjele in mladinska vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje. Zbor ob 8. uri pri lovskem domu Braslovče, LD Braslovče.

Prosimo, da se prijavite najmanj 14 dni pred prireditvijo, in sicer tajniku LKD Celje, GSM 031/366-674.

LKD Idrija,

Goriška cesta 5, 5282 Cerkno; tel.: 386 (5) 37-75-168, 041/ 856-387

9. 5. 2009 Telesno ocenjevanje goničev, brak-jazbečarjev, barvarjev in lovskih terierjev. Zbor ob 8. uri na Vojskem pri lovski koči LD Idrija.
26. 9. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na Vojskem pri lovski koči LD Idrija.
24. 10. 2009 Lokalna tekma po krvnem sledu (Memorial Antona Oselija) bo v Idrijskih Krnicah pri lovski koči LD Jelenk. Ura začetka tekme bo objavljena naknadno.

Zveza lovskih kinologov Pomurja, Grajska ulica 7, 9000 Murska Sobota; tel.: 386 (2) 523-14-80, 041/715-160

4. 4. 2009 Telesno ocenjevanje ptičarjev, šarivcev, jamarjev, krvosledcev in prinašalcev. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Moravske Toplice. Za udeležbo na prireditvi se morajo vodniki prijaviti najpozneje 20 dni pred prireditvijo in pri tem predložiti obojestransko fotokopijo rodovnika psa, iz katere bo razviden tudi lastnik psa. Za tiste vodnike in lastnike, ki niso člani našega LKD, si organizator pridržuje pravico zaračunati stroške prireditve 40 € za posameznega psa. Prijavite se na naslov Iztok Trček, Tišina 28/b, 9251 Tišina, tel.: 041/715-160.
19. 4. 2009 Pomladanska zrejna preizkušnja ptičarjev PZP in šarivcev (nemški prepeličarji). Zbor ob 8. uri pri lovskem domu LD Tišina. Prijave z obojestransko fotokopijo rodovnika je treba poslati vsaj 20 dni pred preizkušnjo na naslov Iztok Trček, Tišina 28/b, 9251 Tišina; tel.: 041/715-160.
6. 6. 2009 UP – KS v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Prosenjakovci. Pravico sodelovanja na preizkušnji imajo vsi vodniki lovskih psov, ki se bodo prijavili na preizkušnjo najmanj 20 dni pred prireditvijo s poslano obojestransko fotokopijo rodovnika in z dokazilom o plačani kavciji 50 € (nakazilo na TRR št.: 02340-0255171008). Prijave sprejema Iztok Trček, Tišina 28/b, 9251 Tišina; tel.: 041/ 715-160.
29. 8. 2009 Specialna razstava CAC za krvosledce in jazbečarje. Mesto razstave bo objavljeno na prijavnici.
3. 10. 2009 JZP, ŠPP, PP ptičarjev; PNZ španjelov, mladinska in vzrejna preizkušnja prepeličarjev. PNZ prinašalcev. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Tišina. Pravico do sodelovanja na prireditvi imajo vodniki, ki se bodo najmanj 20 dni pred prireditvijo prijavili s poslano obojestransko fotokopijo rodovnika in dokazilom o plačani kavciji 50 € na TRR 02340-0255171008. Prijave sprejema Iztok Trček, Tišina 28/b, 9251 Tišina; tel.: 041/715-160.

LKD Ljubljana,

Župančičeva 9/II, 1000 Ljubljana; tel.: 040/231-166

18. 4. 2009 PZP ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Mangan v Ihanu, LD Pšata.
25. 4. 2009 Telesno ocenjevanje psov lovskih pasem. Zbor ob 8. uri na stadionu ŽAK Ljubljana. Prijave niso potrebne.
16. 5. 2009 UP po umetnem krvnem sledu za vse pasme lovskih psov. Zbor ob 8. uri Bistru Bela griva, LD Grosuplje.
5. 9. 2009 PNZ retrieverjev. Zbor ob 8. uri pred Bistrom Bela griva, LD Grosuplje.
12. 9. 2009 PNZ za jamarje in terierje. Zbor ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Tomišelj na Planinci.
19. 9. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči LD Višnja Gora.
26. 9. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri Gostilni Soklič v Škocjanu – LD Domžale.
3. 10. 2009 JZP, PP, ŠPP ptičarjev. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Mangan v Ihanu, LD Pšata.
17. 10. 2009 PNZ španjelov, mladinska in vzrejna preizkušnja za nemške prepeličarje. Zbor ob 8. uri pred Gostilno Kavčič na Drenovem Griču, LD Brezovica.

Za vse kinološke prireditve (razen telesne ocene) je potrebna predhodna prijava pri organizatorju LKD Ljubljana najmanj 10 dni pred razpisano prireditvijo. Prijave sprejema tajnica LKD, Katarina Košir, Brezovica 12a, 1353 Borovnica, GSM 040/231-166, e-mail: poison-katty@hotmail.com. Pisni prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko fotokopijo rodovnika psa.

LKD Ilirska Bistrica,

Harije 75, 6250 Ilirska Bistrica; tel.: 041/239-573

9. 5. 2009 Telesno ocenjevanje goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri na Črnih njivah v LD Kozlek.

3. 10. 2009 PNZ goničev in brak-jazbečarjev. Zbor ob 8. uri pri lovski koči v Potoku – LD Zemon.

Prijave 14 dni pred prireditvijo po telefonu: Emil Vičič, 041/239-573.

LKD Bela krajina,

Na utrdbah 24, 8340 Črnomelj; tel.: 031/659-020

30. 5. 2009 Telesno ocenjevanje lovske psov vseh pasem (razen ptičarjev in prinašalcev). Zbor ob 8. uri pri gasilskem domu v Gradcu.

10. 10. 2009 PNZ za goniče in brak-jazbečarje. Zbor ob 8. uri pred Bifejem Panda na Svibniku pri Črnomlju.

7. 11. 2009 Lokalno tekmovanje visokonogih goničev (v LD Dragatuš, za pokal Bele krajine). Zbor ob 8. uri pred Župančičevim hramom v Dragatušu.

Klub ljubiteljev psov jamarjev,

Župančičeva 9, 1000 Ljubljana; tel.: 041/ 452 711

5. 9. 2009 CACIT – mednarodna preizkušnja v delu po strelu za NLT. Zbor ob 8. uri, LD Slovenska Bistrica, Zg. Bistrica 25, 2310 Slovenska Bistrica, vodja prireditve Gorazd Sinjur.

19. 9. 2009 VUP vsestransko uporabnostna preizkušnja za jazbečarje. Zbor ob 8. uri LD Velika Nedelja, Trgovišče 58, 2274 Velika Nedelja, vodja prireditve Gorazd Sinjur.

3. 10. 2009 Vzrejni pregled z vzrejno preizkušnjo za terierje. Predvidena lokacija LD Vrhnika.

24. 10. 2009 Vzrejni pregled z vzrejno preizkušnjo za jazbečarje. Predvidena lokacija prireditve je LD Brezovica.

Slovenski klub za retriverjev,

Andričeva 1, 1000 Ljubljana; tel.: 386 (1) 427-21-53

3. 5. 2009 Klubska razstava s podelitvijo CACT. Vadbišče KD Ljubljana, ura začetka prireditve bo sporočena naknadno (Barbara Krumpak).

9. 5. 2009 PNZ + telesno ocenjevanje. Prireditve na Zgornji Polskavi, nosilec LKD Maribor – vodja prireditve Barbara Krumpak.

17. 5. 2009 Spomladanski vzrejni pregled. Kraj prireditve Lipce, vodja prireditve Barbara Krumpak.

19. 9. 2009 LPP – R s podelitvijo CACT. Prireditve na Zgornji Polskavi, nosilec LKD Maribor – vodja prireditve Barbara Krumpak.

27. 9. 2009 Jesenski vzrejni pregled. Kraj prireditve: Ljubljana, vodja prireditve Barbara Krumpak.

3. 10. 2009 TP-R s podelitvijo CACIT. Nosilec LKD Ptuj, vodja prireditve Barbara Krumpak.

Društvo ljubiteljev ptičarjev,

Župančičeva 9, 1000 Ljubljana; tel.: 041/611-959

30. 5. 2009 Vzrejni pregled za ptičarje v okviru razstave. Kraj prireditve: LD Boris Kidrič, Zg. Hajdina pri Ptuj, vodja prireditve Andreja Strajnar, tel. 041/484 242

30. 5. 2009 Specialna razstava ptičarjev CAC. Kraj prireditve: LD Boris Kidrič, Zg. Hajdina pri Ptuj, vodja prireditve Andreja Strajnar; tel. 041/484-242.

Foto: M. Samar

Kratkodlaki vajmarski ptičar

29. 8. 2009 CACT – PPA državna poljska preizkušnja ptičarjev britanskih otokov. Kraj prireditve: LKD Bela krajina, LD Metlika, vodja prireditve Andreja Strajnar; tel. 041/484-242

18. 9. 2009 CACT – državna tekma v vodnem delu za vse pasme lovske psov. Kraj prireditve: LKD Cerkljica, vodja prireditve Andreja Strajnar, tel.: 041/484-242.

25. in 26. 9. 2009 CACIT – mednarodna ŠPP (širša poljska preizkušnja) – Sežunov memorial. Kraj prireditve: LKD Bela krajina, LD Metlika, vodja prireditve Andreja Strajnar, tel. 041/484-242.

3. 10. 2009 VUP (vsestranska uporabnostna preizkušnja). Kraj prireditve: ZLK Pomurje, LD Ljutomer, vodja prireditve Andreja Strajnar, tel. 041/484-242.

7. 11. 2009 CACT, državno prvenstvo ptičarjev – za pokal sv. Huberta. Kraj prireditve: LKD Ptuj, vodja prireditve Andreja Strajnar; tel.: 041/484-242

PSI, UVOŽENI IZ TUJINE, MORAJO BITI NA VSEH PRIREDITVAH ŽE VPISANI V SLOVENSKO RODOVNO KNJIGO!

Kinološka zveza Slovenije

Komisija za prireditve – M. A.

20. 2. 2009

Predvidena legla lovske psov

Jazbečarji, kdl. (SLRJk):

O: 5/I, 5/II, 10. 4.,
Breda Kompoš Ota,
Kolodvorska 22/ a, 6257 Pivka.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 5/I GP, m: 5/II GP, 19. 4.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.
O: 4/IGP, m: 5/III GP, 17. 3.,
Alojz Drnovšek,
Cesta 9. avgusta 81,
1410 Zagorje ob Savi.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Črno-rjavi
O: 5/II, m: 4/II, 20. 4.,
Dušan Tomanič,
Grič 9, 8340 Črnomelj.
O: 4/I, m: 5/I, 25. 3.,
Mirko Slatinšek,
Prod 46, 3342 Gornji Grad.

Jelenje rdeči

O: 5/I, m: 4/II, 17. 3.,
Jože Glavan,
Roženpels 4, 8211 Dobnič.
O: 5/I, m: 5/II, 23. 4.,
Jože Krže,
Retje 101, 1318 Loški Potok.
O: 5/I, m: 5/I, 25. 3.,
Ivan Kolar,
Kovača vas 140,
2310 Slovenska Bistrica.
O: 5/I, m: 5/II, 26. 3.,
Ivan Petrič,
Lipsenj 27, 1384 Grahovo.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: 5/4 – JZP 156,
m: 4/3-JZP 176, 25. 4.,
Stanko Antolin,
Partizanska 8, 9231 Beltinci.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/PNZ, m: 5/TP-R, 3. 3.,
Jože Štebih,
Orešje 68, 2250 Ptuj.
O: 5/PNZ, m: 3/TP-R, 3. 3.,
Jože Štebih,
Orešje 48, 2250 Ptuj.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/PZP - 46, JZP -156, m: 5/
PZP - 54, JZP - 179 + 30, 30. 3.,
Franc Škofljanec,
Brege 52, 8273 Leskovec.

Gordon setri (SLRGS):

O: 5/I, m: 5/II, 20. 2.,
Vanesa Požek,
Butorajska cesta 2,
8340 Črnomelj.

Koker španjeli (SLRKŠ):

O: 4/I, m: 4/I, 29. 3.,
Jože Rojs,
Zavrh 81, 2232 Voličina.

Špringer španjeli (SLRŠš):

O: 5/I, m: 5/I, 18. 4.,
Alojz Šoln,
V Loki 10, 1351 Brezovica.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:
O: 5/II, m: 5/I, 19. 4.,
Gregor Prešern,
Dol. Kronovo 4/a,
8220 Šmarješke Toplice.
O: 5/I, m: 5/I, 10. 4.,
Božidar Horaček,
Koče 75, 6258 Prestranek.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 3.,
Jure Nahtigal,
Trebelno 11, 8231 Trebelno.
O: 5/II, m: 4/II, 16. 4.,
Ziko Šujkič,
Spodnji Škofije 124/d,
6281 Škofije.
O: 5/II, m: 5/I, 4. 4.,
Vinko Otorepec,
Vrbje 10, 3310, Žalec.
O: 5/II, m: 5/I, 20. 3.,
Dušan Vodopivec,
Ob Blažovnici 123,
2341 Limbuš.

Rjavci:

O: 5/I, m: 5/I, 26. 3.,
Sandi Hernaus,
Krtince 17, 3241 Podplat.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam Suhlovo tricevko, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), križ 4A. Tel.: 041/719-565.

Prodajam trap puško, Beretta ASE 90. Tel.: 031/687-718, Marko.

Prodajam šibrenico – brezpetelinko, kal. 16 – 16, in **revolver** Weinhrauch, kal. .22 Mag. Tel.: 040/204-324.

Prodajam lepo ohranjeno tricevko, kal. 16 – 16/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Vega 4 x 32. Puška je zelo natančna in lahka. Cena po dogovoru. Tel.: 040/713-797.

Prodajam češko bokarico Brno, mod. 2H221, kal. 16/7 x 57 R, z montiranim str. daljnogledom Vega 4 x 32 in z menjalnimi cevmi 16/16. Cena 600 €. Tel.: 041/332-630.

Prodajam češko kombinirko, mod. 586, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Meopta 7 x 50 (Suhlova montaža). Puška je odlično ohranjena. Tel.: 040/298-713.

Prodajam boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16, s strelnim daljnogledom Swarovski 6 x 42 (križ 4, Suhlova montaža), reliefno gravuro in vložno cevjo Krieghoff, kal. .22 Mag. Tel.: 051/335-900.

Prodajam boroveljsko bokarico (izdelek L. Borovnika), kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16, s str. daljnogledom Wetzlar 4 x 32 (Suhlova montaža) in **repetirko** Steyr Mannlicher Luxus, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (originalna montaža). Tel.: 031/611-267.

Prodajam str. daljnogled Leupold 3 – 9 x 42 (križ 4) in montažo za risanico Tikka 1. Tel.: 051/606-544.

Ugodno prodajam risanici – repetirki, kal. 8 x 57 IS, in .223 Rem., malo uporabljeni. Tel.: 041/957-004.

Prodajam pol-trap rusko bokarico Toz – 34, kal. 12/12, z ejektorji. Cena 300 €. Tel.: 041/693-331.

Prodajam karabinko, kal. .243 Win. (kratka izvedba), izdelano po naročilu s str. daljnogledom Swarovski 4 – 12 x 50 (zasučna montaža). Tel.: 051/332-567.

Prodajam nov revolver Ruger Vaquero, 6,5", kal. .357 Mag. (tudi .38 Special). Cena 480 €. Tel.: 031/841-986.

Prodajam vložno cev Krieghoff, kal. .22 Mag, dolžine 44 cm, za šibreno cev 16 mm in **strelni daljnogled** Kahles 6 x 42, s kompletno Suhlovo montažo. Cena po dogovoru. Tel.: 031/800-905.

Kupim karabinko z variabilnim str. daljnogledom ali brez. Ponudbe sprejemam na tel. številko (02) 823-52-85 po 19. uri.

Zelo ugodno prodajam nov (še zapakiran) vrhunski ameriški str. daljnogled Simmons 3 – 9 x 50. Cena 160 €. Tel.: 041/217-768.

Prodajam šibrenico – brezpetelinko, kal. 16 – 16 (cena 300 €), **češko MK puško** (250 €) in **češko kombinirko**, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom (900 €). Za vse tri puške imam tudi naboje in pribor za čiščenje, ki ga bom podaril kupcem. Tel.: 041/750-595, Ogris; petek, med 19. in 21. uro.

Prodajam rabljene puške: boroveljsko bokarico (Sodia), kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 20/20; **bokarico** Blaser 97-bergstutzen, kal. .30 R Blaser/5,6 x 50 R Mag., s str. daljnogledom Swarovski PVI 3-12 x 50; **polrisanico** Monte Carlo, kal. 16 – 7 x 57 R, s str. daljnogledom Bushnell Banner 3 – 9 x 40; **Suhlovo tricevko**, kal. 16 – 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom 6 x 42 Swarovski; rusko **šibrenico** Toz, kal. 12/12; **repetirno švicarsko risanico** S. Rubin, kal. 7 x 55; **repetirno risanico** Sako Varmint, kal. .222 Rem., s str. daljnogledom Swarovski 4 – 16 x 50; **repetirno risanico** Ruger M 77, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Swarovski AV4 -12 x 50; **repetirno risanico** Mannlicher Schönaauer, kal. 6,5 x 54 MSch., s str. daljnogledom in **polavtomatsko risanico** Benneli, kal. .30-06, s str. daljnogledom 1,5 x 24. Tel.: 041/399-307, Špental.

Prodajam boroveljsko bokarico (izdelek Koschata), kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi kal. 12/12 in str. daljnogledom Zeiss 7 x 50 z rdečo piko. Tel.: 041/785-680.

Prodajam tricevko Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom 3 – 9 x 50. Tel.: 040/223-199.

Prodajam daljnogled Zeiss 8 x 56 B/Dialyth, težak 1.100 g, idealen za opazovanje v mraku. Star je 12 let. Cena 700 €. Tel.: (07) 818-01-09, od 8. do 9. ali od 17. do 21. ure.

Prodajam novo, gravirano, unikatno **risanico** z bločnim zaklepom, kal. 7 mm – 08 Rem., s str. daljnogledom Zeiss Clasic 7 x 50, z osvetljeno piko. Cev Lothar Walter. Tel.: 031/372-031.

Prodajam češko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. **daljnogledom** Kahles 6 x 42. Cena 600 €. Tel.: 041/252-605.

Prodajam bock šibrenico Feg, kal. 12/12 in **lesene cokle** za vadbo psa v delu po KS. Tel.: 041/533-822.

Prodajam karabinko, kal. 7 x 66 V. H., s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža) ali jo **zamenjam za bokarico**, kal. 12/7 x 65 R. Tel.: 031/473-990.

Prodajam risanico – repetirko ČZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in rdečo piko Bushnell 1 x 28; ter

češko kombinirko 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32. Tel.: 041/216-504.

Prodajam brezhibno rusko šibrenico – petelinko, kal. 16/16. Cena 550 € in **60 nabojev**, kal. .308 Win., s kroglo Remington PSP 10,7 g. Cena 1,5 € za naboj. Tel.: 040/796-713.

Prodajam bokarico Zoli, kal. 20 Mag./ .308 Win. (nova, neuporabljena zaradi bolezni), s str. daljnogledom C. Zeiss – Clasic – Sports Optic 7 x 50 tx (Suhlova montaža), z rezbarijo na kopitu. Cena z naboji je 2.500 €. Prodajam tudi polavtomatsko **pištolo** Star ČZ 92, kal. 6,35 mm Browning. Cena z naboji je 100 €. Tel.: (03) 891-55-04; 041/651-388.

Prodajam karabinko RP z risano cevjo, kal. 7 x 64, in str. daljnogledom Swarovski 6 x 42; **bokarico** ZH 304, kal. 12/7 x 57 R, in str. saljnogledom Swarovski 6 x 42 ter menjalnimi cevmi 16/16, ter **rusko MK puško** s strelivom. Tel.: 031/634-518.

Prodajam šibrenico Stevens (kategorija D1), kal. 12, in **risanico – repetirko** CZ kal. 7 x 64 (kategorija C1), tel.: (05) 734-25-27 ali 041/464 – 108.

Lovski psi

11. decembra 2008 so bili poleženi mladiči nemških kratkodlakih ptičarjev, potomci odličnih, delovnih staršev. Na voljo sta še dve psički. Mama: Bela (Lea-Hud Obrežki), odl. PZP-50, JZP-183, ŠPP-SM-206-I.a-CACIT, CACT-SLO, HD-A; Oče: Aki (Astra-Ir Obrežki), odl., IPO, ut. "C"-69 točk-db, Ch.J.-SLO, HR, Ch. HR, Int., HD-A. Informacije in rezervacije: 041/285-939, Nataša Gederer.

Prodajam leglo brandel brakov, odličnih staršev. Mladiči bodo na voljo po 20. 3. 2009. Tel.: 031/615-236.

Prodajam resasto jazbečariko, staro 8 mesecev. Tel.: (07) 307-38-46 ali 041/913-315.

Za paritev imam primerneja brak-jazbečarja, jelenje rdeče barve. Tel.: 040/398-497.

Konec aprila bodo na voljo za oddajo **mladički gordon setrov** (škotski setri). Oba starša imata opravljen izpit PP-A in sta zelo dobra ptičarja. Tel.: 041/775-287, 041/328-151.

Prodajam mladiče pasme brandel brak, odličnih staršev. Za oddajo bodo primerni aprila. Tel.: 041/812-772.

Ali želite imeti psa pod kontrolo? Ga šolati brez naporov, hitro, pravilno in učinkovito?

To vam omogočajo **ELEKTRONSKE OVRATNICE**, ob pravilni uporabi.

Dometi signalov od 200 do 1.600 m.

Na voljo so tudi **NEVIDNE OGRAJE**.

Informacije: Pol, d.o.o.; tel.: 041/406-471

APRIL

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide zaide začel konec
1. Sr	9:55	1:45	6:42 19:30 5:35 20:37
2. Če	11:04	2:42	6:40 19:32 5:33 20:39
3. Pe	12:22	3:27	6:38 19:33 5:31 20:40
4. So	13:41	4:02	6:36 19:34 5:29 20:42
5. Ne	14:59	4:30	6:35 19:36 5:27 20:43
6. Po	16:16	4:53	6:33 19:37 5:25 20:45
7. To	17:31	5:13	6:31 19:38 5:23 20:46
8. Sr	18:45	5:33	6:29 19:40 5:21 20:48
9. Če	19:58	5:53	6:27 19:41 5:19 20:49
10. Pe	21:10	6:16	6:25 19:42 5:17 20:51
11. So	22:21	6:41	6:23 19:44 5:15 20:52
12. Ne	23:28	7:11	6:21 19:45 5:13 20:54
13. Po	----	7:49	6:20 19:46 5:10 20:55
14. To	0:29	8:35	6:18 19:48 5:08 20:57
15. Sr	1:21	9:27	6:16 19:49 5:06 20:59
16. Če	2:04	10:28	6:14 19:50 5:04 21:00
17. Pe	2:39	11:31	6:12 19:52 5:02 21:02
18. So	3:07	12:38	6:11 19:53 5:00 21:03
19. Ne	3:30	13:44	6:09 19:54 4:58 21:05
20. Po	3:51	14:51	6:07 19:56 4:56 21:06
21. To	4:10	16:00	6:05 19:57 4:54 21:08
22. Sr	4:28	17:10	6:03 19:58 4:52 21:10
23. Če	4:48	18:23	6:02 20:00 4:50 21:11
24. Pe	5:09	19:40	6:00 20:01 4:48 21:13
25. So	5:35	21:00	5:58 20:02 4:46 21:15
26. Ne	6:09	22:19	5:57 20:04 4:44 21:16
27. Po	6:52	23:33	5:55 20:05 4:42 21:18
28. To	7:47	----	5:53 20:06 4:40 21:20
29. Sr	8:55	0:36	5:52 20:08 4:39 21:21
30. Če	10:12	1:25	5:50 20:09 4:37 21:23

Za paritev imam brandel braka z odličnimi ocenami. Tel.: 041/812-772.

Prodajam nemške prepelice – serce, potomce odličnih staršev. Tel.: 041/343-472.

Prodajam 2,5 meseca stari psički pasme nemški gonič in **posavski gonič**, odličnih vzrejenih in delovnih linij. Tel.: (02) 884-46-33. ali 031/613-302.

Prodajam nemške prepelice – serce, stare 2 meseca. Tel.: 041/657-838.

Prodajam posavskega goniča, starega 4 leta. Goni vso divjad, še redno vrača. Ima vzrejno dovoljenje. Tel.: 041/485-329.

Prodajam 8 tednov stara posavska goniča (psa in psičko) lepih, delovnih staršev. Tel.: (04) 51-81-039 ali 031/468-571.

Prodajam leglo kratkodlakih istrskih goničev, poleženih 10. 1. 2009. Tel.: 041/481-634 ali (05) 374-52-42.

Prodajam 4 mesece starega nemškega lovskega terierja, odličnih delovnih staršev. Tel.: 031/322-212.

Za paritev imam na voljo vrhunškega brak-jazbečarja (jelenje rdeče barve). Ima odlične ocene v delu in po telesu. Tel.: 041/433-376.

Drugo

Prodajam valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodajam fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Prodajam terenski avto Suzuki Grand Vitara 4 x 4, 2.0 TD, 2004, 70.000 km, klimatska naprava, kot nova. Tel.: 041/227-338.

Izdelam vam umetne valilnice za ptice duplarice, zimske ptičje krmilnice in pasti za lov polhov (več vrst). Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/ 819-231, Basaj.

Izdelujem vse vrste visokih prež: tudi prostostoječe z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Izdelujem lestence iz jelenjega rogovja. Informacije po tel.: 040/851 - 979 in na spletnih straneh <http://jure.atspace.com>.

Prodajam novo avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656, Matjaž.

Prodajam dve grafiki – kopiji. Jelenji boj v roku (1881) in Jelenji boj (1884), dveh nemških avtorjev. Dimenzije 500 x 330 mm; uokvirjene 570 x 700 mm. Cena je 120 € za sliko. Tel.: 031/487-115 ali (01) 365-14-87.

Prodajam skoraj nov lovski krog, št. 52. Cena po dogovoru. Tel.: 041/575-159.

Izdelam ali obnovim vam kopito za vaše orožje. Na izbiro imam veliko lepega orehovega lesa. Izdelam Vam tudi vse vrste **lestencev iz jelenjega rogovja.** Tel.: 031/347-759.

...LOV NA KRILIH ŠNEFA
www.snef.si

LOVSKA OBLAČILA "ŠNEF"
LOVSKA OBUTEV
OPTIKA
ORGANIZACIJA LOVA

Tel.: 070 41 41 41 - Marko, 070 41 41 42 - Jani
info@snef.si

PREDSTAVIMO SE VAM TUDI V VAŠI LOVSKI DRUŽINI

LOVSKA DRUŽINA TREBELNO

prireja

TRADICIONALNO LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE – za pokal Gubčeve brigade

Tekmovanje bo v **nedeljo, 19. 4. 2009**, na strelišču LD Trebelno ob lovskem domu na Trebelnem.

Tekmovanje, ki se bo začelo ob 8. uri, bo **ekipno** (do 5 članov, šteli bodo rezultati najboljših treh) in **posamezno**. Strelci bodo streljali na 20 golobov (športni položaj) in na tarče (4 živali).

Najboljše 3 ekipe in najboljši 3 posamezniki v vseh disciplinah bodo prejeli pokale, posamezniki pa še praktične nagrade.

Trening bo v soboto, 18. 4. 2009, od 14. ure naprej.

Informacije dobite na številki 041/851-296 (Tomaž).

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno.

Vabljeni!

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 8x44 M 164,00 €

NE 1,5-8x44 M 188,00 €

NE 3,5-10x50 M 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o. Ljubljana; Tel: 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

LD GLOBOKO pri Brežicah

prireja

v **nedeljo, 26. aprila 2009**, ob 9. uri

TRADICIONALNO TEKMOVANJE V STRELJANJU NA UMETNE GOLOBE – JURJEVO TEKMO – memorial JOŽETA STRGARJA

Določila:

- v ekipnem delu tekmovanja bo **število članov ekipe neomejeno**, veljal bo rezultat najboljših treh, sestava ekip bo poljubna;
- za ekipni rezultat bo štela prva serija strelca;
- za posamezni rezultat bo veljal seštevek dveh najboljših serij; število serij za posameznega strelca bo neomejeno;
- za določitev vrstnega reda posameznikov bomo upoštevali določila Strelske zveze Slovenije;
- tekmovalna serija bo štela 10 golobov;
- **tekmovalec, ki se bo prijavil do 10. ure, bo prvo serijo streljal brezplačno;**
- **prijave sprejemamo na dan tekmovanja do ure, ko bo tekmovanje še mogoče nemoteno izpeljati!**

Nagrade:

- v ekipnem delu bodo tri prvouvrščene ekipe prejele pokale v trajno last, prvouvrščena ekipa bo prejela tudi prehodni pokal;
- trije najboljši strelci bodo prejeli denarne nagrade;
- strelci, uvrščeni do 20. mesta, bodo prejeli bogate praktične nagrade.

OBLJUBLJAMO, DA SE BOSTE PRI NAS PRIJETNO POČUTILI!

VABLJENI!

LD Toško Čelo

vabi na

TRADICIONALNO MEDDRUŽINSKO STRELSKO TEKMOVANJE V POČASTITEV DNEVA UPORA PROTI OKUPATORJU

v **ponedeljek, 27. aprila 2009**, z začetkom ob 8. uri na strelišču pri lovski koči LD Toško Čelo; dostop z ljubljanske zahodne obvoznice bo ustrezno označen.

Pogoji tekmovanja:

1. KOMBINACIJAČLANI – EKIPA
– POSAMEZNIK – EKIPA
20 glinastih golobov; športni položaj 3 + 5 x 2 strela stoje, prostoročno, na MK tarčo
ekipa bo sestavljena iz treh strelcev

2. KOMBINACIJA VETERANI – POSAMEZNIK:
20 glinastih golobov; športni položaj 3 + 5 x 2 strela, sede ob kolu, na MK tarčo

3. PRIPRAVNICI:
streljali bodo v ločeni predskupini z začetkom ob 8. uri
10 glinastih golobov; lovski položaj 3 + 10 strelcev, stoje ob fiksnem kolu, na MK tarčo srnjak

Nagrade:
najboljši posamezniki bodo prejeli medalje in bogata darila, najboljše ekipe pa bodo prejele pokale.

Podrobnejše informacije:
041 648 966, Andrej Lukanovič.

Kot vedno, bomo tudi to pot poskrbeli za prijetno vzdušje in zabavo!

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

ZIMBABVE

**11-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA**
z vključenim poletom, prevozi, bivanjem
in hrano, lovom in odstrelom
KAFRSKEGA BIVOLA
8.970 €

**11-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA**
z vključenim poletom, prevozi, bivanjem
in hrano, lovom in odstrelom
NILSKEGA KONJA IN KROKODILA
10.800 €

**16-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA**
z vključenim poletom, prevozi, bivanjem
in hrano, lovom in odstrelom
LEOPARDA
10.800 €

**19-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE« PROGRAM
LOVA**
z vključenim poletom, prevozi, bivanjem
in hrano, lovom in odstrelom
SLONA
23.450 €

**Preostala lovna divjad: 16 vrst velikih
in malih antilop ter afriške mačke.**

Pridelujem sladkorno peso za krmljenje jelenjadi.

Dodatne
informacije in naročila
sprejemamo
do sredine aprila 2009
na telefonsko številko:
041/221-024.

OROŽARNA –

trgovina in servis orožja
Vladimir Huber, s. p.:

- odkup in prodaja novega
in rabljenega orožja
- večje število pištol in
revolverjev
- Suhlova montaža
(od 250 €)

MARIBOR,
Ulica heroja Šaranoviča 29
Tel.: (02) 252-78-85
(od 8.30 do 15.30).

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastavljalnost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Na safari v Južnoafriško republiko, v dolino reke Limpopo.

9-dnevno potovanje; od tega 7 dni Afrike, s 5 polnimi dnevi lova in odstrelom ene impale in enega merjasca bradavičarke; vse za 2.990 €. Cena vključuje vse prevoze, polni penzion, vizo, dokumente za vnos orožja, uporabo centrov Wellness in Knajp, nezgodno zavarovanje. Dodatni odstrel antilop so mogoči po ceniku. Odhod skupine v našem spremstvu bo 6. junija.

In še: pavšalna cena odstrelav ženskih osebkov – elanda 150 €, gnuja 90 €, impale 20 €.

Na srnjaka na Madžarsko: za 1.290 €, 3 dni lova z osebnim vodnikom, odstrel treh srnjakov (rogovje do 300 g), 3 dni, polpenzion. Zagotovilo uspeha: vračilo 200 € za neuplenjenega srnjaka.

Na merjasca v Romunijo: 1.490 € za 3 dni lova z osebnim vodnikom, odstrel enega merjasca (čekani do 20 cm), 3 dni, polpenzion. Zagotovilo uspeha: vračilo 900 € za neuplenjenega merjasca.

Črni medved (Nova Fundlandija): 4.200 € za 11-dnevni »all inclusive« program s 6 dnevi lova, odstrelom 2 baribalov po lastni izbiri, ne glede na trofejno vrednost. Vključeni so vsi prevozi ter nočitve na poti. Skupinsko potovanje in lov v našem spremstvu: 28. 6.–8. 7. 2009.

Obiščite nas na sejmu Lov v Gornji Radgoni od 17. do 19. aprila, kjer boste dobili vse informacije o teh programih in še 31 lovnih.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost – sprejemljiva cena LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

AŠ
Puškarstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
Gsm: 041 399 307
E-naslov: puskarstvo@siol.net
PRODAJA VRHUNSKIH ARTIKLOV:

PuŠKARSTVO ŠPENDAL

Leica Blaser ZEISS
SWAROVSKI OPTIK
CHEVALIER
SAUER

in druge opreme ...

ULOV, d.o.o.

TPC Lucija, Obala 114,
6320 Portorož (SI)
Tel: (05) 67-79-850

URNIK:

Delovni čas: od 9.00 do 12.00; 16.00 do 19.00
Sobota: od 9.00 do 13.00

MERKEL 140
Dvocevne risanice
Enocevne risanice
Kombinirane
lovške puške

MERKEL KR 1
Kompaktna in
lahka repetirna
lovška risanica
(Standard: 102cm/2,9
kg)

**STRASSER
RS 05, NOVO!**
Repetirna lovška
risanica sodobne
zasnove z
menjalnimi cevmi
različnih kalibrov

Lovske puške: Blaser, Sauer, Weihrauch,
Mauser, Heckler & Koch, Krieghoff,
Fabarm, Voere, Heym ...

Pištole in revolverji: Taurus, Sig Sauer,
Sphinx, Arminius, Heckler & Koch,
Peters Stahl, Glock ...

Noži: Eka, Helle, Karesvando, Roselli ...

Montažni elementi: EAV, Recknagel ...

Optika: Kahles, Zeiss, Schmid & Bender,
Swarovski, Bushnell, Tasco ...

Noži FALLKNIVEN
Švedska kakovost
(Večplastno jeklo, trdote 59 do 64 HRC)

Ugodni gotovinski popusti!

VIKING
Challenging the Laws of Nature since 1920

GORETEX

**šport
MOJCA**

T: 02 82 150 31
E: mojca.sport@ko-mo.si
Na Šancah 2
2390 Ravne na Koroškem

VZREJALIŠČE FAZANOV V ITALIJI

prodajamo mongolske fazane za izpust v naravo
ali za nadaljnjo vzrejo.
Dostavimo vam jih na željeno lokacijo.

Kmetijsko posestvo Giovanni Madinelli – Ulica Codis 20 – 33050
Pocenia (VIDEM) ITALIJA
e-mail naslova: andrea.madi@libero.it ali mattellig@alice.it
Telefon: +3933 1 358 87 54 (govorimo slovensko)

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.

TRGOVINA IN SERVIS

Brnčičeva ulica 13
1231 Ljubljana-Črnuče
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

PRESELILSMOSE

K
R
O
J
A
S
T
V
O

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
hubertus
plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

R
O
Ž
M
A
N

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000

www.interclasscars.si

Ugodnosti za
člane LD

Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujete!

4x4+reduktor

Avtohiša Jordan • Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohiša-jordan.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro
streljanje in za streljanje
v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42

RD 30H

RD 30

RD 25H

Optična pika 2. generacije
Panorama

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
povetitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

ZGRABI ŽIVLJENJE
ZA NEVERJETNIH 24.249 EUR

4x4 SILAK
DODGE NITRO
2.8 TURBODIESEL

DODGE - C.J.I. d.d., Ljubljana, 01/ 5843-419, 5843-318
DC Dominko center d.o.o., Ptuj, 02/ 788-11-10
AM mobil d.o.o., Celje, 03/ 425-50-00
DODGE - Nova Gorica, Kromberk, 05/ 333-03-03
Nasmeh, Kranj, 04/ 235-17-77

Ponudba velja zgolj za vozila modelno leto 2007. Do razprodaje.
MP cena vključuje vse dane popuste in akcije. Povprečna poraba goriva
in emisija za NITRO je 9,4 l/100km in 250 g/km CO₂. Slika je simbolična.